

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ناوی کتیب: سووره هه رالّو هورامانی
نووسینی : جمال حبیب الله (بیّدار)
کۆمپیوتەر : ابراهیم عبدالکریم / هانه قولی
چاپه مه نی : په یف
تیراژ: (۱۰۰۰) دانه
چاپی یه که م

ژماره ی سپاردن () ی سالی ۲۰۰۷ ی وه زاره تی پۆشنبیری
پی دراوه

شیر

(سووره هه رالّو

هورامانی)

جمال حبیب الله (بیّدار)

(۲۰۰۷) ی زاینی — (۱۴۲۸) ی کۆچی

(كورتە يەك لە ژيانى من)

من(جمال حبيب الله فرج ابراهيم) ، ناسراو به (بيدار) له شـارۆچكەى (تەوێلە) لەدايك بووم . به پێى سەرژمێرى گشتى سالى (١٩٤٧) من به لەدايك بووى هەمان سال نووسراوم ، بەلام (عبدالرحمان) ى برام ئەيگوت (تۆ لەو سالى سـەر ژمێريدا ، لەدووهم سالى تەمەنتـدا بوويت) .

لەتەمەنى سى، چوار سـالدا بووم ، هەلوى بـى بەزەيى مەرگ باوكمى فراند و داميه دەست مێردەزمەى بـى نازى . نەباوكم لەمن تاسەى شكاو نەمن لە ئەو . دايم لەدې (دەگاشيخان) ى نزيك بە (بياره) ، دووكوپى ترى هەتيوى هەبوو ، بەناوى (على و عبدالرحمان)، من و (جلال) ى برامى – كەسال و نيويك لەمن بچوكتر بوو – برد بۆلاى ئەوان و ئيتـر هـەر پينجمان لەدەگا شيخان پيـكەوه ئەژيان .

لەسالى خويندى (١٩٥٥ – ١٩٥٦)، بۆ يەكەمجار لەدەگاشيخاندا قوتابخانە كرايهوه، من و جەلال چووينە قوتابخانە و مامۆستايەكى مزگوت وەك مامۆستاي قوتابخانە دەرسى پێئەوتين و لەوى پۆلى يەكەمى سەرەتاييم خويند .

من و چەند كەسيكى تر لە هاوپرۆ قوتابى يەكەم، بۆ سالى ئايندە چووينە قوتابخانەى بياره و پۆلەكانى ترى قوناغى سـەرەتاييم لەبياره خويند . مامۆستاكانم زۆر زۆريان خوش دەويستم ، چونكە هەمـوو سالىك بە يەكەم دەر ئەچـووم .

پۆلى يەكەمى ناوەندىم لەدواناوەندىي هەلەبجەدا ، سالى (١٩٦٢-١٩٦٣) خويند. سالى (١٩٦٣-١٩٦٤)، لەبار ئالۆزىي بارى سياسى و سەربازىي ناوچەكە نەمتوانى دريژە بەخويندن بەم . لەسالى (١٩٦٤-١٩٦٥) دا ، چووم بۆ سليمانى و لەناوەندىي (شۆرش) دا وەرگيرام و لەبەشى (ناوخويشدا) وەرگيرام . دواناوەندىم زۆر بەسەرکەوتوانە برى و چومە دواناوەندىي سليمانى /بەشى زانستى، بەلام لەژير

فشارى خالۆم و دايك و براكانمدا ناچار بووم لەوى وازبينم و بگەریم—هوه بۆ (دارالمعلمين) بەسەرکەوتوانە (دارالمعلمين) شـم برى و لە(١٥/٥/١٩٦٩) دواتاقى کردنەوه م برى بۆ بەدبەختى و دريژەدان بەنەهامەتى و کلۆليم ، لەو پۆژەناوبراوه دا ، بپيارىك لەلايهن (ئەنجومەنى سەرکردايەتى ى شۆرش) ه وه دەرچوو بۆ يەكەمىن جار لەميژوى عيراق دا. كە دەرچوان ئەبى خزمەتى سەربازىي بەجـى بهيئن . بەم جۆره بەنى خوڤشى و هيوای ئاواتەكانم بووهوه بەخورى !

سالى (١٩٦٩) پويشت بەبەلاش ، لە (١٥-٤-١٩٧٠) دا كرام بەسەرباز لەمەرکەز تەدرىبى كەركوك دا سى مانگم بردهسەر . لە (١٥-٧-١٩٧٠) دا يەكسەر نەقل كرام بۆولائى (ئەردەن) و لەوى تا (١٠-٥-١٩٧٠) مامهوه ، ئەمجا لەپيگەى سەد دينارى ئەوكاتەوه كە قەرزىم کرد . بەشيۆهى (البديل) لەسەربازى دەرچووم .

لەپۆژى (١١-١٠-١٩٧٠) دا ، يەكەم خيزانم گواستەوه . لەپۆژى (٢٣/٢/١٩٧١) دا ئەمرى تەعين بوونم وەك مامۆستا درايە دەست و بووم بەمامۆستاي قوتابخانەى سەرگەت لەدې سەرگەتدا . لەو ديبەدا مامهوه هەتاكۆتايى سـالى (١٩٧٦) .

كە لەسەر داواى خۆم گويژرامهوه . بۆ گوندى (پريسي سـهروو)، دووساليش لەپريس مامهوه و دوايى لەسەر داواى خۆم گويژرامهوه بۆ قوتابخانەى (بالامبو) لەشارى هەلەبجەى شههيد ، دووشت ئەبوايه پيشتر ئاماژەم بۆ بکردنايه ، دەخەمهوه يادەكە لەوهو پيش پووينا ليم . يەكەمىان : لە (٣٠/٧/١٩٧٣) دا لەگەل خيزانى يەكەم جيا بوينهوه و خيزانى دووهم لە (١٧/٩/١٩٧٣) داگواستەوه .

دووم: بەهوى جەنگى نيوان كوردو حكومەتى ئەوكاتەى عيراقهوه، من بۆ ماوهى (١٣) سيانزه مانگ لەمامۆستايەتى فەسلكرام ، چونكە نەچووم بۆلاى حكومەت و لە ناوشۆرشى كورددا بوم بەمامۆستا لەدەگاشيخان .

لە (٣٠/٩/١٩٨٠) دا ، لەسەرداواى خۆم گويژرامهوه بۆ موجه مەمەعى سيروان و ماله كەشمم برد بۆ ئەوى ، لەقوتابخانەى (هەريـز) دا تاسالى (١٩٨٦) مامۆستاو

(چۆنئىتى ژيانم)

من ھەر بەمنداڭىيى درامە دەست باۋەژنى ژيان ، ئەۋەي پىيى خۆش بوو و توانى ، پىيى كردم ، باۋكم زوو بەجىيى ھىشتىم ، لەزىدەكەم ھەلكەندرام ، دېندەي ھەژارىي ھەموو ساتىك بىيى بەزەبىيانە چىنگى ئەچەقاندە سەراپايى جەستەي ژيانم ، دووكەلى بىيىنازىيى ھەمىشە زەنگۆل زەنگۆل فرمىسكى لەدېدەم دەھوردەخوارى ، چلوورەي ئاھى ساردى بىيى بەشى و خۆشى نەدېتن ھەرچوارەي ۋەرزەي سالەكانى ژيانم ، بەبن مىچى ھۆدەي تەمەندا شۆر دەبۆۋە ، بەدېرئىژاي پۆژگارخەندە لە لىۋە بارگرتوۋەكانم دەتورا ، تالۋى پۆژگار پەيتاپەيتا دەچۆراپە ناۋ يەكەيەكەي دەمارەكانى جەستەمەۋە و كارى گەرى لەسەر دل و دەروون و بىرو خەيالم بەجىي ئەھىشت ، نەكەسىك ھات بەلایەلایە ، نەدەستىك ھات بەسەر سەرى زەبونىمدا تاخەمەكانم بېرەۋىيىتتەۋە و ئاسۆيەكم لى بىكرىتتەۋە . ئەمە چۆنئىتى ژيانى من بوو ھەتا ئەۋرپۆژەي كەيەكەم (مەعاش) ى مامۆستايەتېم ۋەر گرت .

ھاو تەرىپ لەگەل جۆرى ئەۋرئىيانەدا ، لەلایەكەۋە ھەتابلىيى دل ناسك و بەشەرم بووم . . لەلایەكى ترەۋە قانع و نەفس پاك و نەفس بەرزىش بووم . ھەرگىز باسى ھەژارىي و نەدارىي خۆم بۆ ھىچ كەسىك باس نەئەكرد ، داۋاي ھىچ شتىكم لەھىچ كەس نەئەكرد ، جارى ۋا ھەبوۋە لەسلىمانىدا لەبەر بىيى توانايى دوو شەۋ و دوو پۆژ بەبىرسىتەي ماۋمەتەۋە ھىزم لى بېراۋە ، كەچى سكالايى حالى خۆم بۆ تاكەكەسىك نەدركاندوۋە ، ئەۋەش بوۋە دەروازەي پەۋششت پاكىي ۋەدەروون بەرزىي و سەربەرزىي و فېربونى قەناعەت بۆم . داۋايى كەبووم بە باۋك منالەكانم لەسەر ئەۋ خۆگرتن و قەناعەت كردنە پراھىنا ، سوپاسى خوا ئەكەم كەبەدەم شىۋازى پەرۋەردەكەرنە كەمەۋە ھاتن و بەۋ جۆرە دەرچوون كەمن خۆم ئەمويست .

من ئىستا كەبارى ژيانم گۆراۋە و تارپادەيەك گوزەرانم خۆش بوۋە ، كاتىك

(۴)

يارمەتى دەرى بەرئۆۋەبەربووم . بەھۆي ئەۋەي كەبەشدارىي خولى (سوپايى مىللى) م نەكرد ، لە (۱۹۸۶/۶/۱۵) دا ، دىسان لەمامۆستايەتى دەركرام . لەم كاتەدا باۋكى شەش مندال بووم . سەرەتا دەستم كرد بەمىرىشك فرۆشتن ، بۆسالى دوۋەم بوم بەكشاۋەرز پاشان دەستم كرد بەخەياتى ، ھەتاكارەساتە دلئەزىنەكەي كىمىبارانى ھەلەبجە لە (۱۹۸۸/۳/۱۶) داھات بەسەردا .

منىش لەگەل مال و منالما بەر بۆنەخۆشەكەي ئەۋ گازانە كەۋتم ، لەگەل ئەۋ ھەموو خەلكەدا بەناچارىي پىنگەي ئىرانمان گرتە بەر ، خوا بۆي كردين مەرگمان بەزاند و بەسەر ئەۋ ھەموولاشانەدا گوزەرمان كرد و گەيشتىنە ئىران . ئىمەقەزاي (كنگاۋەر) مان بوو بەنەسىب ، لەسەرەتاۋە لە (سەرابى فەش) ، پاشان بىردىنيان بۆ ئوردوۋوگايەكى تر بەناۋى (گەلىاران) . لەم ئوردوۋوگايەدا ھەتا پۆژى (۱۹۹۴/۱۲/۱۶) مائىنەۋە .

من لەۋ چەند سالەدا ، لەئوردوۋوگايەدا خەرىكى كارى خەياتى بوم ، ھەر بەدەست كەۋتى ئەۋكارەش مال و مندال بەخىۋ ئەكرد . لەۋسالانەدا ئىران بە ئىمەي ئەگوت (مەمانى عزيز) ، بەلام لەراستىدا (ئەسپىر مىسكىن) بوۋىن ، ھەم واقىعمان و ھەم مامەلەيان لەگەلماندا ئەۋ واقىعەۋ ئەۋراستىيەي سەلمان .

داۋى ئەۋەي كە حكومەتى عراق لەبەشى زۆرى كوردستاندا دەسلەلتى نەماۋ ئىمەش ترسمان پەۋىيەۋە ، گەپاينەۋە بۆ عراق . لى پۆژى (۱۹۹۴/۱۲/۱۷) دا گەيشتىنە ۋە ھەلەبجەي تازە . لە (۱۹۹۵/۲/۱۲) دا كرامەۋە بەمامۆستا لەقوتابخانەي (دەرسىم) ، داۋى سى سال گۆيزرامەۋە بۆ قوتابخانەي (شارەزور) ھەرلە ھەلەبجەي تازەدا .

لەرۆژى (۲۰۰۱/۸/۱۳) زدا ، مالمان ھاتەۋە بۆ ھەلەبجەي شەھىد ، لە (۲۰۰۱/۱۰/۲۲) لەسەر داۋاي خۆم گۆيزرامەۋە بۆ قوتابخانەي (بۇرھانى حاجى موحەمەدى سەرەتايى) ، تائىستاش كاتى نووسىنى ئەم كورته يەي ژيانەم - ھەرمامۆستام لەقەتابخانەي بۇرھاندا .

(۳)

بیر له و پوږه په شان هی ژبانی هه ژاری خوم نه که مه وه ،خوم بوخوم سوپاسی خوم نه که م ،که به هیچ شیوه یه که نه دورام ،نه بوومه داردهستی که س ،له که یه که نه یوتوانی بیته ناو تواماری ژبانمه وه ،ناپاکیم نه کرد له گه ل خوم و خاک و میلله تما ،ییه که فلسی که سیکم نه خوارد ،زیانم بو هیچ که سیک نه بوو ،خواناسی و له خواترسان چاودیریکی وریاو هوشیاریان له دل و فکرو ویزداندا دانا ،که هه میسه به ره و چاکه ، به ره و به ها به رزه ئینسانیه کان هه م پابه ریم بکات و هه میسه بمبزوینی به لام به داخه وه ! خه لک له گه ل مندا به و جوړه نه بوو ،گه لیک جار (حسن الفن) و دلپاکیم بوونه هوئی زهره رو زیان بوم .

(من و چوونه ناو دنیای شاعر و نووسین)

من هه ره له سهره تایی خویندنه وه زیره که بوم . خوی گه وره زیره کی وه که خه لاتیک پی به خشی بوم ، خو شم ئیچگار شهیدای خویندن و خویندنه وه بوم پهنکه هندی که س به لایه وه سهیر بیته که ده لئیم : (من له پوولی سی هه می سه ره تایی یه وه تیکه له به دنیای شاعر بوم) نه گه ره ده پرسسی چون ؟! له وه لامدا ئیم :

نه وسه رده مه له و ژینگه یه می مندا ، رادیو ، ته له فزیوون ، سیدی ، سه ته لایت ، ته سجیل ته نانه ت پوژنامه و گوډقاریش نه بوو . نه وه هی هه بوو و نه بوو ، هه ندی کتیب وه که شیرین و خه سره و ، شیرین و فهرهاد ، له یل و مه جنوون ، خو رشیدو خاوه ر ، یوسف و زلیخا ، شیخی سنعان ، چل تووتی ، نه میر نه رسلان ، نان و ماست ، ئاسمان و زه مین ، میعراج نامه ، وه فات نامه ، قه لای خه یبه ر و... هتد بوو ، نه مانه ش هه موویان به زمانی شاعر هونراونه ته وه .

ده گا شیخان مه لایه کی پیر و مه لایه کی گه نجی تیا بوو ، هیچ کام له وان تاقی

خویندنه وه هی نه و کتیبانه یان نه بوو بو خه لک ، هاورپی قوتابی یه کانی منیش توانای خویندنه وه هی نه و کتیبانه یان نه بوو ، خه لکه که ش زور تینوویان بوو . شه وان له مالاندا خه لک کوئه بووه و منیان نه برد و له سه رووی مه جلیسه وه دایان نه نام و بوم نه خویندنه وه نه وانیش بی ده نگ گوئیان لی نه گرتم و زوریش ئافه رینیان لی نه کردم . نه وه هی که گوتم ، کاری شه ویک و مانگیک و سالیک نه بوو ، به لکو دریزه ی کیشا ، به کوردی و به کورتی بلیم ، نه وه نده م خویندنه وه بویان ، به شمی هه ره زوری نه و کتیبانه م هاته (حفظ) به شیوه یه کی زور سه یر. هه تا وام لی هه ات که هه ستم کرد منیش نه زانم شت به ونمه وه و جوړه شیعرانیک بلیم و بنوسم . نازانم بلیم نه م کاره تووی شیعی له ده روونمداچاند ، یان بلیم تووی به هره ی شیعر له ناخمد هه بوو ، نه و خویندنه وه به رده وامه ی نه و کتیبانه تووه که یان ته قانده وه و دواچار چه که ره ی کردو بووبه داریکی خاوه ن به ره م و سیبه ر!

بی نازی و ژانی به سوئی هه ژاری و بی به شمی ، جوانی و دلگیری سروشتی هه ورامان ، خویندنه و موتالای دوورو دریژو به رده وام ، دواچاریش سروهی به نه سپایی خو شه ویستی یه کی پاکی بی گه ردی (جه میل) ئاسایی بو (بئینه) که م ، هه موویان بوونه پهنکه زی به هیژبو نه و داره ی ئاماژه م بو کرد .

من به دلنیا ییه وه نه یلیم ، له و پوږه وه ی چوومه ته قوتابخانه هه تا نه مرو ، به دل و به گیان شهیدای زانستم ، له قوناعی ناوه ندیشدا شهیدا بوونی نه ده ب پووی تی کردم ، ئیتر شهیدایانه مامه له م له گه ل زانست و نه ده بدا به به رده وامی کردوه و ده شیکه م هه رگیز تیر بوونم بو نی یه لیان ، خویندنه وه نووسین پانتایه کی زور گه وره یان له ژبانمدا داگیر کردوه ، له بواره جیا جیا کانی زانستدا موتالام کردوه ، دیوانی زوربه ی شاعیرانی کوردم خویندنه ته وه و چیژم لی وه رگرتوون ، شیعر ده خوینمه وه و جارو باریش ده بنوسم ، به لام هه رگیز پیی تیر نام .

له شيعره وه به ره و بواره كاني تری نووسين

من ته ماعی (مادیم) كه م بووه و ئیستاش ههركه مه . به لام له پووی زانسته وه ئیجگار به ته ماع بووم ، هه ره ئه مه ش پالی پیوه ئه نام موتالای زۆر بکه م ، شه رم نه كه م و پرسیار له هه موو كه سیك بکه م ، به دواى وه لامدا بگه ریم و ماندووش نه یم ، به به رده وام پرسیارى تری تازه بیته بیرو خه یالمه وه .

ئه م حاله ته ی كه باس م كرد ، تیی گه یاندم ، كه دنیا رازاوه ناسكه كه ی شيعر ناتوانیت ئه وه موو پرسیارو ته ماعانه م به تیرو ته واویى وه لام بداته وه ، ئیتر ناچار بووم پووبكه مه بواره جیا جیا كانی نووسين . وه ك باس و لیكۆلینه وه ، په خشان ، په ند ، مه قالاتی جۆر به جۆر ، دوا جاریش فه ره نگ (قاموس) و پێژمان ، ئه بی ددان به وه شدا بنیم كه ئه ونووسینه ی تر به شیکى زۆر له نازی شيعر یان لی سهندم ، واته شيعرمیان بی ناز كرد .

نا بیته ئه وه ش له یاد بکه م ، كه سته می سیاسه تی حوكمرانان و كار ه ساتی كیمیا بارانی هه له بجه و ویران كردنی گوندو شارۆچكه كانی كوردستان ، ئاگر یكى وه هایان له دلما كرده وه ، كه كوژانه وه ی بۆ نه بی ، گرونی نی ئه و ئاگره بووبه شيعر و له (كلپه ی بیداری) و (بلێسه ی بیداری) و دوا جار (ناله ی هه له بجه) دا دهنگی دایه وه . من ئه گه رچی نه چوومه ته ناو حیزبانه وه ، به لام وه ته ن دۆست و میلله ت دۆست و حه ق دۆستیم هه لبژاردووه ، ژانی ژانی وه لاته كه م و میلله ته كه شيعریان فیژ كر دووم و بوونه ته هه وی نی شيعر بۆ هاتنم .

له دنیا ی شيعردا به ره مێكى زۆرم پیکه وه نا ، له بواره زانسته كاندایه ره مه مێكى زۆر ترم به ده ست هی نا ، به لام تا ئیستاش له ماله وه بی كه س و بی ناز كه وه وتوون و ته پ و تۆز كو ئه بیته وه له سه ریان جارو باریش بهر شالوو و هی رشی مشك ئه كه ون و ئه بی تازه یان بکه مه وه ئه گه ره ئه شپرسی ده ی بۆچ ؟ ده لیم : ۱- خۆم توانای مادیم

(۷)

نی یه چاپیان بکه م ۲- له بهر ئه وه ی كه (حـبـم) قووت نه داوه و خۆم به هیچ رهنگێك رهنگ نه كرده وه و ماستاو كردن و تۆز ته كاندنم نه كرده ته خوو و پیشه ، ئیتر كه سیش ئاوپم لی ناداته وه و لیم ناپرسیته وه .

وه نه بیته هه رته نها به ره مه كانه م بی ناز بن ، بی نازی ئه وان له بی نازی خۆمه وه یه . هه ر بۆ نمونه ، من له (۱۹۷۱/۲/۲۳) وه تائیستا مامۆستام ، كه چی قوتابی یه كانی

ساله كانی حه فتاكان و تانا وه پاستی هه شتاكانم ، به پێوه به رو سه ره رشتیاری من و كه سانی وه ك منن ! من به وه خه م ناخۆم و ساردیش نابمه وه ، به لكه وه هه ست به به ختیاری سه ره به خوی خۆم ئه كه م و ئه وه ش وزه و توانای نوپی دنیا ی نووسینم پی ئه به خشیته .

به لام له م دوا ییه دا ، هه ندی له كه ناله ته له فریونی یه كان و كه سانی دنیا ی شيعر و هونه ر پوو یان تی كردم و سه باره ت به (شارانه وه) م نیگه رانی و سه رسوپرمانی خۆیان راگه یاند .

(۸)

(پيشه کيی ئەم دیوانه)

سوپاس و ستایشی هه‌میشه‌یی هه‌ر بۆخوايه .. دروودی نه‌براوهدی هه‌تاهه‌تایش شایسته‌ی پیغه‌مبه‌ری پيشه‌وايه .. له‌وه‌وه سه‌رواز بکات بۆ سه‌ره‌گیانی یاران و یاره‌ران و شوین‌که‌وتووانی ، له‌ئێستاوه هه‌تا دنیا‌دنیايه .

شادمانی و به‌ختیاری به‌ده‌گه‌من نه‌بیت رییان نه‌که‌وتوته هه‌وارگه‌ه‌ی دل و ده‌روونی من ، نه‌ختوکه‌یان داوم و نه‌چنگه‌ پرچییان له‌گه‌لدا کردووم هه‌تا شادمانی و به‌ختیاری له‌وشه‌کان و پرسته‌کانم بته‌کی . من هه‌میشه هه‌ژاری ، بی‌به‌شیی ، مه‌ینه‌ت ، نه‌هامه‌تی ، کویره‌وه‌ری ، بی‌نازی ، جه‌فا ، چه‌وسانه‌وه ، سته‌م گازیان له‌پیشه‌ی دل و به‌نی جگه‌ر و قولایی ناخه‌گرتووه ، ئیش و ئازارو سو‌ی کاریگه‌ریی ئەوه‌ش به‌زۆر هیناومیه‌ته ده‌نگ و له‌ریگه‌ی زاری خامه‌وه کردوومه به‌فرمی‌سکی خویناویی و بۆ خۆم دام پرشتوته سه‌ر په‌ر په‌کاغه‌زێک ، ئەمه‌ش شتانیکی لێ په‌یدا بووه ، کاتێک که‌مه‌ییوه ، هه‌م خۆم و هه‌م خه‌لکانی که‌ش به‌بی‌سازدانی کۆر و بی‌بانگ کردنی مه‌لا ناومان لێ ناوه (شیعەر).

واته شیعری من پيش ئەوه‌ی هه‌رشتیکی دیبی ، چه‌خماخه و بریقه و شریقه و ناخ و داخ و هاوار و قیژه و ناله‌ی دل و ده‌روون و ناخی خۆمه .. شیوه‌ن وشه‌پۆری ساته‌خه‌ماویی‌یه‌کانی خۆمه .. خوهره‌ی تاوی بارانی دیده‌ی خۆمه .

من هه‌رکه‌ی په‌نا ئۆ شیعری به‌روو

شیوه‌نو کوسو دلۆ ویم که‌روو

ده‌کراو ده‌شمتوانی ، ئەو ئاه و ئۆف و هاوار و ناله‌ نال و کپووزانه‌وه ، به‌شیوه‌یه‌کی تری ده‌ربرپین و نووسین بجه‌مه‌ روو ، به‌لام هه‌زم به‌و جووره نه‌بوو ، یانی به‌شیعەر نه‌بی ، به‌شیوازو ده‌ربرپینیکی تر ، کلپه و بلێسه‌ی گری ته‌نووری ده‌روونم کومسایي نه‌ئه‌هات ، تام و چێژم لێ نه‌ئه‌برد ، ئاره‌زووی نه‌ده‌شکاندم . بۆچ ؟ راشکاوانه

(٩)

ده‌یلیم : نه‌ئه‌وساو نه‌ئێستا‌ش - به‌ته‌واویی - رییم له‌وه‌لامی ئەو پرسیاره نه‌که‌وت!

منال بووم ، ئەوکاته له‌پۆلی سه‌یه‌می سه‌ره‌تاییدا بووم ، تووانای خویندنه‌وه و نووسینم تیدا هاتبوه دی ، قه‌ده‌ر فریادی دامه‌ناو باوه‌شی کۆمه‌له‌ کتیبیکی شیعری ، چه‌ندان جار خویندنه‌وه و به‌شی زۆر یانم له‌به‌رکرد ، به‌هه‌رجاریکی خویندنه‌وه‌ی هه‌ریه‌کیکیان ، له‌ قولایی گیانمه‌وه هه‌ستم به‌له‌زه‌تیکی تینوشکیینی ئارامی به‌خش ده‌کرد . من وه‌هام ده‌زانی ئەو شیعرا نه‌هه‌مه‌ینه‌ت و ئاه و ناله‌ی ده‌روونی من ئەکه‌ن ، خه‌مه‌کانی ده‌روونی من شیی ئەکه‌نه‌وه ، ده‌یان بردم بۆ عاله‌میکی وه‌ها ، وام ئەزانی من خۆم ئەو شیعرا نه‌هه‌م گوتوه !

به‌وه‌ش قورسایي باری ده‌روونم سووک ئەبوو ، هه‌ستم به‌حه‌سانه‌وه ئەکرد ، گه‌رچی بۆ ماوه‌یه‌کیش بی ، ئیش و ئازارو خه‌فته به‌جییان ئەهیشتم . پاش ئەوه‌ی که‌باسم کرد ، خولیاو ئەوینی ئەو شیعرا نه‌هه‌م هینام شیخ ئاسا که‌مه‌ند کیشیان کردم . منیش عاشق ئاسا ده‌چوومه ژوانیان ، ده‌سبازییم له‌گه‌ل ئەکردن ، هه‌تا وایان لێ کردم بووم به‌سه‌وداسه‌ری دیوانه‌یان . ئەوان بوونه دل‌به‌رو منیش بوومه دل‌داریکی راسته‌قینه‌یان ، هۆش و هه‌ستیان لێ سه‌ندم ، بېر و خه‌یالیان داگیر کردم ، شه‌وانیش خه‌وم پێوه ده‌دیتن و نه‌م ده‌توانی لییان جیا بېمه‌وه .

به‌نامیته‌ بوونم و به‌رده‌وامیم له‌گه‌ل ئەو خۆشه‌ویستی و ئەوینه‌دا ، تۆوی - شیعەر وه‌ک پيشتر گوتم له‌ناخما چه‌که‌ره‌ی کرد ، په‌گی داکوتا ، گه‌لا و لق و پۆپ و گوڵی ده‌رکرد ، یانی بووبه‌ نه‌مامیک . ئەمجا ده‌ستی کرد به‌ختوکه‌دانم ده‌بینم هه‌رله‌پۆلی پینجه‌می سه‌ره‌تایی یه‌وه تووانای شیعەر گوتم هه‌یه . بۆ موسیقاو سه‌روا و کیش دانا‌مێم ، به‌تایبه‌تی شیعری خۆمالی پینچ برگه‌یی بێرۆکه‌ش بۆشیعەرکه‌ زۆر فره‌ لایه‌نه ، به‌لام - دیاره - قول بوونه‌وه و درێژه‌ پیدان و سفتی و په‌وانی ده‌ربرپین ، به‌کورتیی (هونه‌ری شیعەر) گوتم کزو

(١٠)

لاوازه سهير له وه دابوو ، ئه و بئى توانايى و كـزى و لاوازى يه ، نه يـانـتوانى له خوښه ويستى و ئه و ينى شيعر دوورم بخه نه وه ، له هه ولدان و بهرده وام بوون سارديان نه كرده وه !

له گه ل ته واو كردنى هه رپۆلتيكى خویندنى قوتابخانه دا ، له گه ل خویندنه وه ی دیوانى هه رشاعیريكد ، به تپپه پ بوونى هه رسالتيكى ته مه نم ، دل و ده روون و بىر و خه يالم له بهرده م بووكى رازاوه ی شيعردا زياتر دهكرانه وه و گريان دهگرت ئه وه ش توانای شيعر گوتنى زياد و زياتر ده كرد ، هه ستيشم به له زه تيكي قولتر و ئيحصاساتيكي قولتر و ناسكتر ئه كرد ، وام ئه زانى چـهـند قوناغيك له ئاوات و مه به ست نزيكتر كه وتومه ته وه . ئه م حالته واى لى كردم كه بگه م به كامه رانى ی شيعر گوتن . ته نانه ت هه ندى له هاورپكانيشم هه ستيان به م حالته و ديارده يه كرد . من پيم وايه (پياو له سه ر راستى به رد بارانى بكه ن ، چاكرته له وه ی له سه ر دپۆ گول بارانى بكه ن) بۆيه كوت ومه تره قى ده ليم ، ئه و كاته ی ده ستم به شيعر وتن كرد ، ته نها پوخسارى شيعرم ئه ناسى له گه ل تۆسقالتيك له ناوه پۆكد ، يانى ته نها مۆسيقاو كيښ و سه رواو مانا . ئيتر له پايه كان و نه ينى يه كانى ترى شيعر بئى ئاگا بووم . ئه و بئى ئاگاييه تاسه رته تاى ساله كانى نه وه دى خاياند . له م ماوه يه دا بووم به خاوه نى دوو ديوانى چاپ كراو و دووانى ترى پاكنووس كراو كه تائيس تاش چاپ نه كراون ، ئه مه ش هه مووى له سه ر بنه رته تى به هره و چه ز و سه ليقه و موعـاـناـت ، دوور له زانبارى شيعر و پيكه ينه ره كانى . تائه وكاته و بگره تاسالى (١٩٩٥) ز من كۆرئيكى شيعر بيستن . نه ك شيعر خویندنه وه . م نه ديوو ، نه دى بوو ! ديـساـره مه به ستم له وكۆرانه يه ، كه گفتو گوى تيدا ده كرى له سه ر ئه و شيعره ی كـهـ ده خویندرئته وه . هه روه ها له مقو مقوى ره خنه گران و دنياى ره خنه كارى يه وه دوور و بئى ئاگابووم .

ئه وه ی كه گوتم ، له سالى (١٩٩٥) ه وه هه ستم پئى كرد و له و ميژوووه ئيتر

كه وتمه ناسينى راسته قينه ی شيعرو پيكه ينه ره كانى ، واته دواى چه نده هاسال له شيعر خویندنه وه و شيعر گوتن ، ئه وسـا شيعرم وه كو خوى ناسى ، بۆيه ش به دلنيايى يه وه ئه توانم بليم ، شيعر به هره يه كـى خوايى و شاعير مرقئتيكى به هره مه نده) . به لام ئه م به هره يه پيويستى به په ره پيدان و به هيز كـردن و لاولووس دان هه يه ، ئه گينا بئى تين و لاواز ئه بيت و دووريش نى يه پۆزئى له پۆزان بپووكتيه وه و تيا بچيت .

به شى زۆرى شيعره كانى ئه م ديوانه م (سووره هه راله و هورامانى) ، كه به شيوه ی هه ورامى گوتوومن ، پيش ئه و ميژوووه (١٩٩٥) كه وتوون . كه واته ئه وانه دوور له ميكياج و رتووشن ، به ره مى راسته قينه ی به هره ن ، له سه ليقه ی به هره وه هه لقولاون ، ئاوى سازگار و زولالى كانياوى به هره ی خوايىن ، هه نگوينى پالفته ی ناوشانى به هره ن و به س .

له پاش ئه و ميژوووه ی كه پيشتر ئاماژه م بۆكرد ، كه وتمه دراسه كردن و ناسين و ليكۆلئيه وه و تويزينه وه ی شيعر ، له گه ل ره خنه و ره خنه كاربيداناشنا بووم ، تارپاده يه كى باش شيعر و دنياى شيعرم ناسين . له گه لئه وه شدا بۆ خۆم بريارم دا ئه وشيعرانه هه روه ك خويان - واته شيعرى به هره يى - بنووسمه وه و ده ستكاريان نه كه م و بيانكه م به يه كه م به شى ئه م ديوانه .

ده بئى ئه وه ش بليم ، ئه م شيعرانه به شى هه ره زۆريان هى ساله كانى به هارى ته مه نم ، ئيش و ئازار ، ئاه و سه سرت ، هاوار و ناله ، كزه و چه ز ، بئى به شى و هه ناسه ساردى ، چه ز و تاسه ی هه رزه كارى ، به ئاشكرا لييان ده چۆرن . سه رده مى هه رزه كارى ، - وه ك زانراوه - سه رده مى جۆش و خرۆش .. سه رده مى پشكوتنى شكۆفه ی چه زو ئاره زوووه كانه .. سه رده ميكي ناسك و سه ير و سه مه ره و بگره خه تيره شه . بۆيه داوا له خوينه ران ده كه م كه گله يى له هه ندى بابته و مه به سته كانى ئه م شيعرانه نه كه ن ، به چاوپۆشيه وه برواننه خۆم و به ره مه كه م . به راستى دلّم

بـاوهـس بۆ

ئازيز! وهس نى يەن كزه و چزهى زام؟

من زام زهدهو تو جارى نمى لام؟

چەمىو بخشنه وەچەمەى دەردا

بەزوقمى دەروون جەوا و وەشت سەردا

گوش دە بەنالەم ، كەى گەزتەماران

سەيلاو چون ديدەم ديدەشان واران؟

بو حاللى يەبە حاللى نەچىرت

پا بەسيان بەتاي زولفى زەنجىرت

چيشەن تاوانم؟ كامەن تەقسىمىم؟

پەى چيش مەكەرى دەوام تەگبىرم؟

تەقسىر بى يە بويچ ، قوربان! ويەردەن

بادەينو جـوانىم نەگىرى گەردەن

ئىفلاتون ، لوقمان ، حەكىمان دەرد

پەى دەردەداران دەرمان تەعین كەرد

منى ئيش چەشتەى ئيشى قوللى زام

هېچ دەرمـانىوشا نەياوا فريام

من ويـم مزانوو جەتوون دەردم

بەدەس تون دەواى رەنگەكەى زەردم

حەكىمـو دەردو من تەنياتونى

نەھات لەناویان بەرم ، چونکە جگەر گۆشەمن ، بەخوینی دەمارەکانم ئاوم داوون
ماوەتەوہ سەرئەوہ بلیم ، شیعەرەکانى من بەبالای هېچ کەس و هېچ کۆمەلێکدا
نەگوتراون ، بەھیواى شاباش و خەلات نەبوون و نین ، چاوەبەرى هېچ کەس و
لایەنێک نین ، لەبەر هېچ دیوہخان و بارەگاومەلەبەندیکا هەل نەتووتاون ، بەلکو
سەرپایان هاوار و نالە ، یان بزووسکەى حەزو تاسەى خۆم . ئەکریت بشلیم
من لەگەل خودى خۆما راشکاوانە دواوم و لەگەل دەروونى خۆمدا پاسـت گۆ
بووم . ئەوہى خۆم حەزم نەکردبیت نەمگوتووه و لى دوورکەوتومەتـووه
ھیوادارم چاپ کردن و بلاو بوونەوہش بەخۆیانەوہ ببینن و دل و دەروونى
کەسانىكى هاونالەو هاودەردم شادمان بکەن .

(بیدار)

۲/۱۰ / ۲۰۰۶ زاینى بەرامبەر ۲۲ / ۱ / ۱۴۲۷ک

(هەلەبجەى شەھید)

دهم چون قوتووله ، خهدهنگ تیری پاو
 بالا چون شمشاد ، ههئته پیکه ر پهنگ
 یهکسه ر سپریا .. سه رسام و بی دهنگ
 به گلارکو کواش خاس جهسهی کالا
 کالا به قههری جهفای ئه و نالا
 جهسهی زه بوونی کالای بی تاوان
 پهی نه رمیی کواي کهر د تاید وارن
 به بی به زهیی پیچ دا و شــــــــوارا
 زوخاوی جهفاش جهده روون وارا
 ویم پهی نه گیریا ئامانی وه دهنگ
 واتم : ئه ی نازار ! خانمی دلّ سهنگ
 ئاکالا تو پهی شوخیی ویت پوشان
 ویت به مهیلو ویت که ردهن دهس نیشان
 ئیسه چی پاسه مدهی ئازارش ؟
 به زه بییت نمبو وه حاللی زارش ؟
 گوناخش کامهن غهیر جه خزمهتی ؟
 به رو خزمهتی چی بو بهد به ختی ؟
 واتش : هه ی سه رچلّ ، هه رزه ی بی خه بهر
 من چیشم که ردهن جه وه فیّ به دهر ؟
 ئاکــــــــهف و کوله شیله ی نازمه ن

دهی باوه سش بو ، ئیتر چکونی ؟
 ئیتر وه سیشهن جه فاوره ته ی
 ئاخر هه تاکه ی هه ر نه چیر گیرته ی ؟
 دلّی ته وه نین په ی چیش ، هه تاکه ی ؟
 ئاخر که ی بی یه ن هه کیم وونه وه ی ؟!
 بی سوزیی تاکه ی که ری به پیشه ؟
 ئیتر وه س نی یه ن ئی گرد سو وئیشه ؟
 من ئاخر واتم بواچــــــــووش په نه ت
 رویو بو ئاهم بگیرو وه نه ت

۱۹۶۸/۵/۲۵ دهگاشیخان

﴿ رویو دیه نیو ﴾

رویو پروم نی یا وه ئه تراف چه میو
 به شکو به هه رحالّ که م که روون خه میو
 دیم ئاو سه رکه رو په رجه که ف و کولّ
 وینه ی دیده ی ویم که ئیش ماروش چلّ
 دیانی ، دیم شوخیّ جه قه راخی ئاو
 روومه ت چون تابان ، زولفان زه ردی خاو
 مه چه ک چون بلوور ، گونا سوره ساو

تەم وتووالىن ، ھۆر نىشتەن ئاسمان
 قافلە و زىقەتى وئىش ياونان لامان
 پرشە و ورشەى برق ، گرمەى ھۆرى سیاو
 دىدە و زەمىنى تىك مدو گرد تاو
 تاریکای دنیى تاریک تەر مەبۇ
 مەیان ئۇ نالە دەشت و دەرە و کـو
 باخ كپ ، چول و ھۆل ، بى یار و ھام پاز
 چلان چول جەدەنگ تەپىرى وەش ئاواز
 درەخت پووت و قووت، بى سەپوش ، بى بەرگ
 بى نەشئە و بى زۆق ، ھان نەدۆرى مەرگ
 ئیلیانو لەقا وادەش و یەردەن
 سەدای جریووہى بلبـل تىك شى یەن
 خىلى گیلئوہ ، ھەواران چۆلەن
 وادەى نالە نال (قەیسى) کرولەن
 کەش و کۆ کپ و کزو ماتەمەن
 نەچىر لانەنە ھەم پەس ، ھەم جەمەن
 بېیان جەدوسى چنور و سوسەن
 سوورە ھەرالە ، شەویۆ نەمەنەن
 قاقبەى ژەرەژان نەمەيو گوشش
 سیوسى سەیاد مەیونە ھوشش

پەى کالای وەش بەخت کە ھام پازمەن
 وەفـادارى ویم بەگا ئاوردەن
 زولم و ستەم وەنە نە کەردەن
 ئەبلە! وریابە ، وەرنەدەى زوانت
 مەوانە چەنى غەپىرى ھام شانت
 پەدبە ، وپەرە ، ھەرزە و سادەنى
 دنیاو عەشقىنە تو بى سادەنى
 ھەناسەم تاسیا ، نەتاوام بە و دەنگ
 عەقل حەپران و زوان بە سیا و لەنگ
 خونچەى نەشکەفتەى باخچەى ئارەزووم
 کویا بە تەرزەى تەن کواکەى زووم
 جىای خەم پەوى خەم کەرد شارا
 سەربارش دانى پەى سەرو بارا
 *** ۱۹۶۹/۵/۲۵ تەویلە

﴿ زەسانو ھۆرامانى ﴾

دنیا سەردش کەرد پاو گەرمای مەپران
 یانیھای بەرگو ھەژاری دېران
 کزەو ھەناسەو زەمینی چیان
 ماچی پوجیار چىوہل نەزبان

ھەرياسە بى يەن وەرزەكەى زمسان
 فرەش ھۆر وتەم ، كەميش وەر وسان
 گاه پووشلى و وەر وە ، گاهى دوودانەن
 گاه ھەرو چلپاو ، گاه يەخبەندانەن
 گرد سال ھۆرامان ئى سەرتا ئەوسەر
 ھەرمسان ئاما كەفەن كەرو وەر
 كە چەرمای كيشيا بەرووى جەببندا
 سۆزى مەوينى جەسەرزەمبندا
 پالتا و پەسەك ، فرەجى و كەرك
 رووبە روو و سەرداى كەردىنما چەك
 ھەرى بەزمەنە گرد سالىو زمسان
 ھۆرامان وەر وىن ، سەرد و يەخبەندان

۱۹۷۶/۱/۶ (ھانە و دندى)

{ زولف تەلاى سوور }

زولف تەلاى سوور، زولف تەلاى سوور
 ھەى نزيك بەچەم ، ھەى بەتاسە دوور
 ئازولفە كۆتەن سەرگەردەنى زەرد
 وستاش يەك دەرياى شەيدايى پەردەرد

(۱۹)

پەخشانت كەردەن نەدۆر تاباندا
 حكمت ئەسانان جەدەس شاھاندا
 چون مار قەمچش دان پەر بوغز و كينە
 نەدۆرى دوو بەى بەرھەمى سىنە
 جارجار پىچ مدو نەدۆرانى دوم
 دوعام ھەر ئانەن جىبابان جەھەم
 كە شنەى شەمال مەكەروش شانە
 شەرمەزار مەبان شەوبو و بوژانە
 ھەرتاش چون كەمەند كەمەند كيش كەرو
 كى چا كەمەندى تاوو بەر بەرو؟
 تاش ھەن پاوئەندەن ، پاوئەندى كارەن
 پاو ھەر بەندىش بەست ھاوار ھاوارەن
 حەكىمان! چارى ، دەردم كاريىنە
 شەو و رو كارم شىن و زارى يەن
 سەرزەنشەت كەردەى ياران بى ھوودەن
 پەى دللى چەنى زولفان ئالوودەن
 ئاخو دەسەكەم كەى بياووش. وەنە؟
 يان دووريش دەردەن تا ھەنا ھەنە؟

(۲۰)

حاله کم تالهن

قوربان ! حاله کم يه ند سهخت و تالهن
ئه جوم زينده گييم ئيتر مه حالهن

عالمى واقيع جه لام خه يالهن
دهروونم سياو، چه شنى زوخالهن

خه مان به ه زار جه م بى يه ن جه لام
ئيش ده ساو ده سشه ن نه به يه ن زام و زام

ئيرى خه م وه ربه ي قابلوخه كه ي ته ن
وه ي ! نامورادى موراد كه روشه ن

تاوتارو به ختيم ده ميوه ن بريان
په ره و وه شبه ختيم ده كه يم دريان

دور دريام به دووى سوتهى ته نى ويم
داد و بى داد مه ن هه ر ويم چه نى ويم

جه دل ناله نال ، جه ده روون زريان
حال ياوان حالو ناحاليم جه گيان

جه ده س به رشى يه ن سه بروقه رارم
گيلان به زمسان ديسان وه هارم

شيويانم وه نه : كه ي شه وه ن ، كه ي رو !
زه ين زه ده ن جه ده س زامانى به سو

شه و ئاوات په ي روى ، رو ئاوات په ي شه و
رو په ي پاحه تى ، شه و په ي دالى خه و

كه گوزه ركه ران هيچ كامشان نى يا
بيهن به دوزه خ په ي من گرد دنيا

رو كلپه ي ئاير نه كوره ي ده روون
شه وان به حاله ت (كوكه ن) يا (مه جنوون)

رو ته مو دووريت گيرو بيناييم
شه و گيرو ده ي گيج ده ردى ته نياييم

دله ! ده ي ناله ، واده ي نالانه ن
ره نج مشاى مشو ، ته مه ن تالانه ن

چه ركه كه ي چه پگه رد عاجزه ن وه نه م
هه وانته ته مه ن ئه سنانان چه نه م

هه ر ئينده م مه نه ن مه رگ ويش برمانو
ئى نه فه سيچمه جه ده س بسانو

گلهی دلی

دلّه! وهس کیشه وهفای بی منته
ژنیت شیرینه چیشش وات پهنته؟
وهس گرهوه بهکول، وهس وارنه ئهسرین
مهکه رهم فههاد، پهنجه پوی شیرین
وهس وزهم ده ریای ئیش و نیشی خه م
وهس که رهم باسی ئی دهم و ئه و دهم
دلّه! وهس بدیه بهشووین له یله دا
وهس گنه دامان ئه و بی مه یله دا
دهی وهسین نالای، با وهس بو زوخاو
بی که مالی یه ن نالهی بی جه و او
ویم زانو دهرت تمام کاری یه ن
رو بی قهراری و شه وان زاری یه ن
دلّه! ولّ ولّ بی، مهرگ بو نه سیبت
هه تاکه ی ساچی جه فای چه بیبت؟
ساتیو ساکن به، با ئارامت بو
ئامان ویت گیره، دالیو فامت بو
من ویم سه رچه مه ی دهرد و مهینه تم
دهی وهسین تویچ که م بده ئه زیه تم
(۲۴)

خامه بنویسه

هام دهرد، هام نالّه، هام خه مم خامه
بنویسه وهسفی سافیی ئا خامه
ئا خامه بهرش دوو لیموی خامه ن
گوش مه ده ماچان خه یالّش خامه ن
به شکوم لانه ی دلّ په ربو ئا وایی
نه ک هه ساره ش پوو بنیو ئا وایی
نالّش گرانه ن دهردی جیایی
که ی بیه ن چاره لومه ی ئا وایی؟
ساتیو سره وته ی جه سایه ی شای
خاسته رهن په ی دلّ جه ته ختی شای
شیرینی شیرین، شه وه و بوشایی
هه رئانه ن ژیوای .. ئو ف جه ته نیایی
سه د ته ختی (که ی) یی به خنده ی یه ک له ب
تیکه لّ بو چه نی ئارامی یه ک شه ب
خامه! بنویسه وهسفی خامه که م
باسش دهرمانه ن په ی سوی زامه که م
من هه رتوم هه نی، ئه رتویچ نه ی نه گو
مه ربه رزی بالام خاکم وهسه ربو

(۲۳)

نه پای وه سلّم هه ن ، نه نه جاتم هه ن

نه توزیو روشنای جه هیا تم هه ن

عه شق و بی ده سیی سه خت ته رین ده رده ن

من پوچی دایم هه ناسه م سه رده ن

ئاخ و داخ و ئۆف ، ئای و ئۆی و وه ی

که س و بی که سا ! خاسا ، هه تاکه ی ؟

﴿ دیدهم دلّ په ی تو ﴾

من بیابانیو ، سه وزاییم تونی

ئه رمن دیده بوو ، روشناییم تونی

کشتو دیمیه نان ، وارنم تونی

سه رتاپا سوته ، ده رمانم تونی

دیده م ! نازهنین ، زولّف عه نبر بو !

دلّه ی به دحالم زوو دا ده سو تو

پابه ند ، بی چاره ، بی لانه و ماوان

په ی په یه ن به و جه ور جه تووه یاوان

ئامان خزمه تت ، وه ئاره زووی ویت

چیش که ری په نه ش هه رازی په ن لیت

هه رچی به تووه چه شو خه لاتهن

جه فات وه فانه ، وه فات سه دقاتهن

(۲۵)

بدیه به و دیده ی شاباز په نگه وه

خه دهنگ وینه ی تیر نه پرووی جه نگه وه

به و نووکی خه دهنگ به ره ده زامش

به ش بو به مایه ی سوکناو ئارامش

گیره ش به و په نجه ی ناخوون ئاله وه

با رازه ش وانو ده م به ناله وه

هه تا بزانی ده ردش چه ده رده ن

چند شهیدا و ویلّ وه ناسه سه رده ن

دیده م ! دلّ په ی تو ئارامش نی په ن

عه قلّ و فام و هوش جه ده سش شی په ن

من چی دنینه ئانه مولکم بو

ته نیا دلّیوه ن دانم ده سو تو

ئیتر هه تاکه ی ناله نالش بو ؟

بی مروه تی په ن ئانه حالش بو

(۲۶)

﴿ هام دورد نامه کت ﴾

هام دورد! نامه کت نارو لام یاوان

بی مهیلی منت بهیان فـهرماوان

وهش حالت کهردا ، یاخوا وهش حالّ بی

همیشه لهش ساخ ، ئاسوده بالّ بی

تو ته نیا جه حالّ ویت بی یه نی حالی

جه بی بهینه تیی ئازیزی نـالی

من دوو دورد پیشهش ئو دلیم پیکان

بناغهی بی به قای زینده گیم تیک دان

میزانو مـهرگی و مه نهیم سه رکه رو

تاو مه نهیم به رزن، سه د پارسه گ به رو

هر پاسهن (لهیل) ان که م وهفا و مهیلن

هر ماویوی کـولّ به عشق کهیلن

وه فاشان وینهی گولّی لؤلوهن

جه لاو ئاهوا سلّ کـهردهی باوهن

یان چه شنی سه یاد نه چیریّ راوکـهرد

پهی نه چیری ته رئی ههردهن ئو ههرد

منیچ پیسه تو هه مان دهردم ههن

گلهیی و بناشت چهنی مهرگم ههن

(۲۷)

یهند خه م و ورکه جه م بی یه ن جه دلّ

ههرئانه م مه نه ن کوچ که روو توی گلّ

نه سه دای مو تریب خه مان مدو باد

نه قلمهی بادهی ساقی که روّم شاد

نه نالّو نه واو نهی چی وهشا لام

نه دلّ نه وایی یاران ههنش تام

دوردی ویه ردهی وه هاری ته من

سهخت ته رین دهردهن ، نه واچی که مه ن

ئازیز! بژنه وه: هه ژاری ، هـیجران

عمر وه هاربؤ ، ئه مه ل نه پریان

چه ند جه وانم دی جه ئاوات مه حرروم

گیرودهی چنگی به ختی سیای شووم

عه زمش چون تیغی سه رله شکه ر ساوا

ئاکامش خیر بی و به مـوراد یاوا

مه رخوا بزانو چیش که رو په نه م

من ئیلیانه دورد دیویینه وه نه م

زینده گیم زه حمهت ، ته مام بیّ تامه ن

یان قرچهی دهررون ، یان کزهی زامه ن

یاخوا تو چینهی دوور بی مه سرور

لهش ساغ و ویر ساغ دهررون په ر نوور بی

(۲۸)

باچینه‌ی فیشتهر نه‌ده‌و‌عه‌زیه‌تت

خولاسه‌و‌ باسیم کیانو‌و‌خزمه‌تت :

توئینای‌ئه‌و‌ه‌لّ وه‌هاری جوانیی

حه‌یفه‌ن‌قیمه‌تو‌جوانییت نه‌زانی

۱۸/۱/۱۹۹۷۶(هانه‌ودندی

﴿خه‌جلی و مه‌جلی﴾

وی ، جه‌وا‌و‌ده‌مه‌و‌سه‌ردیی زمسانی

وا‌و‌وه‌روه‌و‌واران‌داش‌بینه‌و‌گیانی

حال‌پی‌جوره‌بو‌چه‌نی‌به‌ر‌به‌رمی‌؟

ویما‌و‌ده‌ل‌وه‌تما‌پیوه‌قرکه‌رمی‌

خه‌جی‌!‌ئالفو‌حیوانه‌که‌هیت‌دان‌؟

سه‌ردا‌و‌سه‌ه‌ول‌ه‌ن‌،‌ئاژهل‌نه‌زیان

مه‌تی‌:‌سوبحیو‌زو‌ساتریم‌که‌ردی

ئالف‌و‌دانه‌و‌ئاویم‌په‌ی‌به‌ردی

خه‌جی‌!‌جله‌کیم‌مانگین‌وه‌تینیم‌!

مه‌تی‌ئینی‌چا‌،‌پوخته‌شتینم

خه‌جی‌!‌ورده‌به‌،‌دور‌و‌ویت‌وینه

دیرا‌که‌رگه‌کی‌تو‌پینی‌کولینه

(۲۹)

مه‌تی‌به‌نا‌حه‌ق‌مه‌گیره‌م‌وه‌نه

هه‌رزو‌و‌ه‌ریم‌دی‌و‌دانه‌م‌دی‌په‌نه

خه‌جی‌!‌پیس‌بو‌خه‌یلیو‌موشکلا

ئه‌ها‌یا‌نه‌کا‌پیس‌و‌پو‌خلا

هه‌ر‌ئیس‌ه‌پاسه‌که‌روونه‌په‌نه‌ش

ئه‌پر‌وه‌ن‌مجیو‌ماشیوو‌ه‌چه‌نه‌ش

خه‌جی‌!‌نیمه‌پون‌،‌نانیچمانیا

دیانی‌ته‌شته‌که‌هالی‌و‌په‌تیا

مه‌تی‌!‌تو‌په‌له‌م‌مه‌که‌ره‌وه‌نه

ئیس‌ه‌ئیر‌که‌رووو‌و‌نان‌یا‌ونوو‌په‌نه

خه‌جی‌!‌به‌قورحان‌من‌فره‌سه‌ردما

ئه‌ی‌چیش‌منیه‌ی‌سه‌ر‌په‌ی‌نیمه‌رویما‌؟

مه‌تی‌!‌نانم‌په‌ت‌،‌مه‌و‌په‌یلایت‌یه‌کسه‌ر

حه‌زه‌رچی‌که‌ری‌گورچ‌په‌یت‌منیه‌و‌سه‌ر

خه‌جی‌!‌ته‌زانی‌،‌ده‌س‌و‌پام‌چیاوه

ته‌قه‌و‌دانا‌م‌می‌،‌ره‌قه‌بیاوه

مه‌تی‌!‌راس‌ماچی‌،‌فره‌سه‌ردا‌چانه

سوبه‌که‌گرو‌،‌چی‌مه‌لیو‌یا‌نه‌؟

خه‌جی‌!‌بانه‌که‌هیچ‌دلو‌په‌که‌رو

خومن‌مه‌تاوو‌کی‌خه‌مش‌بووه‌رو‌؟

(۳۰)

مه تي ! ويت زانی من دهسم گريان

دهسومهينه تيوسهروه نه م شيويان

خه جي ! گجيه كه م چلكش نه شيه نو

ئي په ژمه فره بي و ئيسه كه م بيه نو!

مه تي ! پاخودا پاك پاك شته م

سهرو ئابرايمه په ژمت نه ديه م

خه جي ! ئي چايه كه م ماونه مه نه ن

وي ، مه تي !! كريل لاو ويتو بيه ن

خه جي ! چلكه نه نا ، مه زواچو كه ي

سه ره كه يم شوروو و ئاويم په ي بنيه ي ؟

مه تي ! من دهسو مهينه تيؤ مه ردا

جياي پياوه تيم دزه ت بهر كه ردا

دهسو بوله تيؤ ولّ ولّ بي جهرگم

مه زاجي خودا زوو مه دو مه رگم ؟!

هه سروه و خه لكي كه ي پيسه كه رو ؟

چ وه يوئ چو ن من ئي باريه به رو ؟

وي ! وي ئاده ميه ! من چيشم واته ن ؟

يان ويّت هه ر ئينه شهرم و حه ياته ن ؟

خه جله كوس كوئي ! چي كوفر م كه رده ن ؟

ئهي ساوهره كه ! ئاديچ جنا به رده ن !!

(۳۱)

پويو ده جاري شوري ديمي ويت

په ي مشتيو ئاوي ، مري خه جله شيت ؟!

كي من منيوره جومله و هه سروا ؟

ئهي تو كه ي ياوي پالا پـاـوـوهـيـوا ؟

مه تي ! په ي خاترو خواو پيغه مبه ري

ئه رچينه ي زياته ر حه يامـا به ري !!

خه جلي ! تو و حه يا كوچا مه رحه با ؟

وي ! وي ! هيشتاي تويچ ماچينه عه ييا ؟!

مه تي ! من ئيتر بارم مه به رو

ملوو ئه رعاله م گرد لومه م كه رو

ئينه ژيوايو گـوـزـه ران ني يه ن

ئي سه رزه مينيه به ويشو نه ديه ن

خه جله قژ كرژوول ! ده م نه زني وه نه م

ملي يان مه لي جار به جه حه نده م !

من خاس مزانوو چيشه ن خه يالت

گه ره كتا بلوو ؟ هه ي مه رگ به حالت !

مه جله بي ددان ! جه دهسو پيري

گيانت بيه ن مل ، به هاني گيري

ئينا من لوانی ، هه ي ئاژاوله خيز !

نه يانه ت ئاوا و نه خـوـدايچ حافيز

(۳۲)

ئوخەى سەد ئوخەى خەجلىم تورناوہ
ویم تاق و تەنیا دیسان مەناوہ

ھەر بەئیسراحت ئیرم ھور گېرنا
بەموراد یاوانى و خەجلىم بەر پېرنا
مەتلەبىو ھەنت ئەربلى سەرش
حەتمەن پویوبۆ بیاوی بەرش

۱۹۷۶ / ۱ / ۱۰ ھانە و دندى

بېلىۋ ۋە ھارەن

بېلىۋ! ۋەش تالە! ئەۋەلى سالەن
ۋە ھارەن، فەسلى گول و گورالەن
بە تامل تالى حەتمەن زەۋالەن
بى تامل برىەى مەنزلا مەحالەن
زىقەت و دەمە و وا و ۋەروە واران
نەبىى بەمايەى نەۋىيەدەى زمسان
كون كالائى ۋەروپىن نەبالائى يالان؟
كون خال خالى دول، كرىلەى لاپالان
بديە دەشت و دەر، لووتكە و كەش و دول
نال و وال پوشان كالائى نەرم و نۆل

(۳۳)

گول و گورالەى بوۋەش و پەنگىن
چىن چىن چىن پىكان نەجەرگەى زەمىن

شەتاو و جو و چەم بەۋتەور مەدرەوشان
كالاجەتالا پوجيارشا پوشان
درەخت ژىوانو، كەردەن ھەرالە
بالداران دل ۋەش، باخ ئار دەن نالە
ھەنگ بەگىزە گىز جەتوى پەپەى گول
پەپولەى ناسك ۋەستەن پەپەى چل
ۋەنەۋشە و دەرا چىد بەگەش رستەن!
چەنى دىك و دال ھامساۋ مەيل بەستەن
نەرگىس چون دوسى فەسلى ۋە ھارن
مەپەرسو: چەمەن؟ دەشتەن؟ كوسارەن؟!
چىمەن يان لالە جەدەمەو بەيان
دیمەنى گەششان بەشەۋنم شورىان
بديە! ھەرد، دەرە، ئى يال و نۆ يال
ماچى بەھەشتەن، يان سونعى خەيال!!
بوژانە، سوسەن، شەۋبو و لو و كەما
بەشەۋشەمالى كەۋتینی سەما
ھەرالە برەمى، ھامساش گاۋگورال
سورەھەرالە، گول شىروھەرال

(۳۴)

به رزه لنگی بهرز، چنوورو پيچان

چه نی لولوو پهر چند دلگیر زیان !

شنگ و هاله کوك ، به رزه زای که مهر

بدیه چووزه شان چند وهش ئامان بهر !

جه لایئ گه بله ، لایئ سیداران

سوژ و زهره و سوور ویشا و ناران

لیوو هه لچیه نی، لیوو پیوای

که نه و کول که ره هه تا متاوی

گوش گیره چیره و قاقبه ی ژهره ژان

بزانه مازو خه م و ورکه و ژان

پیقه ی که له که ی به رزی که له لان

شیفان په ی ئانه ی زه ده و که له لان

ته قه و ناله ی تفهنگ سه یادی دل رهق

دهمه و ویره گا، یان دهمه و شه بهق

سه دا و ئاوازه و جیکه و جریوه ی مه ل

قارپه و بارپه و باع گه له و وهره گه ل

سیاو چه مانه و ئاخ له یل و داخ له یل

کورپ و کناچه مه و اچاش وه که یل

ئهری هو له رزانه و مه له سه رشین گیان

که لئ په ی که لئ ، که ئامیتی بان

(۳۵)

مه گه ر دلئو هه ن نه تا وناش هه وه ؟!

یان دلدارئو هه ن نه لا وناش هه وه ؟!

هه راله زهره دی لولوه ی شووانه

چ س س ازو تارین چی هورامانه !

خیلان خه ریکه ی کوی کوچ و بارن

سه رگه رمی عه شقی هه وای هه وارن

هه ر (قه یس) یو په ی ویش دلوه ش ، وه هاره ن

ئیتره هه وارگه و (له یلیه ی) ش دیاره ن

وهش و نارینه وه یوه و وه هاری

پیری گیلئ ووه په ی هه رزه کاری

بلبل ! وه هاره ن ، دنیا ژئو اووه

شادی ئام اووه ، خه فته تاویاوه

بدیه ، ده سه ی دوس ده س ده سان وستهن

ئه سرینی مه سته دیده شان وه سته ن !

ده ی بو، من و توپج بی ته رس و بی سل

به بالاو عه شقی پرپمیه ی پوه و گول

هه ریوما (وه لی) ، هه ر ولی (شه م) ی

ئادی سه رده می ، ئیمه یچ سه رده می

هه ریوما (مه م) ی هه ریوشا (زین) ی

هه ریو فه رهادی و هه ریو (شی رین) ی

(۳۶)

هه تائيش دلش ولّ ولّ نه كه ردهن
 هه تاگل دیدهش وه گلّ نه به ردهن
 باكه رمی گهشت و سهیرو وه هارا
 بیمی پهروانی گوشه و گولزارا
 فهسلو وه هارو جهوانی كولهن
 سهبای نا پیری پاییزی دلّه
 وه هارو عه مریت چینی وه هاری
 به بی هومیدی هه رگیز نه سپاری

۱۹۷۶ / ۳ / ۳ (هانه و دندی)

(شیخی تو کامهن ؟)

شیخی نامه وهش ، شیخی نامه وهش !

به سه ره پانکه ، به ده روون نه وهش !

تو بی ئاخوا شیخی تو چیشهن ؟!

ئه رتو شیخهنی ، ئه ی کیّ ده رویشهن ؟

شیخی یانی چیش ؟ چیشه نه ماناش ؟

کامینه مه تاش ؟ کامینه په تاش ؟

ئا که سه شیخه ن : زانان ، رابه رهن

هه همیشه خولیاو دینیش جه سه رهن

(۳۷)

ئا که سه شیخه ن : ژیره ن ، به فامه ن

په پوله ی پاپه ند باخی ئیسلامه ن

ئا که سه شیخه ن : به حه ق ماموسان

ئا شکرا و په نهان جه خودای ته رسان

ئا که سه شیخه ن : دلّ سوته ی دینه ن

هه همیشه کارو گفتار شیرینه ن

ئا که سه شیخه ن : مه علووم مه تله به ن

پوو وهش و دانا ساحیب ئه ده به ن

شیخی نامه وهش ! تو که ی پاسه نی !

تو چا سیفه تا کورو کاسه نی

ئالووده و چو لی ، بی په یام بی راز

په ی که رگی شوانه ، له له ی قه ل و قاز

مازیت ریش ، کولت هیزمی و گیواو

جل تا قیم کریای گه رمی وه ره تاو

نه خونده ی نه زان ، بی ئا وه ز ، نه فام

ده روون نه وهش و لاشه په ر جه زام

دهس و پا باریک ، په ر قلّیش و پیس

په نگ زهره و بی وون ، کز و شل و سیس

ئیتره نه نه و لووت به رزییت جه چیش ؟

کامه ن شیخی تو ، تا من بوو ده رویش ؟!

(۳۸)

مهكتهبت گزره و سمهري و گهره بي

ماموسات قه ل و بزله و وهره بي

گوچانه و زهنگه ن قه له مو دهسیت

نویچ گرتی به دهس پیسه گرد کهسیت

لاشه و سهرومل ، دهس و پاو پالات

هه لای پوخته یشا غه ریبیا جه لات

یانته کیل و گور ، هه پره و ته وهنی

شیخ نوسا دیوار .. شاگرد شیخ ژه نی

ماینیت ماهه ره ، هه رت بی کوپان

ته زیحیت وهنی ، توشه ت چول جه نان

ئیتر ئانه یچه لیف و یاگه بی

باسش مه که ره ، هه ربا چاگه بی

زه پره و غاز و نوت ، سورو و ته پالی

بوه و یانه ت می به دریزای سالی

جیاتی کاره بی پوشا و قوالوری

ته باخه و گیزه ر ، ئارگانه و کوری

جه ده سو بوی و جه دووکله یشا

دهم و لوس سیاوی و چه میتا میشا

ئیتر توچه نی ویت به شیخ که رده ن؟

شه هاده و شیخیت چکو ئاورده ن؟

(۳۹)

تو چی شیخه نی و من چه نی (مسکین)؟

ئه شه هده و ئینه خارجه ن جه دین !

شیخی پیسه بو ، ناشیخی خاسا

وهس نی یا دووره ن جه دهنگ و باسا ؟

نامیتا نامو ئولیا و ئه نبیای

یاخو نامدارا و دؤرانو دنیای

که چی وجوودتا گرد پیچه وانه ن

دهنگ و باس زلا و دهره یچ و یرانه ن !

خانمه ، خاتوونه ، یانی (شیخ ژه نی)

ته پالی په چو په ی سووته مه نی

پوشینو سه ره یش په رو و پیتالا

پارچه پارچه شا شو و شیتالا

بزووسکیم نه دی جه که راماتیت

نیشانیم نه دیه جه مه قاماتیت

ئی گرد هوشالی و ئی برؤ و بییره

نه ته کیه تا هه ن ، نه له مه ی تیره

ئیتر (حاته می) مه شهوور په ری عام ؟!

چی لات مسکینه ن هه ی (عالی مه قام) ؟!

سه ریپاک و شکنام شه جه ره نامته

کته ی پاسوتیچ نامینه یانته

(۴۰)

کون سفره و سینی ؟ کامهن دیوه خان؟

دوشه که و قالیت چک و و ناران ؟

کون جه زبیه سوئی و حوحووی دهرویشت ؟

کام سیفیه که روم به که مهند کیشت ؟

کامهن ماموساو خه لیفه و پیرت ؟

کامهن کریله وان ، یامیرزای ژیرت ؟

کون مه لالا و فیهی ، مزگی و خانقات ؟

چهنی و به چیشی بهو، ویم ووزو لات ؟

کون ته راویح و خه تمه ی ش ه و انت ؟

چی نه ژنیم جاری سه دای قورنانت ؟

کامینه حه لقی زکرو ته لیلیهیت ؟

کامینه سیمو خاسه و فزیه لیهیت ؟

ئینی نی یه نی .. شیخی تو کامهن ؟

ئه ی چی خه لکی ته (مسکین) ش نامه ن ؟!

تونی مسکینو عه قل و که مالی

تونی سه رگه ردان ، تونی ناحالی

مسکین که سیوه ناهه ق سیفیه بۆ

لووت به رزو غافل ، بی ماریفیه بۆ

کام عیلم و عیرفان تو به شیخ که رو ؟

کام فه نن و فزه زلت ده رده و من و هرو ؟

(۴۱)

په ی چیش لووت به رزیت که رده ن به پیشه ؟

له یه ت کولنه ، قاجیت هورکیشه

فکری بی مانا جه سه ر باره بهر

مه ره ن خه له تیو جه ویت زیاته ر ؟

ئی دینه پساکن ، چی پیش که ری ؟

چی ویت هه و انتت حه یاو ویت به ری ؟

گرد که س مه خلوقه ن ، خالق هه ر خودان

ئینسان سه را پا مه خلوقه ن ، بران

۱۹۷۶/۳/۶ (ده گاشیخان)

(تاسه و دوسی)

تاسه مه ن ، تاسه و دوس و هام ده می

دوسیو پاک وینه و گله نیه و چه می

تاسه و کام دوسی ؟ ئی دوش جه ی فهدا

ئای هورم دا نه رد! ناما و نه ردا

هیمن و ئارام ، مهند چه شنو ده ریای

لیش نه که رو ماحه راو دنیا ی

ره فتارش شیرین ، دم چون شه که ردان

دل و ده روون ساف ، چون سافی ئاسمان

(۴۲)

قوولئى خەيالئىش قوولئى دەرياي بو
چراوه و پوحىش تەقوا و خوداي بو

هەسارە و فامىش بەرزو پووشن بو
ياد خانە و ويرىش كانئ بى بن بو
تەماعە هەرگىز نەكەروش زنجير
دەس نەدو كارا بى نەخشە و تەگبىر

زەرەدەر نەبو ، بەدەس يا بەزوان
لاشو بەنرخ بو نامووس چون گيان
سو و قرچە و جەرگىش بارو بەدلدا
جا جەرگو خەلكى بدو بەچلدا

دوسى گيانى بو نەك دوسى نانى
دوسىش پوحىيى بو نەك سەرزوانى
كەم كار ، كەم بازار ، كەم يار ، كەم گفتار
يەك پەنگ و يەك دەنگ ، يەك بوبو و يەك بار

دەس پاك و دەم پاك ، دامنە پاك و مەرد
خاك و خولەنە نەگىرو وى گەرد
نەزوو گەرم بو نەزوو سەرد بوو
خاسە و خرابەش جەهوش نەشوو

تووتە وەفـابو ، تەبەخ خاكىي بو
ئاواتى گەورەش ساخىي و پاكىي بو

(٤٣)

پەي وەفادارا وەفا پەرورە بو
پەي هەرامەندا دارى پەر بەر بو

چەنى پەرى وىش وەشى كـهرو كىش
هەر پاجورەيچ بو پەي قەوم و پەي خوئىش

وەي جەمن ! تاكەي خەيال كەرووتەي ؟
عەقل و وير بەلاش مەرەز كەرا شەي !

خەيال خول وەرۆ شەو و پۆ پەي پەي
هەر(كەي)ا و مەيو پرسىيار كەرو(كەي)
مانىاي پۆلاوہ هيچم ناما دەس
بەش فرىام گنو خوداي فرىارەس

جە دوسى دوسا پەس و بىزارنا
بەسەردى سايو دوسا ئوگارنا
من ساف و سادە وەش باوەر دلپاك
خەلكى ئالوز و بى سىقە و سامناك

دوسىي ئى پويە دوسىي مەبەسىين
زەخمىينى سىنەي ، هەواو بەد مەسىين
دەسكۆتو دوسىي هەرسەردىي و پەسىين
سەهباو دەسىشا پەي دەسى دەسىين

(١٩٧٦/٣/١٥) هانە و دندى

(٤٤)

﴿ جه دوسا دووربه ﴾

بی دوسی سهختن، سهخت تهر دوسدارین

نهر ئه وژانی بو، ئید زههری کاریین

من فیر که رده نان .. من فیر که رده نان

ماموسام واقیع فیرش که رده نان

ژیوای په ی سایو پاسیی به رده نان

نه وهرم دی یه ن، نه سه هنده نان

جه کونجوسه هوی سپر نه مه نده نان

ته جروبه جامی حهق پی وارده نان

نهرچی به کتوتو واتهی به نده نان

جه هور درپه ی هور ناشه رمه نده نان

جه دوسا ئینده ناراسییم دی یه ن

باوهر به دوسی دوسانم نی یه ن

دوسی بی مه به سه نه مه نه ن لامان

جه دوسا دووربه ئامان سه د ئامان !

یا سفره و خوانه ن، یامه زه و مه یه ن

یان ته ماع بازیین، ده ی گردش وه یه ن

پاوو شه ره فی راکیش دوسییا

به شیو جه دوسی په ی جاسووسییا

(٤٥)

دوسی پیسه بو، قازانجش کامه ن ؟

گوناحا واچو پیسه ن، حه رامه ن !؟

ههر دوس جه مه لاس دوسانی ویشه ن

ههر دوس به دوساش خاترش پیشه ن

ههر دوسه ن نه پای ئه تکی دوسی ویش

ههر دوسه ن سازنو په ی دوساش سو ویش

پامالی ناموس به دوس ئاسانه ن

ئینه یچ من وینوش ره ویه ی دوسانه ن

من دلّه خرپی دوسی دوساما

ئارو دوس لامو چون مار به ساما

دوژمن ئاشکران، کارش دیاره ن

جه ته رسو شه پیش ویر ئاگاداره ن

دوژمن فرسه تش نی یه ن، یان که مه ن

جه سه نگه ره نه عه قلّ په ییش جه مه ن

دوس گرد ساتینه ساحیب فرسه ته ن

جه مه ترسیی ئید دلّ بی خه م ووته ن

هه تا دوژمنیو به موراد یاوان

سه دان جه دوسان دوسان ئه شکاوان

ته رسو دوژمه نی ئه گه ریه ک جار بو

باته رسو دوسا به کول و بار بو

(٤٦)

دوس ئەرناپاك بو مارو باخه لىن

يان وەرگه هاره و وەر به ره و كه لىن

شهرتەم كه ردینه تازینده مانوو

دەرزو حوندەر و ژىوای بو انوو

به دوس گيرته ی شه پ په ی ویم نه سانوو

كه سى سى به پراسى به دوس نه زانوو

(۱۹۷۶/۶/۱۲ هانه و دندى)

❖ شيوه نو يوسوى ❖

وه هار ، به خيړ نه ی! به ناخيړ ئامای

سەرد و خەزان خيز پاييزان ئاسای

پاييز گه لا ريز ، وه هاران گول خيز

ئيسال وه هارما خەم خيز و گول پيز

چه پگەرد سته مش به عادهت كه ردهن

په ی په ی مه ی جامو جه فينه وەر دهن

چى راو جه فيوه كاروانش به ردهن

پوچى كاروانچى هه ناسه ش سەردەن

چه پگەردى سەرسەخت! دل ره قى بى سۆز!

وه هار و يوسويت چى كه رد ته پ و توز؟

(۴۷)

جه سه ی خه سه ی خەم ئاوردهن ئوسو

مه رگى كه ساسى وبى كه سى يوسو

يان قرچه و سوزين ، يان دوو نه زانى

به ش به خشيم ، په رسو توى ميه ره بانى

جه قوولای چالى ، (يوسو) ت قوتار كه رد

به ره و اجه وه ده ساو ده س ويه رد

ياونات پله و به رزى (مه كين) ی

په نه ت به خشابى (سـرـر) و شيرينى

ته ختش به ده س ئارد به (زليخا) وه

جه دماو (عوسر) ی ئيتر سه ياوه

چه نى نه هله كه يش يوشا گرته وه

به ئاوه و ميه رى سينه شته وه

ئيد به گوپكه يى هه تيم وبى كه س

به كوله مه رگى نانئى ئارى ده س

ئيد بووم و به ختيش چون كه وه له بى

خاتو زليخاش (پيزه شه له) بى

كـريـلـو عـمـاـرا جه ده سى ئه وبى

كـريـلـو ئيدى داره دره وبى

(عه لى) خنجيله ی سووركه له ی نه وهال

چوار خونچه ی گه شى يه كه هه تا شش سال

(۴۸)

نیم نیگای بسات دیده شان نه ووست

مار و هه تیمیمی په نجهی نازشان گهست

ئو جه میسر نه مه نزل و هسته بی

ئید هانه و دندی دووپا بهسته بی

جه کونه یانیو ئاساو ئاسایی

ندهی یه ی چه کوش دهسی ئوسایی

سهرد و سه ره را ئوسا ئاسایی

ره شته ی دووهر ژهن ئاهی گه دایی

ساتیو بی کزه ی هه ناسانی سهرد

جه عه مری تالیش بی په سی نهویه رد

گه رده لوول گه رده ش جه پوخسارش بی

مهینه تو دنیی داییم بارش بی

گاه گوجان به دهس ، گاه زهنگه ن و بیل

گاه هه ربه نه یی و کاروانکهری ویل

گاه کریکاری ، گاهی وهرزیه ری

گاه کول و کیشنه ، گاه هه ربه سه ری

نه پوئیسراحت ، نه شهوی ئارام

که چی پووته ل و په تیا و نابه کام

ته وهر داس ساوای ، وهریسو گرتی

زووخیزی سوبجی و که شان ته ی که رده ی

پی حاله تاله و به هه ناسه ی سهرد

ئاد هه ر شوکرانه ی شای شاهانش که رد

چل شهوی و پوی گیروده ی دهر دبی

کوته ی بی ناز و هه ناسه سهرد بی

کهس نه لا په رسو ساتی هه والش

پیزی دوخته ر بی په ی حالی تالش

جه ئادی ئارام ، جه پیزی خزمهت

جه عه لی و خونچا بی به شی و خه فته

روشوکر شوکر ، شهوان ناله نال

دلای ته وه نین که ری به زوخال

عه لی و چوار خونچه ی بی دهس وتوانا

تاوا چیش که را ؟ ئاخر چیش زانا ؟!

تاشه وی گیان کیش په حمش په یش جوشا

شه ربه ته و مه رگو ویش په نه نوشا

قه فزه زش به زنا ، روح لـوا، پرا

ئای ! ئیشه و یوسو یه که جه سه ی سرا

عه لی بی (عه لی) و یانه چول کریا

هیجره ته ن ئامان، ته که و جم نیا

شه به ق ئاسووه یاوا دیارگه

یوسوشا هوپر گرت پووه و هه وارگه

چوار پهنج كهسيو تهرمشان كهرد شان

بي چرپه و بي دهنگ ياوا قه برسان

جهسته ي گهسته ي مهرگ نريانه مهزار

خاكو خه منـاكيش پوشا به ناچار

كي چهنى عهلى كهروش (واوهيلا) ؟

ئاي بي شـيوه نهن يوسوى بي نهوا !

به بي دهنگ ئاماي ، به بي دهنگ ژيواي

به بي دهنگ كوـتى ، به بي دهنگ لوي

ئهى دل ! زووبه كول گنه كهف و كول

ديده ! دهى وارنه ئه سرينى سو و چل

ئهى جهرگ ! باقرچت بياوؤ ئاسمان

دهروون سيا پوش هه رسه رتادامان

ئهى گيان ! وزه نه كوره ي زوخاوان

خه يال اته شببهاه ئو ئهـوج بياوان

واجدى دلـدارى بي دلـبهرم پؤ

عودالـى چند سالـى (بلـبهر) م پؤ

كهسى بي كهسى ستهم ديدهم پؤ

گه زياى گازى خه م ، وهشى نه ديه م پؤ

يوسوى كول كيشى مازى پيشم پؤ

مه رده ي بي نازى بي خویشم پؤ

(۵۱)

ئاواره ي هه ژار ، بي نهوا و ناز پؤ

ته نياو تاق مه رده ي بي باس و راز پؤ

وه نه نه په رساي هامساو عه شرهت پؤ

كوشته ي بي به شيبى خه م و مهينهت پؤ

نه وهش و مه رده ي ناديارم پؤ

زارولـه وردى خه م سـه ربارم پؤ

باخى وشك بي يه ي ده مه و وه هار پؤ

مانياى ناكامى جه وري پوزگار پؤ

شاوشاها جه من فيشته ر مزانو

ويش شوومى شوومى جه مه حشه ر وانو

يوسو بي گوناھ ، بي له كه و گهرد بي

خاس و پاس و پيك ، بي وهى و مهرد بي

به لام چون بي دهس ، نه بي يه و هه ژار بي

كهس په ي نه په رسا و مهرگ ناديار بي

خه لك و لاو ئيمه عاده تش پاسه ن

كه سدار و ده سدار جه لاشان خاسه ن

عه يبي دولـه مهـند ، مهرگو هه ژارا

مه نويسانه پووى پهره و تومارا !!

(هانه و دندى) ۱۹۷۶ / ۳ / ۱۷

(۵۲)

ياران گهردهنم

ياران گهردهنم .. ياران گهردهنم
 گهردهو كهردهی ویم نيشته گهردهنم
 سته می گوره ئو ویم كه ردهنم
 ئيشهن پهی هوشیم تارووی مه ردهنم
 هر پاسته میه یه ند خه م وهردهنم
 گره و جه گردین خه م وهر به ردهنم
 خامه و قامه تیم به خه م خه میاوه
 زهنگو زه بونی و زاریم زپیاوه
 داوی پاوی روح پهی ویم نیاوه
 نه چیری ئیلاخ ویم سله مناوه
 شه معو شادیه كه و دلّم كوشیاوه
 ههنگه كه و گیانیم توری او زیاوه
 ئیروده روونیم كه رده نا زوخال
 هه رزه ییم ژیواي كه ردهن به مه حال
 شیرازه و وه شیی حه یاتیم شیویان
 زامو جه رگه كه یم ئیش وه نه ش دیویان
 ریحانه ی گه شو هومیدیم ژاکیان
 خه یال جه ویری به دتهر په شوکیان
 (۵۳)

ئا ئاسكه ناسکی به ینش چه نیم به ست
 گه سته م به سته م ، به رشی یه جه ده ست
 به دبه ختی ئاما ، چه میش به ستانی
 نامه دی ئاما ، ولکیش گه ستانی
 نادانی وستا دامه و به دکارا
 هه قمه ن ته وه نی ئو سه ره یم وارا
 مه ره ر پیچی ده و چون گه سته ماران
 نادانی ویم بی ، وه سیهت بو یاران
 توخوا مه كه ردی لومه ی هاوارم
 ده ردم گرانه ن ، سه نگینه ن بارم
 ویما گونا هبار ، ویما سته مکار
 ویم جه گیانو ویم بیه نا بیزار
 ژیوايم سه رپاش ئيشهن ، ئازاره ن
 چیدیشا به دتهر تانه ی ئه غیاره ن
 ياران به ته وری دل ئوگار بی یه ن
 یه قینم پاسه ن ده رمانش نی یه ن
 کوئا گه و زه رگا و مه رگو ناکامی
 نه كه مه رگی ساده ، مه رگیوی نامی
 من په نجه رۆی رهنج فه رهاد ئاساییم
 من (سه نعان) هكه ی ساحیب (ته رسا) بيم
 (۵۴)

نَمانم نَمان

روشنایی شولّه و دلّه تاره کهیم !

مه نزلگا و گیانه خه فته باره کهیم !

هام خه م و دهمو بهد بهختی و داخام !

دهماخ پهرداخو خیلا و ئیلاخام !

رازگا که و رازاو زویری و زارییم !

هه ی دالده و نازی و نالّه و بیزاریم !

دهسکیشم په ی نوش شه کراو و شادیی !

ئه ی دوورؤ و زم جـــــه نامورادیی !

واتم : خومه و مه ی دهمو ماته میی

دهم واز که ره په یم ، به که یف و که می

ئه ی خامه ! ده ی تویچ زوان بلئیسنه

دیده ! نامه کهیم به هه لسی فیسنه

به شکو پی به زما چند فهد که روو کو

به گهرمی به بیان گرد خزمـــــه تو تو

من خـــــاس مزانو و گله ت جه کووه ن

(شاء) گه میه وان لومه جـــــه تووه ن

من (مســـــیر) نا نه کوو (مخیر)

ویش په یم نویسته ن هه رزوو جه ده فته ر

هه ی یانه م ویران ، هه پر به سه رو ویم

جه باخو عه مری کریای به رو ویم

ته واری چه مبارز ، ساحیب نازم کون ؟

هامرازی به سوز ، شیرین پازم کون ؟

بالئ ناز مه پریای تیر ئه ندازیی ویم !

هه ی من زام زه ده ی گه زیای گازی ویم !

بی هومیدو ویم ، وه ی دهس مه پریای ویم !

ئاخ نادانو ویم ، ئوف زهنگ زپریای ویم !

نووکو خه ده نگیت دهک بدو وه نه م

ساتیو سه د ئیشی بیاونو په نه م

ئاھ! کزه ی ده روون، ئوه ! پرورزه ی گیان

داد! قرچه ی ده روون، ئاخ جه سوی زامان

نووزه و سینه کهیم ویش یاونا ئاسمان

ئیش و جیـــــایی ئازام ئارده ن ژان

ئه ی جوی چه م! جوشه ، شادیی به تاله ن

ساقیی ! لیوانیو ، وه شیی مه حاله ن

باده ی ساده نا ، تیکه ل چه نی ئاخ

(زیره ک) گیان! لای لای په ی ده وای ده ماخ

به ش وهرمو مه سیی بشونه توی چه م

چؤساوه ن وهرمش نه چه شته ن دیدم

۱۹۷۶ / ۴ / ۲۰ (هانو دندی)

سونه چەنى باز چەنى بەبال بو
ئەربالى گىرو مەرتالەش تال بو

(يىضل) پەرى من بەرەزاش شانان
سەختى كەمريۆ بەرەزاش شانان
پەى من زەلزەلەو (يىضل من يىشا)

تويچ ھاي جەھاناو (بەدى) تام وەشا

من جەموتالاي تالاي دەردان

تۆ دەم تەپ بەفەر پاراويى قورئان

من جەوەيشوومەو ھەواو ھەوەسى

بى يەنان چەمەو دلتە نگیى و پەسىى

توسوبجان دونى زاتو (سبجان)ى

دلت تىراو بو جەكامەرانىى

تو شەيدا و مەشقو عەشقو موشتاقا

من غەرقو لیتەو ساقىى و ساف ساقا

تەنيا و تەنيايىسى ، چيا و جيايى

راچەنى بىزۆ بەتارىكىكەيى ؟!

وير، سەخت و نەگبەت، عودال، دوور جەخەت

پاو ھىدايەتى بەسىان بەسەد پەت

ھەى داخ ! پەنھانى دەردىم مەزانى

ھالائو ھەرسام ھەن پەى بەيانى

(۵۷)

گەلا وسەرتەرزو بەرزىى تاقەتىم

ريزا بەكزەو سەختىى زەحمەتىم

پەى بى دیدەنى ، پەى نامای نامە

مەزانووقەزا خاوانانش خىامە ؟

ئازىزى گيانى ! حەزەمن بزانى

سپريو ھور مالوو بەس بەپەنھانى :

شەنەفتم وەرگى ئاموشو شەانە

توى (مەيدار) خىدو وەرگا بزانه

وەرگ چەنى شوانەى كەى دوسىش پاسەن ؟

راسى يەكەش پاسەن دووريشا خاسەن

ئەركو شوانەىى ئەمەئانەتدارىين

وەرگ دايم پەويەش خىانەتكارىين

واناى بى زاناى ، ھانەن بى زەمىن

زانائىش زەرورەن چە دنيا ، چە دىن

من پى گرد دەردو زامى بەسەووە

ويرو خەيالەم ئىنا لاو تەووە

قورىان ! ئەى تو چى بەنيم نيگاوه

ليووخيرىما مەكەرى لاوه ؟

خوتو بينايى دلتەيت پوشنەن

چى مەى و مىلى و مازىت جەمنەن ؟

(۵۸)

ئامان ! هائامان .. دادو ئامانم

ئامان ئۆدامان (ئامین) کیانانم

۱۹۷۶ / ۳ / ۲۵ (هانه و دندی)

ئاخو كەي

ویم خەم نەوەرۆکی خەم وەرۆ ؟

بازدی باساتی شینو ویم کەرۆ

ئاخو کەي نەپای کاوی ئیلاخم

یاخو کەي نەپای سۆزایی باخم

ساتیو بنیشوو بەئاسوودەیی

دل هالی جە خەم پەر جە ئۆخەیی ؟

ئاخو کەي نیگای شوخی دیدەمەس

بەخەندە ولیوا بخیزنوم هەوەس ؟

ئاخو ئاهی سەرد کەي بو کوتایی ؟

ئاماو لواکەيم تاکەي تەنیایی ؟

کەي هام دەمو ویم پەیدا بو پەریم ؟

ئەری وزووه ئۆ یاگی ئەریم ؟

ئاخو کام دیدەي نیم نیگا شیرین

پەي زەبوونی ی من بریزنو ئەسرین

(۵۹)

ئاخو کام دلەي کەيل جەمەیل و سوز

پەي دلەي کەساس من گنو بو پرپوز ؟

ئاخو ئاکامو ویلیم کو بەروون ؟

دەواو دەرداو ویم کەي پەیدا کەرۆون ؟

کام حەکیم خاسەن سەرۆنەش دەروون ؟

کی کەرۆو لوقمان ، کی بەئەفلاتون ؟

ئاخو وەختیم بو نەنیشوو خەمگین ؟

ساتیو ئاسوودە سەر بنیەو سەرین ؟

ئاخو بو بەختەم بو جامی جەمین

جەو جام نەوینوو و ویهردەي وەلین ؟

ئاخو سیاوی سوتەي جەرگو من

مەنەي نامەني نیمه مەرگو من

کەي ساریژمەبو ؟ کەي پەتروک بەسو ؟

نەمەرگ نەمەنەيم ئاکامش چیش بو ؟

ئاخو کەي گرەي بلیسەي دەروون

نالەو سینەکەيم بیوان گەردوون ؟

ئاخو کەي نامەد وازیارو چەنەم

تاکەي نەهاتی ژار بدو پەنەم ؟

بەختەم تاکو کەي هەر زمسانش بو ؟

چی دايم دەمەو و میمانش بو ؟

(۶۰)

﴿ نه‌شنه‌فتم نه‌دیم ﴾

ياران ! هام باران ! هام هه‌مانی ویم !

نه‌وهك به‌كوستا، به‌كوسانی ویم

نه‌به‌گوش ئه‌ژنیم ، نه‌به‌چه‌میش دیم :

نیمیو بو به‌یو ، یان یو بو به‌نیـم

ته‌رزئ جـه‌به‌رزئ بیاوو مه‌رزئ

به‌كزه‌و وه‌رزئ نه‌چه‌شوله‌رزئ

ده‌فی بی كه‌فی ، نه‌یی بی ناله

كه‌یفئ بی ئوفئ ، وه‌سلئ بی گاله

نه‌شنه‌فتم نه‌دیم ، نه‌بی یه‌ن و مه‌بو

په‌ی مه‌یا پیشه‌و په‌ی ماساوا لو

جه‌نگه‌ل بی ده‌عبا ، كه‌شئ بی هه‌شئ

به‌شئ بی مه‌شئ ، وه‌شئ بی غه‌شئ

كه‌ه‌ی پیاو چه‌یا پیوه‌كوپاوه‌؟

كه‌ی ته‌قواو تاوان پیوه‌وانیاوه‌؟

كه‌ی وه‌فا و جه‌فا ، دروی و ئه‌مانه‌ت

پاکی و عه‌داله‌ت ، زولم و خیانه‌ت

جه‌زه‌مینینه ، جه‌زه‌مینینه

پیوه‌کریانشا جه‌هیچ دینینه‌؟

ئاخو چیو دمایچ چون هه‌رده جاران

دماکوته‌بو جه‌ده‌سه‌ه‌ی یاران‌؟

چه‌پگه‌رد چون به‌ختیم ته‌وه‌ن واران بو‌؟

مه‌حروومو سوز و سه‌ه‌رجه‌م یاران بو

نامه‌د كه‌ئاما ته‌مام تیژره‌وه‌ن

دووو و دريژهن ، گرد سات و ده‌مه‌ن

نامه‌د ، سه‌رده‌مش پويچش هه‌رشه‌وه‌ن

هه‌نگوينش ژاره‌ن ، ژار خورد و خه‌وه‌ن

چاره‌چه‌رمه‌یچ بو سیا مرمانو

بلبل به‌وینه‌و كه‌پووی مووانو

شكاتو حاليم ، كه‌سو بی كه‌سان !

به‌كه‌ساسیئو وس‌ت وه‌روده‌سا

ئیتره‌ه‌تاكه‌ه‌ی ئینه‌حالم بو‌؟

هه‌تاكه‌ه‌ی ئینه‌شان و بالم بو‌؟

(١٩٧٦/٦/٢٣) (هانه‌ی دندی)

کون پیسی بی بو ؟ کون زامی بی سو ؟
 کی به روپه ی کی به رتیل به بی هو !!
 کون: شهل بی له نگه ؟ که چه ل بی کپیش
 به گ به بی بیگار ؟ خیش بی پیشه پیش ؟
 شه و گاری بی پو ، زولمی بی زه وال
 نه بینمی و مه با ، مه حالن مه حال
 نه دیم ، نه شنه فتم : نانئ بی ژانئ
 وهرمی بی خهمئ ، گهلئ بی شوانئ
 پاکئ حه رام بو ، پیسی حه رال بو
 رویو بی نامای یاخو بی پال بو
 درهخت بی ووشکه ل، دهره ی بی چه قه ل
 یانه ی بی موشکل ، ئیری بی دووکه ل
 ههردی بی گهردی ، مهردی بی دهردی
 دهردی بی دهرمان ، گهرمی بی سهردی
 دلئ بی گولئ ، گولئ بی خارئ
 جهنگئ بی زهنگئ ، مارئ بی ژارئ
 مهسئ بی ههرسئ ، ئوسای بی لاونای
 شولئ بی شه معئ ، بینای بی ورنای
 به سوننه تی که ون ، حه تمی حه یاتهن
 یه خولقی خه لقن ، په تن جه پاتهن

فره گیلانی به دهشت و کودا
 به شارو دیهات ، وه لاتی نودا
 نه دیم زه نگینئ بی دزی ترازئ
 قه زاجه قازی دوور جه نیازی
 رهحم و سه خاوهت جه ته ماع بازان
 وریایی مهردی جه ساحیب نازان
 حه یاو سه نگینئ جه هوهس بازان
 نارامی و شادی جه کوکه وازان
 چه نی هوشمندان هه لئس و کۆتم که رد
 به ویرو سه رنج عه مرم به سهر به رد
 من نه دیم به چه م دوسی بی مه بهس
 نه دیم بوئینسان دهسه مووی هه بهس
 به هه زار به زمی تا قیم که رده وه
 هه نامه ندیم دی جه نامه رده وه
 نه دیم نه شنه فتم پسو و گیر بی وهی
 چال که نیم نه دی سیر که رو ئوخه ی
 ناموشیه ی شوومه ، به د و اچی نانئ
 خه یار پاک که رده ی ، ماموساو و زوانئ
 بی ئیش نمه بان ، بی سو نمه بان
 چ ئیشو جه سه ی ، چ سو و چلئ گیان

یہ بہرو سہدہی زہر پڑھو سا روخن

پہر بہر پڑھو ویش زوخاو و زوخن

وہی پڑھو! وہی جہمن! جہ نامایم، بی یہیم!

ہہی پڑھو! پھہی پرنجو عہمری دہس شی یہیم!

ہاوار جہ ژیوایم! ہاوار جہ لوایم!

ناخ جہ تیکہ لیم! داخ جہ دہس تہ نیایم!

۱۹۷۶ / ۱۰ / ۶ (ہانہ و دندی)

﴿ نای جہ بیعاری ! ﴾

نیشہ و ہہم دیسان ہہم ناما دوش

نیشہ و یانینہ دہنگیم ناما گوش

مانگہ شہوہ بی، مہردوم گرد خاموش

بیعاریو عہ جیب دل نامابی جوش

کی شہوگاری بہ قاقاش بریا

شیرین و ہرمی خہ لک جہ پوحان زریا

پہ پوولہ و شہرمی پھس بی، ہور فریا

پہری قہریحہ و شیعرا پھہی چریا

واتم: نئی جارچی! نئی دادو عہرزہ

بیاونہ خہ لکی پا دہنگہ بہرزہ:

(۶۵)

وہی جہ بیعاری! نای جہ بیعاری!

نادرہدی، دادش مہدو موچیاری

کـزہی زامانی تیری نادیار

یان شہوچلی چہم، سوی دہردی کاری

پہ ژارو و جـارو حالو قہرزاری

داخو کوس کوتہی، نیشو واداری

بی نانی یانہی، داخو ہہ ژاری

مہ بان پارسہنگو عہیہ و بیعاری

تووتہ، بہ چغہ پیشہ جیامازو

بیعار بہ جواب دای ویشہرہ نازو!

ہہر، بہ ہہ چہ و ہوش مدرو، مویہرو

بیعار بہ (ہہی نہی) شعور مہ کہرو!

کتہ، بہ یہک (فس) مـلہش بیزیو

بیعار بہ لہ حنہت زوقش خیزیو!

جارچی، سہد دہ خیل، دہنگت با بہرزبو

سہداکت ہہرسات با ہہم تہرزبو

بہدہنگی زولال خہ لکی بارو ہوش

بہش نئی چند فہردہش خاس خاس گنا گوش

کہرگہ بہ کشکش دوورہ گنـوہ

بیعار دژمانی نـو ویش مہ وزوہ!

(۶۶)

گاو، که نمونه و بی کـــه مالی یه ن
جه له فزو (وه حا) ی په ی ویش حالی یه ن

بیعار (هه تیم، هه ی) ش که رده ن خیر ئامای !
تانه و ته شـــه رش که رده ن مهرحه بای !

مهیموون، جه گالته و خه لکی بو دلگیر
بیعار به شه قـــه و تیلانه بی ژیر !

ته شه ره ، تانی ، هه ریوشا جه نگین
بیج په ی بیعاری هه ریوشا مهرگین

که لایی گوشی ، زامـــو ته ویلی
لومه و پیش چه رما ، تفو بی ویلی

لالووتیی خه لکی و بی ئیتیمینانی
نیم نامه ی مه شهوور (کابرای ژه نانی)

ناجوری عه مری چه نی کرداری
کی هه ن ساچوشا چه نی بیعاری ؟!

به پیری ده سش دان یانه قـــولی !
کله په ی چه ماو چه تفه په ی کولی !

شه ریکی ئادی به کار مه شغولی
ئید چه نی کناچا سه رگه رم و دولی !

قۆم و بیگانانه جه و ابش که ران
گۆره و گولانه پیس نامیش به ران

(۶۷)

کۆت چیرو له قا ، قنچ و قیت هورستۆ
نه عارش کـــریا ، نه ئۆ ویش وستۆ

یاران ! کی تاوو ئینه ی گرد ساچو
رازی بو جه ویش ، گورانیچ واچو ؟!

ئه جوش خه لک گیلاو ویش وه ش و یاروش !
ئی بهخت و شه نسه ده ک هه ر ئاد باروش

که سیو که مته ر بو ده رکش جه چه یوان
ئه ها ده ره جه ش ئۆ کوگه یوان :

به (بل هم اضل) تاریفش کریان
سیفه ی حـــه یوانیش هه لای نه دریان

ئیلاهی ئامان ! گـــیره ئامانم
ده ردو بیعاری نه وزینه گیانم

۱۹۷۶ / ۱۰ / ۹ (هانه و دندی)

﴿ رونه فامییا ﴾

ژیوای وهش و مفت ، بی په ژاره و ئیش
نه فاما بهش که رد په ی نه فاما و ویش

هه ریو به زیادۆ به شه ش وه ر کۆته
رووه و تیخه شان به خته ش سه رکۆته

(۶۸)

ههركهس نهفامهن شاديش ميمانهن

مهسهن، بهكهيفهن ، دلّ ئاوهدانهن

چون كورپه بهختى گرتهن نهباوهش

گوزهرانش وهش ، حالّ و شانش وهش

كهله زل گوپ خپ ، بهرزو كه له گهت

ساحيب مهقام و بهشان و شهوكهت

ساحيب كه مالان مهنالان ، بى بهش

ئانهشـــــــــــــــــا مهنهن بلا بداكesh

بهشه، رهجالى و رووتى و قووتى يهن

ههر چاره سياوى و ههر نابووتى يهن

نهتيجهش هيچهن دهس مايهى كه مالّ

بى دهس و بى ناز ، حالّ و حهيات تالّ

ساتيو ســـــــــــــــــره و تهى نمهيو دلّشا

بهخته راش مهگنو ماواو مهزلّشا

دايم ناشادى ، روح بهمهينهت پهس

خهم و خفهت ههس ، نههامهتى ههس

ههرئانهن چاره پهلاسو زاناي

بى خوا حافيزى دهيمى بهسوچنای

قيرنمى ، واچمى : ئهى فام ! باچا.نهى

ياخوا پات مهريو ئه گهر پيسه بهى

(٦٩)

چند كه م بزاني خهمت كه مته رهن

چنديو نهفام بى وهشيبهت جه مته رهن !

چه پ گهرد سه مه رهن ! پوى نهفامى يهن

پهري نهفاما كهيفهن ، شـــــــــــــــــادى يهن

فام و وهش بهختى كـــــــــــــــــو نمهباوه

پهئى ئيدى ئهى دهيمى دمـــــــــــــــــاوه ؟

﴿ پاييزو هورامانى ﴾

رولّهى شيرينم ! هام دهمو ته نيائيم !

خونچه و ئاره زوى باخه كه و دنيايم !

چه رخو گهرد وونى پاســـــــــــــــــه ويه ردهن

ههرگيز نه سره وان جه دهس خول وه ردهن

يه ره مين خولشه ن ، ئهى رولّهى ئازيز

شناسياى عالم ، مه شهـــــــــــــــــور به پاييز

پاييز ، چ پاييز ؟ په ر زيقهت و سه ردهن

ئينده و سه ردى ويش ئيمهش دلّسه ردهن

كورپه م ! چه م وزه ، بديه كـــــــــــــــــوساران

پيريشان ئانان ، جوانيشان په مان

سه ريالان رووتهن ، ئاســـــــــــــــــوشان ليله ن

ئى يالّ و ئوياّ هور هـــــــــــــــــر جه گيله ن

(٧٠)

بدیه جه کاوان سهرپاک ته م و دوون

ئیمه ئاسایی دوود هان نه دهرورون

نه شه و بو و چنور شنيا به گوساخ

نه به رزه لنگ بوش مه يو ئو دهماخ

هردان گرد کپن ، يانی چول و هول

بی زهوق و ماته م کولی ته م نه کول

مه رپووش و په لاش وینی جه هردان

جه وه شیی چون من گرد ده سشا و هردان

باخ و میو گرد کز ، چه شته نشا زیقه ت

په ی بی که سیشا به رمدا خه فته

ناهه قشانی یا ، چوللی ناوه شه ن

شاریچ ئه ر چول بو ، که ی شارهن ؟ که شه ن

کوساران ! پاییز خه مان مـرمانو

جه هـوارگانه بایه قوش وانو

کالای شهوق و زهوق زه مین وه ت جه وهر

به رگو خه مباریش پوشان دهشت و دهر

نه هو هو گهرن ، نه قوله ی وهر زیه ر

نه زپه و زهنگی ، نه شه نی شه نکهر

نه قاره و وهره ی ، نه باع باعو مه ی

نه ناله و بهنگای ، نه هاژهو دهره ی

(۷۱)

شوله و روشنایی شادی خاموشه ن

گفه و ویشوومه ی داییم نه گوشه ن

هه وار بی هه ران ، ئیلاخ بی خیلن

هه رقه سیو په ی لیل دل ویش ویلن

هه تا هه وار بی گهرمه ی دیدار بی

ئالای بالای لیل جه قه یس دیار بی

هه ی داد ! خیل بارکه رد روه و گهرمه سیر

چه نی دل خانه ش مه بو سهره و چیر ؟

جوی بی خوړه ، ئاودار به تاله ن

یانی: یه فه تره ی دلته نگی سالن

میراو میریش مه رد ، بهنگا بی به سته ن

به زوانو حالیش ماچو: یه وه خته ن !

نه چیره ی ژهره ژ ، نه پیقه ی نه چیر

هه ریو جه لانه و ویش مات و زویر

سه یاد مون و په س ، بی شکارییشه ن

مه لی بی ئیلیان بی قه رارییشه ن

سه یرانگا ئیتر تازیله بارییشه ن

جه سه ختی هیجران دهردی کارییشه ن

کوچ لواوه دهگا ، چول و بی ناز باخ

وا و سه ردای کوان درهخت بی دهماخ

(۷۲)

که سه مه ر سه رشی ، سه رمشو خزمه ت

خه لگی په ی به ری وه ی که رو درهخت

که ئینه ی زانو دهس که رو خه زان

ئه جو ما هه رویش به خه زان په زان!

ئادیچ رهنگ زه ردیش یاوو په نگو من

خشپه و خه زانیش نوزه و دهنگو من

ساق و لق و پوپ پروت و قووت بی یو

جه داخی پاییز شه رمش ویرشی یو

ئیلیانو مه لا ته مام فیسیاوه

ئه دالو به چا وه نه ش شیویاوه

خامه بی به رگن ، په په ی گول دریان

بلبل مه لوله ن ، جه گولان بریان

حه یوان سه رجه نو حه بس کریاوه

جه سه فای کویسان دیسان بریاوه

که پره تیک دریا ، بی به شه ن سه ربان

جه لار و له نجه و نازی مه حبوویان

سه رچه می کزی، که مه ئاویشانه

یانی وشکانیی بینا ویشانه

پوشاکی ناسک دهس و پاش چیا

سه رده مش ویه رد ، باوش هوپ پیچیا

(۷۳)

نازشا گیلآوه فه ره جی و په سه ک

کلپته و گوره وی ، پالتا و که په ک

یه له ک و سه لته ، کوله جه و که وه وا

په ی قه د و بالآو نازارا گه ره وا

شه مامه و سینه ی دیسان پوژیاره

نه ک کزه و سه ردای بدوش ئازاره

برق به بزیسکه ، هه ورپچ به گرمه

دهشت و کوش ئارده ن ئوناله زرمه

وهختیو هور و ته م پوشان رووی ئاسمان

زه مین چون به ختییم لیله ن تا دامان

سیاوا درهخت مارو جه ره گدا

چه نی پوش و توژ مدوش وه یه کدا

روی چامنه وینی ئینده زه حمه ته ن

ماچی زه لزه له ی روی قیامه ته ن!

سافی جه سینه ی ئاسمان مه وینیی

پوشانش به رگو حالی حه زینیی

سال سال دوولامی، په له هه ر مه دو

به وه یوله بادی گنمی کرد و کو

خه لک دهسه و ئاسمان دوعا موانان

به ش هوړ و هه لا گیلنوش به وارن

(۷۴)

ھۆرامان ئىندە ھۆرش پەي ئامان

لالىوۋە ھۆرى : ۋەسىن .. ھۆر ، ئامان !

ۋادە ۋ ماته مىي كوتايىش نامان ؟

تاكەي ھۆر پوشاي ھەر سەر تادامان ؟

پايىز ! تىكت دا دەسسە ۋ نازارا

تىكت دا نەشئە ۋ ديدە خومارا

بەزم ۋ ئاھەنگو سەيرانىت شيونا

پوورە ۋ مەشوولا ۋ خەمبارىت ديونا

ھەتا ۋە ھارمى ھەر ھۆر ۋ تەمەن

ئانە جەدل ھەن ھەر ۋرکە ۋ ھەمەن

(بىدار) ئىنسافت بەچىش سىرکەردەن ؟

چەنى پايىزى چى ئىندە سەردەن !؟

پايىز ھەرچەنى ناۋەششيش چەنەن

بەشو وىش ۋەشىي ۋ سىروورش پەنەن

ۋاران ، تەپ ۋ توز ۋىرتا بەرووہ

زەمىنى مەردە زىندە كەرووہ

تومە تەقوۋە ، بەرمەيو تالتال

سەرزەمىن پوشو بەرگى سۆزى كالى

بو بدىە ، وىنى جەسەدان گوزەر

چوزە ۋ ئاۋەنىي سەرش ئاردەن بەر

(۷۵)

گوش بدە تەقە ۋ شەنو شەنىەرى

بى قەزايىت كەرد ، بى خولك مەويەرى

ھۆ بىر ھۆ بىر ۋ لالوى ھىتياىرى

بەۋەشىي ۋ خىرە ھەلبەت مەژمارى ؟

مىوي ، ھەرماچى گەلەن ۋ تەنرە

لەقو ھەنارى ئامان سەررە

مرو ۋ بەي گولوا ۋ پەخش كەراۋە

بىلچ ۋ ۋەن مل كەچ مدرىنى پاۋە

يانەي سىرپوشار بى يو بەماۋا

سوبە نىلەش مى ، گەنجىنە ئاۋا

مەژگ ۋ ۋىر مانىي ، جەسە شەكەتەن

دەي پايىز يانى : (ۋادەي پراخەتەن)

ئىسە زۆق ۋەشەن ، سوروور ۋارانەن

ۋادە ۋ دىدارى ۋ جەمى يارانەن

(ھانەي دندى) ۱۹۷۶ / ۱۱ / ۱۶

(۷۶)

نیشه و

نیشه و مهره ره هی بده و وهه پیدا

تاسه حر وهی دهو به ده می وهی دا

نیشه و ئاخ ده سو داخیم مسپارو

مه زراو زینده گیم ئایرلیش وارو

چون بازی کویه جه قه زهی سنگ

دل هور تاماوه و مه خره ج ناورد چنگ

دیده و دلّه کهیم تاریک تهر جه شه و

حه تمهن تاسه حر بی به شه ن جه خه و

په پووله و رو حیم بی په رواز مه نه ن

تالاو و ژيوای هیز چه نه سه نده ن

شوله و شه معه کو زوقی خاموشه ن

شادیم سه رتاپا نیشه و ره ش پوشه ن

مه نه ی یانه سیب ، هات و نه هاتهن

هاتم نه هات و نه هات نه هاتهن

هام دهردان ! نیشه و من شیویان ویرم

مه حز په ی خودای که ردی ته گبیرم

زیاتهر جه حد زارو زویر نا

ئه جوم مهرگ سه یاد، هه رمن نه چیرنا

(۷۷)

گره و کوره کو دهروونی مانیم

وهره بیننه ئو زلفا فهزای

نیشه و هه ره تو بی هه به سیمهن

نیشه و سیبه رو وورکه و په سیمهن

نه یار ، نه یاوهر هه ن به لامه وه

نه حه کیم مه یو وه لای زامه وه

نه لای لای له یلی سهدا مدووه

نه ساقی ئیمه ش ئو ویر گنووه

میمان ، میر غه زه ب . نیشه و مه لووه !

دهی پی حاله تو چه نی رو بووه ؟

سه راپاوا داخاو ده مو ویه ردهیم

یانی شریتو عه مری وا به ردهیم

به بی که م و زیاد می وهره چه مام

وه شیی مه پیویو جه وهره خه مام

به ش شه وگار شه ق بو ! ساقی : نوبه تهن

پاسه دیارهن که تو یچ توبه تهن !!

موتریبی سه روه ش بی ئاوازی شه ن

یان ئادیچ چون من شه وی زیزیشه ن ؟

هه ر ئه جو نیشه و نامهره د نمازو

نه یچی ئاوازی خه مگین بسازو

(۷۸)

ئاخ ! پەي حونجورەي سافى سوز خروش

ئيشە و جار و بار وای ئاوردی گوش!

ئاخ ! زەردە خوہ و دەمى خونچەي

تەقنىش دلمەنە ھانە و ئۆخەي

ئاخ ! ئازىزەكەي پومەت پەپەي گول

فارىش بەشادىي ئيشە و شىنى دىل

زاتى بى وينە ! زانا بە (اخفى) !

من، بەندەي سوتەت بە جەورو جەفا

خەم و مەينەتم پەي خەمى نى يەن

ئاي چىشم چەشتەن ! وەي چىشم دى يەن !

ھەتا كەي پيسە ھەر جەورو ستەم ؟

ھەتا كەي ئاھى سەردى كەروو جەم ؟

بازوتەواناي بەزىا و بى نازەن

كورپە و ئاواتىم بى باس و پازەن

تەن رەق چون تەختە ، روح پەپ جەعەزىت

خەيال بال مەپيا ، دل لانەي خەفەت

ميو ، ویش مرمانو سىوسو مەرگىم

ئاير وەر مدو ئوتوتوو جەرگىم

نەگپو ئىرىم بە وير كوشىووه

نەشەوہ ملوو پوم وەنە بووہ !

(۷۹)

ئيشە و پى حالئوئەر پو كەرووہ وە

مەعلومەن جەمەرگ گروہ بەرووہ وە

۱۹۷۶ / ۱۲ / ۱ (ھەلەبجە)

ئيشە و كوساران

ئىلاھى ! ئيشە و بەدەتەر جەشەوان

تيرەي جەرگ بېرە كوتىنەكەمان

ئىلاھى ! ئيشە و ديسان تاسەحەر

من ئەپى حالئو كام پرا گىروو وەر ؟

ئاي ئيشە و خەفەت چىشم پەنەم كەردەن !

زىندەگى جەلام ھام ماناي دەردەن

دەروون بى ئوقرە ، دل بەنووزەنووز

ھەرساتىو جورىو جەرگ كەرو بو پرووز

تەمى دووى سوتەيم بە ئايرو داخان

تارولليل كەردەن كوسارو شاخان

ئيشە و كوساران بە نالە و بەئيش

كەردش بەزوخال دلئو تاتە و ویش

ئاد كەگروو دەم بەنالەوہ

من گىانم پىچىو دىك و دالەوہ

(۸۰)

وهختی به ناله پروه من كهرو

به قه می پوئیشی دل ئه نجن كه رو

ئیشه و کی سه برم په ی كه رو شارو ؟

تاو و مهینه تیم سه ره وه وارو!

جه ویره گاو من بیا قسه قنهس

ناساخی کوسیم هوش سانانا دهس

ئیشه و کوساران حالش گرانه

یانسه و ئارامیم ئایر وارانه

دنیاو زینده گیم بی کوسارانن

سه رزمین لامو چوله ن ، ویرانه ن

خه م و په ژاره م به و ته حرو ته رزن

ئه جوم ئیر جه دل بلیسه ش به رزن

من هه رجه ئه زهل خهلق بیا نه گریس

موره و زینده گی وستنه نا پریس

ئاسمان خه مگینه ن ، سیاهور پوشان

سه بای وه روه نه ، یان هه ره واران

نه لای موشکوله ن ، لواچم سه خته ن

واجب مه په رسو وه خته ن، نا وه خته ن !

ئیلاهی ! ئیشه و ئه رگنویچ سه حه ر

سه بای به کام زهوق من راگیروو وه ر؟

(۸۱)

ئیلاهی ! شادیی سه بای من چیش بو ؟

ئه ره ره پیسه بو ، ئیشم کام ئیش بو ؟

به یاوو ئادی من سه د یاومه ن

سه د ئینده و ئادی گلا راومه ن

ساتیو ئاد بی یاو به دهن سه رد مه بو

من ته نم سه رپاک کانه ده رد مه بو

ئاد بی دهنگ مه بو ، من روحم میشو

من ده سو مه رگی ده ماریم کیشو

ئیلاهی ! ئیشه و ژیاوی چند تاله ن !

هومید و مه نهیم تازه ، به تاله ن

ئه جوم گیلاوه ی شادیم مه حاله ن

ده روونم ئیره ن ، ته نم زوخاله ن

ئه ها کوساران شیویان ، ناساخه ن

کویسان بی که یف ، که ل بی قولاخه ن

هه ره نووزیش کزی و زوتوی جه رگم

هه ره رنگیش سه د رهنگ رهنگ که رو ره نگم

ئیش که یه که ئه سرین ئو دیده ش مارو

ئه سرین به تاوه دیده و من وارو

ئیلاهی ! ئیشه و من کی یارم بو ؟

کام هیوا و ئومید به دهس بارم بو ؟

(۸۲)

{ پەي جەفاكيشى } ي

ھام دەرد، ھام نالە ! ھەي سەرچەشمەي ئيش !
 بەتەنھا نام(خان) بەحق (جەفاكيش)
 ھەي خومەي وەش مەي جەمەي مەي وەران!
 ئەي شولەوشەمەشەوان شين كەران!
 ھوشيارنەپوشو پوشاكي مەينەت
 بەھرەش مەدوداد پەي گەل وميللەت
 پەي بەھاو بەرزي ھوزي خاس مانياي
 مەيدانو جەفەي وسجني نەبەزنای
 وەلاتو جەفەي جەفاوزووہ
 پيسی بەشەيويای بوەمدووہ
 بەئى سەدان كەس ئازارشە نوشان
 من ئەجوم شەمە نياتا ھامشان
 دل تەژنەي نيەاز ، بەنەزم و ئاواز
 پەي بيداري ھوز كەري بانگەواز
 دەشتان ، كوساران گرد كوتەن ھاوار
 خيل ھەركەر و كاس چەشنى كەپەمار
 ھەر وەختيو وينوت خەم و ويناييمەن
 وينەي خەمبارت جەبيناييمەن
 پەي تاللي حەلالت حالەتم تالەن

تاقەت و وەقرەو ئارامم بپيان
 پەردەو ھوميديم يەك پارچە دريان
 جگەر گوشەكەم پەشيوەن ، ژاكيان
 مني ئيشكچي سەرۋەنەم شيويان
 دوولەبي ناسك بەئاھواز كەرو
 سەفەرۋ مەرگي پەي من سازكەرو
 ئيلاھي! چارەو تەگبیر دەسو تون
 ويت كار سازكەري بە (كن فيكون)
 بەشيۋ جەحەلیم پەيت ئيزھار كەردەن
 ھانام وەپەناو پەحمو تو بەردەن
 ئيلاھي! تونی حەكيی پاسی
 ويت ھەرويت دەردەو دەوا مشناسی

۱۶/۱۷-۱۲ — ۱۹۷۶ ھەلەبجە

تهعبیرم هه ژار ، خامه کهم لاله ن !

بهلام جه میدان پاسه نه زانی

بی یارو هام دهم هه رویت ته نیانی

خولاسه و حالیم که روون دامان گیر

بهش ساتی و زه حمهت بشونهت جه ویر

من ئوردوو دهردا دل کهردا پاره

په ی دهردام عهدهد نمبو ئه ژماره

باوشو سروشتی ، مه نزلگاو وه شیی

بی یه میراتو هه رزه ی سه رکه شیی

ساتیو جه ساتا نه بریا به من

پوسو ژووژووی بی ئانه دریا من

دایم ئوف جه دل هه ر وهیم مه یو پرا

به زه برو داخا ئوخه ی بهر پرا

جه نازو باوشو تاته یچ بی ناز بیم

تا چه میم که ردی ئاد لو او نه دیم

ته من توز ئاسا شی به دهم واوه

شه تله کو شادیم درییا وه پاوه

من تاو نه هاتیم هه میشه قورسه ن

ماسو ئامه دی په ی من نه گرسه ن

دهربازه و چه زا په ی من واز نه بی

(۸۵)

په ی په روانه و من قهت په رواز نه بی

هه وارگه و عه شقیم ئوه ر گوزه ر وه ست

به یسه و هه ناسه ییم ئاگوزه ر شه به ست

هه وارگه م هه ران ، هه رام بی پایان

ئازام هه ر زامه ن ، زامان بی دهرمان

مورانه و دهردا دهروون که ساس کهرد

کهس به که ساسیم گاهی په ی نه بهرد

دایم یا به سیاو په تو نامه دی

به دیده و خیالی من وه شیم نه دی

غهریب ، بی ئاشنا ، بی یار ، بی هام دهم

ریحانه م شاننا ، دهری که هروو جه م !

جه ئاسوی سه رکه ل حالی یه کجار سه رد

شوله و شه به قیم هه ر به دی نه کهرد

قانون قه وانو دهنگو زور داران

کارش شواری گیانو هه ژاران

حه تمه ن وه هارما مشیوم پاییز بو

پاییز یچ په ی ویش هه ر خه زان خیز بو

سلام و تاسه م که وتای مه به سته ن

چون سلام په نجه و که سیش نه گه سته ن

*** ۱۹۷۸ / ۷ / ۸ (هه له بجه)

(۸۶)

﴿ پەي بى ۋەي ﴾

ۋەلئىنەي ۋەلتەر نەمانى خامە
ديارىيم تەنيا دوعاوسەلامە

بى ۋەي ۋەي نەۋاز. بى ۋەي ۋەي نەۋاز!
داوام ھەرئىنەن جەۋەي بى دەرياز
پەراۋەت كەردەن حال و ئەحوال
نەزانات چكون نامى ۋەي ئىقبالم ؟

ھىچ كەس نەكىشو جەفای جەفاكىش
پىسە من دلت نەياۋو بەئىش
كاغەزت ياۋا ۋەبانى دىدەم
دوور بى نەۋەرزى ۋەھار نەدىدەم
ھام دەرد ھام شىۋە ! دوور جەمەينەتم
دوور جە جەفای دەرد ژىۋاى سەغلەتم
مەيل و ەفاۋ ویت ئاوردەن ۋەپام
تەماشەت كەردەن ناكامى دنيا

دوور بى جە سەختىي دەردى دەروونم
رووان ئەۋگەم ، شەۋان زەبوونم
توپياۋەتىي ویت ۋەگا ئاوردەن
يانەت ئاۋابو منت ياد كەردەن

(۸۷)

مەيلى ۋەفادار ھەر پايەدار بو
كىاستەيت جەلام بايادگار بو

جەفاكىش

ئەۋكاتە من نازناوم بى (ۋەي) بوو

﴿ موشتاقي ۋەتەن ﴾

كەلكەلەي ۋەتەن (ھۆرامان) مەن
زىدەكەي باب و با پىرانمەن
ئارەزوۋى دىدار ھەۋارانمەن
جوشى عەشقەكەي (كوساران) مەن
گلاراۋى گەشت دەره ۋە باخمەن
بى تاقتى كو و خىر و زاخمەن
تەژنە ۋە ھەنجىرەي ، گوزىندارمەن
پەي بومى نىشتى ھەي ھاۋارمەن
ھەر چەندە پازى بەقەزاي قەزام
بەلام دل سوتەي كەمەر بەرەزام
كەلكەلەي ۋەتەن ھۆرامانمەن
تاسەي دىدەنى دەگاشىخانمەن
ھانەكەناتر ھانە ۋە پازامەن

(۸۸)

په‌ی ویم چنگلیو ئاواتی وازوو :

ئاخو جاری تهر هم چهنی یارا
 بلمیوه سه‌یران تایلو هه‌وارا ؟

ئاخو جاریوته‌ر بلمیوی دیدولی ؟
 هم‌ده‌رزه هیزمی گیرمیوه کولی ؟

ئاخو جاری تهر سوبح و ویره‌گا
 که‌رمیشا پارپه و سه‌ره‌مال و ویرگا ؟

ئاخو بی خه‌م و بی سه‌رگه‌ردانی
 راما گنوو ده‌سان سه‌ردانی ؟

ئاخ ! په‌ی ده‌شتوی ، په‌ی هانه‌دیره‌ی
 هامنان بی باکی جه‌گه‌رماو گره‌ی

وه‌شله‌ی به‌یه‌قین ، دوور جه‌شه‌ک و زه‌ند
 راماکوتیوه ده‌سان سه‌روه‌زه‌ند

موشتاقی وه‌ته‌ن ، هه‌وره‌مانه‌نان
 هه‌ی داد ! پا به‌سیای گوزه‌رانه‌نان

ئه‌گه‌ر نه‌هاتی و ناچاری نه‌بو
 یاران ! من چکو و گه‌رمه‌سیر چکو ؟!

(هه‌له‌بجه‌ی تازه) ۱۹۹۷/۸/۱

مولگه‌و ئاسکولا و لانه‌و بازامه‌ن
 های باخچه‌میره ! نه‌شیه‌نی ویرم
 سانالی جـا‌فا په‌یتو زویرم

چیره‌ چیری چیل ، قاقبه‌ قاقبه‌ی به‌ق
 گامه‌ خه‌له‌ نه‌ شه‌به‌ق که‌را شه‌ق

ئاخ په‌ی بوژانه‌و که‌که‌وه‌و فه‌قی
 چ ده‌رمانی بی په‌ی دل‌ی په‌قی !

به‌خه‌یال تاویو ئینانی چناره
 ورد پاته‌ی که‌روو پوو و داشاره

مله‌گا دریزه‌ نه‌خشو نیگایمه‌ن
 خه‌یالو سوبحی تاویر گایمه‌ن

ساتیو قه‌لاتیم هانه‌گوزه‌ردا
 په‌ی ویم مه‌ویه‌روو به‌وه‌راوه‌ردا

مله‌خانه‌گا چاگه‌و دیاره‌ن
 چوار وه‌رزه‌ش ماچی وه‌رزی وه‌هاره‌ن

ده‌ره‌و دووکه‌لا تاسه‌ر ده‌ره‌وه‌ن
 وه‌نی ، یابلچی ، هه‌ژگی یانه‌ره‌ن

ملوو خزمه‌تو هانه‌که‌و (مه‌ری)
 ئامه‌ری خه‌م و هه‌ورامیا وه‌ری

خه‌یال ! خاووبه‌ ، به‌ش به‌وو هوش زوو

❖ يادو ھورامانى ❖

وہ تہنى پرنىگىن ، ھورامانہ كہم !
مہ نزل و ماوا و خانہ و لانہ كہم !

تونى بہ ھہشتو سہروبىساتىم
سہرچہ ھو شادىم ، ئاسو ئاواتىم
چوساوهن بى بەش دىدارو تونا
خہ مبار و ماتہم ، دہروون بہ سونا

نہ ژىواىم ژىواىن ، نہ بى يہىم بى يہىن
ھەر دہر بہ دہرى و تہ مہن سہرشى يہىن
ئىگہ سہ بوونہن ، گپرہى ھامنہن
ھەرماچى کلپہو دہروونو منہن

نہ بہرؤ ئارام ، نہ شہو خاوم ھەن
پہى فىنكى سرورہىت گلارامہن
ئاخم پہى سہىو باخا و نساارات !
داخم پہى نہرمىى شنہو ھوارات !

ئؤف پہى ئاوه كو ھانہو ھەسارىت !
وہى پہى دلگىرىى دہرہو كوسارىت !
بہہ تاڦگہو قلوہن ، بہہ ھاژہو بہنگاىت !
چ موسيقىن پہى سوبحى و وىرہگاىت !

(۹۱)

ھەوات بہ ھہشتىى ، ئاوىت كو سہرىى
تہوہ نىت تہلا ، خاكت گۆھرىى

مىللەتت ئارام ، ژىرو دەس پرنىگىن
بہ ھەياو حورمەت ، سہنىگىن و شىرىن
كەشت پەر جە فەر ، باخت پەر پەبەر
كەردىش پىشانگا خوداى بانى سەر

جرىوہى مەلان ، خشپەى گەلاى دار
شہرمەزار كەردەن تاى كەمان و تار
دەماخ تىر بہ بو سوورہ ھەرالەى
دەم پارا و ئاوو پەرہ پىالەى

پرچى چنور و لو و بىجہ و كەماى
شنہ و شەمالى و ستىنى سەماى
بہہ بوى بەرزەلنگ ، بوژانہ و سوسەن !
ئانہ چا نہ بو مہىنہ تەن ، خەمەن

جەكاوان نہسىم ، جە دەرہى نرکہ
بەرکہران جەویر وەرہەم و وورکہ
دەرہت كۆلہ يە ، كەشت سارہ وەن
ئاد ھامساش چنار ، ئىد بلچ و نەرەن

ماوہزای سۆزت پەر پەر و وەش سا
رىك ئەجو (عەدن) ، ياخو (فىردەوسا)

(۹۲)

ھۆرامانەكەم ! وەشتەرىن وەتەن !

جەتو دلكيرتەر نەبى يەن ، نەھەن

ئەرچى جەسەكەم جەشارەزورەن

گيانم پەروانەى ويولە چنورەن

ئەرچى مەلى دل دووبال زوخالەن

بەلام مەسى بوى سوورەھەرالەن

ئاي جەشەرارەو ئايرەكەو دوورى

مەرھەر خودا ويش بدوم سەبوورى !

بەھەشتى خويى ، ھۆرامانەكەم !

تونى شكارتم ، تو خەرمانەكەم

بەختەكىم جەسەش تەوہن وارەن بو!

تاكەى پاش چەقاوقير و شارەن بو ؟!

۱۹۹۷/۸/۱۰ (ھەلەبجەى تازە)

تايلى ھەوارا

بەختەكىم كەردش ، ياوانى يارا

ئانى جوانىما پيوە ويارا

پەرسام ھەوالو تايلى ھەوارا :

ئىسەيچ شەنگەنە ھەر پيسە جارا ؟

(۹۳)

واتشا : بى خەبەر ، كزە بى يەنە

ئادىچە چون تو جەدەس شى يەنە

دل تەكانىش داو تاسى بەردەوہ

خەيالانى كون تازەكەردەوہ

ويرم خولياوہ ، واشەوخەياللى

بەرەو ھەوارا داش شەقەوباللى

واتم : ھا! سىلام ، شادارو دارا

تاقە وەيوەكەس ساراي ھەوارا

ئەى داخ و وەى ئاخ ، ھەى داد و ئامان !

تو چەنى و كەيون پيسەت سەرتامان ؟!

دارى پيشە دار دەيان سالىھەنى

بەعەمرو ئەزمون ، بەكەمالەنى

وہەاران ھام دەم ئەنواع گولەنى

ھام رازى ژەرەژ ، جىاي بلبەنى

تالىندوس ولو سوجدەت پەى بەرا

ھەرالە برەمى مەرايىت كەرا

گاوغورال ، كەما ، لوووپەپ ، سوسەن

چۆساوہن ھەنى بەينشا چەنيت ھەن

ھام پايەو بالالى شان و يالەنى

ھامنان ھام كەيف واى شەمالەنى

(۹۴)

(جھوابو تايلى)

تايلى به دللى خه فه تباره وه
ٿاهيش هور كيشا به ويقاره وه
ياد خانه شه نه دووكل هور ئيزا
تك تك مروارى جهه ديدهش ريزا
واتش : ئه ي بيدار ! دوسه كه ي ديرين
وه نه م تال بي يه ن زينده گي شيرين
جهه سه ماو خيالى ساتيو وه زهره
چانه ي زياته ر لومه م مه كه ره
من شه نكييم په ي چيش ؟ په ي چيشي مه نوو ؟
ٿاوه ختم وه شا شنيه وره و گه نوو
ژيواي په ي ژيواي ، ٿاخر كه ي ژيواي ن ؟
ٿانه ريسوايي و نوكله ري دنيا ن
ددانو ژيواي م ن ئيتر كنه نده ن
چوله وانبي گيان جهه سه م سه نده ن
وه شبي من سه رشبي ، ناوه شيم ٿامان
سيا پوشييمه ن هر سه ر تا دامان
بديه ، هه واريم چول و هـ ٿوليني
ئينده و چوليشا داخم مـ ٿوليني
ويراني و كوره و به چه ماو ويم ديم

هانه كه ناتر ، هامساي دهسه پاس
كه مه ر قالاو په ي ناز و راز و باس
شاده و مل به رزه ئه چي گوزه ردا
مديه وه دهره و ده شت و كه مه ردا
شاد وه ديداري هانه گه رمله
كه يمنه و بيدهره واز ، بي يه ني و لگله
شرا و لـ ونازي بالانماتا
په چه په ره مه س مه سي نيگاتا
تو دووكله ريسي دووكله ت په ي ريسو
جير چيره گه زو گه لگات ليسو
تا پاييز سه ر شار بوي بوژانه ني
دوسـ ي په روانه ي بي به هانه ني
هو نازاره كـ ٿو نازو نازاران !
به تووه وهش بي گرد وهخت هه واران
كي ياگي به رزه ي پيسه توش هه نه ؟
ده ي مشيوم په ي چيش پيسه ت بي په نه ! ؟
ئيسه چي بي كه يف ، حالت په شيوه ن ؟
زينده گيت به ندو چند هه ناسيوه ن
رپشت پيكي ني ٿو جه رگه ي زه مين
حه يف ني يه ن دوران وزوتنه كه مين ؟

سەرسەختى ويم بى وەفەنا نەشىم
 تەقە و پوسالو لەشكەرو جەورى
 ژارو خەنجەر و ناپاكى دەورى
 جوانىش سوچنا پىرەش كەردانى
 پىرىيچ تاقتە و زوقش بەردانى
 دۆرو پەشتم چول ، تەنيا مەناو
 مەزانو چەنى ويم گىرتەن پاوہ ؟!
 دىدەم بى بەشو دىدەنى ياران
 شنەم تامەزوو رازا پاو ياران
 ساپەو سەحەندم بى بەھاو هامپاز
 دل بى بەش جەزوق ، گوش مەحرۇمى پاز
 چەوساوەن پەچەم چوارپاش نەدىەن
 لەقم داخىنە خەلفش نەزنىەن
 لەق دىدەكانىش نەدىينە ویشو
 ھەلسى تەپىنى دایم چەمىشو
 لوو تالىندوسم كەس نى يەن كەنوش
 ویش پەى ویش پىرو و سىاوا بەروش
 ھەر ھامن ئامىا پىرچىم پىرووزيا
 شات شات و پەگ پەگ بەئىش ھور كزيا
 ھامنم پىاىيز ، وەھارم زمسان

(۹۷)

روزگارم شەوہن ، ئاسمانم بى سان
 بىدار! ئى حالە سەنگ كەرو بەئاو
 يەگرد واقىعەن نەك خەيالى خاو
 وىرانى وەلات مورانەى گيانەن
 مەرگى ئازيزان چلى چەمانەن
 واتم : ئەشەد و ھەرچىيت وات پاسەن
 زياتەر واچى ئادىچ ھەر پاسەن
 بەلام دەى ئىسە دۆرانى تەرەن
 تەمە پەمساوہ ، وەلاتما وەرەن
 فىرەون خنىكيان ، نەمروود ویش سوتەن
 جەنگىز خان بى دەس ، ھولاكو كۆتەن
 خوداوەند لوتفش رووہ و زىادەن
 وەتەن ئازادەن ، دەروونما شادەن

۱۹۹۸/۶/۱۶ (ھەلەبجەى تازە)

(۹۸)

﴿ پەي ماموسا ئەسەدى ﴾

ماموسا (ئەسەد)! براكەي گيانىي
پەرورەدە و ھەوای پاکی کویسانیي
پەپوولەي پوچ سووک باخی ئیمانیي
دەم پاراوی ئاو چەمەي قورئانیي
نەك ھەر بەنامی بەحال (ئەسەد) بی
جیلوہگای سوزی فەردی سەمەد بی
یاخوا دوورە دەرد ، دوورە ئافات بی
نازارو ساخیی ، شاد بەئاوات بی
یاخوا تاھەنی ساحیب (پەيام) بی
نازارو شـیرین، بەریزو تام بی
تفە و یابنیت کـەردینە ماوا
دەك شاد بنیشیی و مەنزەلت ئاوا
ئارامیی و نگین جە خودا کەرەم بو
ھانە تازەکەت دەك بەزەمـزەم بو
قوربان! ئی بەندەي دل ناسکی پیر
بروات بو ساتیو توش مەشو جەویر
دەي تویچ جەباخی پلوور چون بلوور
جاروبار کەرە نیگای شارەزوور
(۹۹)

بەشکو پانیگی بەندەت بی خەيال
بسپاری سلّام بەپەیکی شەمال
ئازیز! بەپراسی حالّم پەشیوہن
ویرم عەوداللہن ، خەيالّم لیوہن
ھيہ! من شەو و پرو داد و ئامانمەن
ھەرھۆ ھۆرامان ، ھۆ ھۆرامانمەن
قەدەر پاسەش ئارد ، من چا بزیه وۆ
چـی بەپوہنو ویمۆ کـزیه وۆ
من ئەچاساتۆ ئاگەم ئاست جیا
ئامیانو وەشیی زیندەگییم مجیا
ھەر بە غەریبی عەمرم بەردم سەر
نەھانەم تەقا ، نەباخ ئاما بەر
زەردەھالۆ وار ویم غەریب زانوو
خەم و ھەم کالۆو ، تومە خەم شانوو
چـی ، دەخلم دەخیل سووک و پووچەلەن
یا چیر و یچنەن ، یاسـەرکوتەلەن
ھاژەو شەپولەو دەریاو دەروونی
کەر کەر و گوشی کاسی گەردوونی
چل سالیّن چـرپوو (دارا) ی ، نەزیارە
خیر کەریو نامـا واچو وازبارە
(۱۰۰)

باسو من وەسین ، باباسو توبو

یاخوا خەرمانو بەختەو تو کو بو

ئیسە چا پاییز ، تەمام دلگیرەن

تانجو درەختی یەك کلاو لیرەن

ئاھەنگەو خشپەو خەزانو باخان

بەرکەرۆ جەدل دووکەلی داخان

جەكەشان بوی بلج ، جەدەرە بوی بەی

موبارەك — تو بی بەلا و بی وەی

مەزانو و خەمو زمسانی وەردی ؟

ئۆسا ئاسایی کولتانی کەردی ؟

سمورەى چەم سیاو ئیسە یچ بەدزی

پەى سمەسمەى شارووە وەزى ؟

ئیسالیچ وەنى كەوەشا كەردەن ؟

خوماچا نەبەگ ، نەشیخ نەمەردەن ؟

ئیسە یچ چون ئۆسا ھەركەى پو بووہ

تەقەو تەوہرى دەنگى مدو وە ؟

سوبحان (گەلەلوا) گنووہ گوشت ؟

ئەرگنو گوشت ، كى ميوہ ھوشت ؟

وہختى كەشەو گار سەرە ھور مزنو

كى چرو ھەسارەى (ياو) ما مل گنو ؟

(۱۰۱)

مەزانو گەنجى و زارولى ئاروى

چون ئۆساو ئيمە ملا پەى شاروى ؟

قەرەچ قەتارەش ديسان بەستەنۆ ؟

بنەو وەزلانە بارشا وستەنۆ ؟

ملى گورپچە ؟ نۆروزلى مىزىا ؟

سوورە پووشەو كوى ماردى پەى گزىا ؟

چوار شەممەى ، ژەنى يانەى گنارە

بلا (شىخ ئەحمەد) لەلوه وزارە ؟

گيانەكەم ! پاييز ھەنجيرە يچ وەشا

شەمال مارو پەيش بوەو سەرکەشا

دەرەو شىخ ماموى لام يادگارەن

جەدووريش خەيلى دلىم ئوگارەن

چا، بەلوويچ پەى ويش کلاو ش ھەنە

بى ئينەى شەوى بساناش چەنە

سەد وەشلەيم بەتو چاھ — ورامانە

حالت ھەرچور ھەن ويت بەشازانە

۱۹۹۸/۱۱/۱۷ (ھەلەبجەى تازە)

(۱۰۲)

◉ وههاری تازه ◉

چیش قومیان ؟ ئاسمان هه رتاویو پروهش به پرهنگیو فارو!
بریسکه و ناله و دهروونیش جار هه ن گوشه که پرکه رو ، هه لسی
به خورپه م جه دیده ش تکا، زامه کاو جه سه و زه مینی شورا؟ روجیار
گه ره کتا ویت تاسوخ که ری ؟ سو داسه ره کیت چه مه پاته نی ، زو
ویت به روزه ، سه ریاله کا وات : ئیجاره باقه و پرچا تو به سمی و
مده مییش سه ره ی جیاتی ولا. میزه ره ی چه ره وه ختتش سه رشه یه ن ،
هه ر پیسه سوبه ی ، پیسه فه ره جی و په سه هک و سه لته ی ، نازش
ویه رده ن.

زه ماونده نه ، کوپو کناچه و ژهن و پیاما، چرو و هه راله ن . گوپکه
و گوراله ن . پاپله ژه ره ژی گه رده ن خه نه ینا ، مزده ی خه نه ینش
چه نی ویش ئارده ن ، سه رچوپی چیولای وله سوورینی . گورانیی و اچا ،
بولبول و هه ننگ و په پوله و به ق و زه رده وه لیه نه ، خونچه ،
زه رده خووه که رونه شاباش ، لاپالی ، نساری تازه خالخالی ، هه لسی
پیکناوه په ی مله وانا .

زه مین تویچ هورزو ، که فه نی چه رمه ت وه ژه و فپه ش ده ، گجیبوی
ته خت سوز ، ئه ماما گول گولین جه گردو گولا ، پوشه بالاکه یت
زه ماونده نه ، هاژهو وه زه ندی ، خوړهو دهره کا ، قلمه و قلووه زی ،
نالو به نگایا ، خشپه و گه لاکا ، قاقبه و ژه ره ژا ، جریوه و جیکه و
بولبول و مه لا ، باره و باعه و وه ره گه لا ، گردیشا که رمی به یه ک

(۱۰۳)

سه مفونیا و چه نی سروشتی ئیمه یچ هور پرمی و تازی بیمیوه .
سووره هه راله و چنوور و شه و بو ، هه راله بره می و په ره پیاله ، ریحانی
خال و چه م و زولف سیاو ، گاوگورالی و شیر و هه رالی ، وه رکه مه ر
چه نی بو ئه دا و تاته ی ، چه نی پیژووکا و باقه و بوژانه ی ، چرا
شه مالی : بو بووه ئیمه جیاتی شاباشی ، به ره په ی کوپو و
زه ماونده نی هه کا .

هیتیار! هۆ بیرت ساتیو مدرنه . باخه وان ! جه باخ تویچ ساتیو
بو بهر ، مه تی ! هه لیزه ئیتر وه سیشا ، مروچه ی کولکیش ! تاویو
ئیسراحت ، په له گه نمه کا ! شمه سه رو وی هوریشلی که ردی ،
هه ساری په ریچ مروچی که را ، ته بیعه ت ئارو زه ماونده شه نه . ئه ی مه بو
ئیمه یچ به شداری که رمی ؟!

چۆلاوه جووه به منته ته وه ، به رگه می و پوینه که رو سه وقاتی ، که مه ر
به رزا و ، ده شتلیچ نه رکس ، گوشه و ئاوه کا وه نه و شه ی مل که چ ،
هه ریو سه وقاتی ویش حازرکه رده ن . روزگار مل منیو و هه لمه ته
به رو ، ئه ی شه وگار په ی چیش پادزی که رو ؟!

گه پله و سیدران ، هه لچی و ریواوی ، گله یی که را : ده ی ئیمه یچ
هه نمی ، سفره و خوانتا دوله مه ند که رمی . ده نگو ده نگ و هشا ،
قه ریحه و شاعیرا ساف و سول که رمی . زه ماونده نه شادی میمانا ،
ئارو گه رمیان یچ هه رکویسانا . هۆ و خه م ! شه ق به ره ، سه ره و زه ره .
وه شی ! خیر ئامای ، ده ی بو وه زه ره ، هورامانیمه ره نگین ته رکه ره

(۱۰۴)

﴿ بی نازو یانهی ﴾

دوسیوی دیرین توشم بی نارو
سهرهش بی یه بی هـه رالّه مرو
په رسام : برادر ! وه زعت چیشه نه؟
به ختت مه نینو یاگو ویشه نه؟
یه کسر دوو دیده ش په پی جه ئه سرین
ئامـاوه یادش ویه رده ی وه لّین
ئاهیش هـورکیشا ئاهی ئاهاوی
دلّی ته وه نین په یش بی به ئاوی
واتش : ئه ی هام دهم ! کولناتو زام
ئـایرت وهدا ئازا و ئه ندام
هه تا هـه زکهری وارده مووه رو و
دوربو جه پرویت یه ک سه وه که روو
په ی شهوی، په ی روی هه رگیز مه په رسوو
که ی وهرم ئاما په یش گنو، مووسوو
به گالّه و دهمی هام چه شنم نیا
دلّ و دهروونم په پ ته مه نی یا
به لام تاواچی خه فـه تبارنا
دهره قو (مه لی) شه رمـه زارنا

(۱۰۶)

زه ماوه ندیه کی جوشو شاد یه نه ، چریشا : بیدار ! تو به بیداری
چیش ماری دیاری ، په ی تازه وه یوه و فه سلو وه هاری ؟ واتم : دیاریم
مله وانینه ، نمونه ش نی یه ن هیچ دووکانینه ، زه نجیرش مانا و تومو
حیکمه تین ، لیره ش جوملینه گردش وه شبـه ختین ، به حیسس و
شعوور مده و زاخویش ، هه رگیز بی باوی پوه نه که روئو به هاو باویش
چریم : بی زه حمه ت گردیتا بهیدی . چه می که ردیوه و سهرنجیو
دهیدی . ئامیانو بارمی په ی به رده وامی ئی زه ماوندی . ئامیان !
کام ئامیان ؟ ! ئامیان نه گرد ماسیش گرسنان . ده ی به یه ک ئاهه نگ ،
به چه شنو زه مین چه نی ئاسمانی دهنگی بدووه ، هیچ زه ماو وه یوی
ویرشا نه شووه . وچمی : (ربنا ما خلقت هذا باطلا .) ئیمه شاهیدی
وه هار په ی بی یه ی حه شری ده لیلای .

(۱۹۹۹/۵/۵) هه له بجه ی تازه)

(۱۰۵)

وهشللهى بى لانه و بى نان و پيازبى

نهوهك يانهنه بى نرخ و نازبى

دهك پيرى پيربو ، يههرش برپو

بى ناز و يانهى چون ئيمه زړيو

۲۰۰۰ / ۱۱ / ۱۸ (ههله بجهى تازه)

ياران گه شتم ههن

ياران ! گه شتم ههن وه پووى ديريندا

وه پووى خاك و بووم يهك سهرزه ميندا

ئا ، ويش و ههر ويش شايشتهى گه شتهن

ناميش هوآرمان ، ئندا بهه شتهن

مهى بى مهى چه نيم هامپاو گه شتيم بى ؟

هامپا و كوش و كو و وه شيبى ده شتيم بى ؟

بلمى ئوخ زمهت نه وه د و نو پير

لوقمان ئاسايى داناو زانا و ژير

باسو پراويژ و ژيـــــرلا ، ئه نجومه ن

چون پووره و ههنگى جه كه لله م جه مهن

بو ، ئى زه مينيه جه وير بهرم يوه

بلمى وه لينا به سه هر كه رميوه

(۱۰۷)

به مهردى ژيوى ، به مهردى مهردى

به مهردى ئامى و لوى و ويهردى

هامپاو گه شته كه يم مه كه رو زهره ر

جه بنه و ده ريباى گه وه هر مارو بهر

هه ي داخ ، كه س ناما ، به ته نيا لوانى

به بى (نا) و (نه رى) جه و ابشان دانى

ئهرى .. لوانى .. يهس يهس گيلانى

وه روحى شادشان تير شاد بيانى

گه شتو ويم كه رد م ده گا به ده گا

سويج و نيمه پو ، عه سر و ويهره گا

دهره به دهره ، كوگا به كوگا

ته لان به ته لان ، يال و مله گا

ئى ميو و ئوميو ، ئى باخ و ئو باخ

هانه به هانه ئيلاخ به ئيلاخ

مزگى به مزگى و دووكان به دووكان

وه هارو هامن ، پاييز و زمسان

دام سه ختياى هه جيچ كول شورپ و سه نكين

هاره قـــــو ته نيم تكا سه رزه مين

گلکو (سه يدى) م دى گيو اوش زنيه ن

ماچى يهك فه ردش چادى نه ژنيه ن

(۱۰۸)

دزلی و ژاوهرو و گاوهروم تهی کهرد
 (مه لالا) م نه ئیستۆ ! په رسام ئادیچ مهرد ؟!
 واتشا : ئامینی بهرد پهی ره زاوی
 مهر بلیۆ ره زاو خزمه تش یاوی
 به زاناو عاریف ، پیران، موریدان
 وه گوری ئه سحاب ، جه معی شه هیدان
 دیدارم کهرد و یاوانی مـوراد
 هوپ و خه رارم په پ جه حه د زیاد
 جه سایه ی فه زلا که ره می خواوه
 به کولی په رو گیلانی دماوه

سه فهرم جه حه د زیاتهر ته پهن
 سه وه و ته پریانه و که رته له م په پهن
 مانه و هه لیزم به ره وراسـتـهن
 گردم هور گیرته ن ، په ی شمه یم ئاستهن
 ته لاو مـرواریم ئاورده ن په یتا
 ئه ر بازدی که رووش چقه و سه ره یتا
 وه ریسه و باسام که ردینه ده سه
 دوی پاکی مزرم که رده ن به هه سه
 کوته ت په ی کو وو ، وه زی نه مه نا
 تفه کا که روو تیکه لو وه نا
 (۱۰۹)

سوور و خه رمانیم په ی وستهنی بهر
 مهرد ئاکه سه نه ، بارو که روش سهر
 یارا ! بی دهنگی عـاـده تو بتین
 ماچا سپله ییچ سیفـه تو کتین
 بهی بی بهش مه بی جه هه نار و بهی
 نه ی مـدو دلـت پویو تووزنه ی
 ره حمه ت په ی روحی شادی وه لئینا
 ره حمه ت ئانیشایچ پاره وشا وینا

 ۲۵ / ۸ / ۲۰۰۰ (هه له بجه ی تازه)

❖ به من چیش ؟ ❖

دل تـوریـاو لوا ، شهنگی به من چیش ؟
 گونای کافووری ، زهنگی ، به من چیش ؟
 جه تاری زیندان وه هار به من چیش ؟
 من جه خارستان ، گوئزار به من چیش ؟
 گوش هورپه هورپه شه ن ، که مان به من چیش ؟
 جه ورگی نه هه نگ ، مه کان به من چیش ؟
 به هار به ند نشین ، ته لار به من چیش ؟
 کاسه م گلینه ن ، ژیار به من چیش ؟
 (۱۱۰)

﴿من و دنیا﴾

پہی من ئی دنییٰ لوا و برپاوه
ہر چندہ لاونام خیرہش نہ داوه
چیولای پہی چیشیم مازیم چه میاوه
زہنگو سہ فہریم ہاا کا زریاوه
پہ نجاو چوار سائلین ئینانا راوه
ہرچیم ہورچنی گُردش ووراوه
بیدار! پہرسہ ویت : چانہی ویردہن
کامہ نہ مہتات ؟ چیشٹ سۆز کہردہن ؟
ئاتوزہ عمرہیچ ئہگہر مہنہ بو
مشیوم چی دماچ چیشش پہنہ بو ؟
ہرچی وہ شییٹ چہشت، کون ؟ کامہن تامش ؟
بیچ پیری مہرگی چیشہن ئہنجامش ؟
دورگہ بہ دورگہ تہمہنم تہی کہرد
پہژم و مہرہز و خہ یالیم شہی کہرد
کہچی ئاہی سہرد جہدل نہ برپا
بہختہی نہ گبہ تہم و ہرمش نہ زریا
زاروبیم حیرمان ، گہنجیم بی نازی
کاملیم مہینہت ، ئیسہم گیان بازی
نہئادہ پہی من ئیتر ویش رازنو

دہمی بی ددان ، گہزو بہمن چیش ؟
دہم و دہس بہسیا ، فرو بہمن چیش ؟
بہباخہل ہائی دووکان بہمن چیش ؟
سینہم جوش مدو سہیران بہمن چیش ؟
جہ دہباغ خانہ عہبیر بہمن چیش ؟
بی دل چیمہنی دلگیر بہمن چیش ؟
بی مہیلو راوی نہ چیر بہمن چیش ؟
دہمای دہس شہیہی تہگبیر بہمن چیش ؟
عہمرم ولأویا ، زہمہن بہمن چیش ؟
گُردش جہژنہ بو تہمہن بہمن چیش ؟
دونیا ہہرجور بو چیولای بہمن چیش ؟
من و ہرمہ توریان لای لای بہمن چیش ؟
راویہری ویل ، ہوار بہمن چیش ؟
گُرد لیوم تہنیان ، بگار بہمن چیش ؟
مشیوم ہہر بلوو دہوا بہمن چیش ؟
ویہردا شیوہن ، نہوا بہمن چیش ؟

۲۰۰۱/۱/۱۰ (ہلہ بجہی تازہ)

نه دلیچ یه خو نادی ترانو

بی پهرده پهنهش واتانی دنیا :

(بیدار) ! چینی تو دانیم مه گریا

په ی تو تاهنی من هه نیه م تالان

جه فام مسه و گهر ، وه فام مه حالان

واتم : وهشی و زوق ، جه فات و خه میت

لوه ، به ره شا ، بنیه شا چه میت

۲۰۰۱/۱۱/۱۳ (هه له بجه ی شه هید)

﴿ نه ها وه هارن ﴾

یاران ! هه مسه ران ! نه ها وه هارن

وا ده ی دیداری ده شت و کوسارن

خالانوه (خالی) خالخال بی یه ن که ش

ده می چند پوی کرله یچ ویمه وه ش

به یسه به ئاسه م هه لیش واریاره

وه یوله چنوری زولفی ماراره

دوووه دوو که لو دهره و دهره وونی

تاریکی و ته لخی گهرد و گهردوونی

په ری پیشه کی ی سینه و دل سافی

(۱۱۳)

شه مالی هوردی رووه و کو قافی

گوپه شکوفته ن ، خونچه ده م وازن

په پووله چینی خه لافان هه مپازن

هه نگ و هه راله بی هه م و هه را

به سه ده شقه وه ده م ده مان که را

هه راله بره می شه یداو تیتا و لوی

نهره ، سو داسه ر هه راله و هه مروی

خه نه به ندانشه ن پایله ژهره ژان

خومه ژه په ییش سه رتاپاش په ژان

نیم نیگای نهرمی نهر کسی چه م مه س

هه ژگ و ته پرینه ی بی ته لان و به س

قاقبه و ژهره ژا ، ئیده س و ئوده س

په ی وهرگو خه ما که ده نشا ده م به س

هه روه چه کلیمه عه جه ب گولزارین

هه رگیواویما په ی ویش عه تارین

وه یوو وه هاری ویش ونا روه

نه که به یه ک تارا ، به سه ده تاروه

هه ریگ کوسارن ، هه رلا پاده شته ن

ئارویه ک پارچه پارچه ی به هه شته ن

هه م ده م ! من و تو یچ باوه هارمان بو

(۱۱۴)

✽ هاوار چادئيه ✽

هه ي داد! دلله كه م چه نيم مه ساچو
من چيويو ماچوو، ئاد يوتهر ماچو
فه رقو به ينيما ئاسمان و زه مين
ئاد گهرم و گوساخ، من خه ميا و خه مين
من، پير پهريشان، ئاد جوان و هه رزه
چه ني سه رگيرو ئي ته حرو ته رزه؟
كلپه و بليسه و گره و دهروونيم
كريله و ده مه و دونيا و زه بوونيم
نه ئيد تاويوه، نه ئاد م روره
ئيد بي مروره و ئاد بي گروه
ساتيو نيا ئيش نه والئومهره
قه سباب ئاسايي نه مالومهره
ره هيله كه رو ئاسمانو خه مام
پاييزيچ ته قو زه لمه كه و چه مام
مه ينه تم پهريم پاسه ويش رازنان
سه رچه مه و چه مام چه مانش سازنان
شه وينه داخي، رونه هه رداخي
به دوندو دليو كره را قوزاخي

بو، شارا و شادي به شان كه رمي كو

ئامان! نه په رسي: پوو ئو كو كه رمي؟

ئيمه ي كوزادي روو هه ركو كه رمي

چه ني هه ركوي گفت و گو كه رمي

سيداران ئاساي و هرواوه و هه رمي

ناوه شي سه رشي، و هه شي دياره ن

خه فه ت ئوگارهن، خه نده و هه كارهن

مه بو به خته ما هه ردار و جان بو

وه هارما پاييز، پاييز زمسان بو

ئيمه فرزه ندي ئاكو ساريه نمي

ئيمه ده عوه تي ئي و هه ساريه نمي

مه ينه ت! مل ماره، لوه، باوه س بو

وه هار دوسيني، پييري با په س بو

ژيوايي، خير به ي و هه هاري تازه

كوه ره، نه لي، جي مام نمازه

(هه له بجه ي شه هيد) ۲۰۰۲/۲/۱۸

ژيوام ګه مګولن ، پاڅلير نمه بو

دل ګه م هـرزهن ، پهم ژير نمه بو

عمر له قيو ګول، سه د لګي دارو

هر لګي پهي ويش سه د خه مي دارو

ئـه دالو تالهم ګه رو لاله نه

شه تلوي ګه يفيم ته مام داله نه

ګلو ګلـه يام هـره رهور مه ګريو

ده وارو داديم پهي هور مه دريو

حه يسو به يسو من هـر مه بريووه

زه نګوله و ژوقيم هـر مه زريووه

ګه چي دل ئه جوش هـوار بي مـه شهن

تاسه و عه يش و نوش تازه نو به شهن !

وه شيش هـر ئانه و هـشيم نه وينان

خالانه و (خـدر) ي بيينم نه بينان

ئاخر هـي سه رچل ! چانه ي ويه رده ن

ګامينه مه تات ؟ چيشت ګه م ګه رده ن ؟

بيژ ګه ناکامي و هـناسه سه رديي

بيژ ګول و باري کالاً و پـه نګ زه رديي

چيشت سوز ګه رده ن ؟ چيشت ئامان ده س ؟

ګه ي چلاګيه يره سه رسه ختي به د مه س ؟!

(۱۱۷)

ساده ي ساګيره ، ساګن ګه ره حال

تاکه ي هـلپه هـلپ ؟ تاکه ي چوار نال ؟

به ګزه و ده مـه ي ئاهي سه رده وه

هـر ئينده ت زانا پيچما ګه رده وه

دل ساده و نه فام ، نمه بو حالي

دنيای مسانو به ده سي هـالي !

هاوار چادلي هـاران من هـنم

بي يه ن به توفقه و ګريان ګه رده ن

۲۰۰۲/۴/۱۹ (هـله بجه ي تازه)

﴿بي وه فايي﴾

سوره هـراله و هـورامانه ګه يم !

هـوميد و دل ګه ي سامانه ګه يم !

سلکالو حاليم ماروئو لوتو

دل ګه م ګه يله ن ، ګوشته چنه بو :

من هـر ګه ي په نا ئو شيعري به روو

شيوه نو ګوسو دل و يم ګه روو

ئـه ر شيعره نه بو ، چيش دل نه واييم ؟

چيش ياو و فـرياو ئاهو ته نيايم ؟

(۱۱۸)

چیش که روو زادو توشه و سه فه ریم ؟

چیش که روو لیشکه و یانه ی بیوهریم ؟

ئی جـاره دادم جه بی وه فایین

ئه رچی ئارونه کارئ ئاسـایین

لوانی ئو دهره و سه فاو یارانی

به یادو وه فاو جار و جـارانی

دیم دهره ئینده وشکا زریانو

که له شیرچشا چـه نه نیانو

یاران جه فاشان بی حه دد و حیساب

که چی وه فاشان چون سایه ی سه پراب

یانیهای وه فا وشکه سـالئیشه ن

ئه ر وشکییش نه بو بی که مالئیشه ن

وه فا دم نیان دهمو سه رشـی یه ی

سیاو وای به رده په ی دهره و نه بی یه ی

ئه ر وه فا داریی ئینه شه تامه ن

ئه ی جه فاداری چه نینه ن ؟ کامه ن ؟

بی وه فای یاران بی ناز وسته نان

مارو جه فیشان یه هر گه سته نان

دلّم که مه نه ، به ختم ئاویه نه

که للو که مه کی گـلارایه نه

(۱۱۹)

سیاسه ت قانگ و ئیمه ی هه ژار هه نگ

کام دل هه میربی که رده نش به سه نگ

که شیعره ماچوو دلّو ویم دوونوو

داره پراو کیـلّو خه ماو ویم پوونوو

ئانه یچ مزانوو بلّلی سه رمه س

وه شی نه واو ویش وسته نه قه فه س

(قخ) ماچوو قالاو هه همیشه شاده ن

جه قه فه ز دوورهن ، په ی ویش ئازاده ن

یانی گه له ما (قخ) گیرو گه رده ن

پۆچی قخ نه واچ هه ناسه سه رده ن

دلّه ! هـه ر یه ره و وه فاو یاراده

ته فره و ئاموشیه و راکـو جاراده

تاساتیو هـه نی به نیمه که سی

نه باوه رت بو ، نه په شتی به سی

۲۰۰۲ / ۱۰ / ۴ (هه له بجه ی تازه)

(۱۲۰)

پهی دکتور فہرہیدوونی

عیلہت مه علومہن ، حکمہت نادیار

نامہم بی غوننہن، سہراپاش ئیزہار

سلامی بو وەش ، گەش چەشنوخونچە

پہری دوکتوری بہرزو بہرزنجہی

تیکہل بو چہنی بوو چنووری

رہمنوہ دووہ ہناسہو دووری

سلامیو فینک چا ملہ ملہ

گوزیا جہ شیرہو گورالو ولا

ٹازیز! حہزکہروو بارووشو ویرت

ہہتا قولو ویت بو دامان گیرت

توپہ ولہیو و ویری و خہیالی

ٹامیتو شنہو لاپالی و یالی

توند و تول بہسیی بہتاو شعوری

حہوالہ کریی حالو مہجبووری

ہونامو و ٹاردہم ٹو خزمہتو تو

ئہپا ہومیدو پرنج زایی نہشو

ٹاوہخت تو ویت وات : مہیمی دیدارت

چا، کہرمی باسو خہرمانی کارت

(۱۲۱)

بہواتہیت گیانی سیسم گہشیاوہ

ہوردوو چند سالہ و خہمام زیاوہ

خونچہ و ئاواتیم خہندہی بہردہوہ

ٹاسو ہومیدیم ساف ساش کہردہوہ

بہویم وات : دوکتور ہہرہقہتینہن

ہوڑامی لاشو بہرزو شیرینہن

سوورو خہرمانیم وست و ہرودہسیت

واتم : ئہی (بیدار) سہرشہی بی کہسیت

ٹاد جہویت خاستہ رشہنہش کہرووہ

مانیاو مہکہتہیت جہویر بہرووہ

نہزاناہم پہری بہختو من ئشو

وہیسی قہرہنیچ سوننی بہر بشو

ٹا خوشہ خوشہ ہیچش شوت نہبی

وہعد چہنی راسی یہک موو جوت نہبی

چو ساوہن دیدہم چہمہپای پاتہن

دل مولہق مابہین (ہات و نہہات) ہن

بہنو تہسبیجاو حوسہلہیم برپیان

شادارو یانہو ئارامیم مہپیان

ہہنی ناہہقمہن ہہی دکتوری خاس

تو مارو گلہیا باروونہ پرووی باس ؟

(۱۲۲)

نه کاغز بریان ، نه قه لہم مه پریان
نه شاتر مه ردهن ، نه زهنگی زریان

نه کریی نامیو به ره که رووه
ته م و توالی شکمی به رووه ؟
هه ی بی به لا بی ، بی دهنگی تاکه ی ؟
مه ره زو خه ما تاکه ی که روون شه ی ؟
ئر (ئه ترووچه) که ت ئاردی سه وقاتی
قوربان ! قهره بوو بیوه چنند قاتی
ئر و وعد و واده و ویت وگا ئاردی
دهره ق دیده نی هه ناسه ساردی

مه علووم بو جهلات ، به زیاد و نه ک که م
چی ، چندان خه رمان وینینی به چه م
جا په یت به رگنی (بیدار) بیدارن
عه یش هه ر ئانه ن ته نیا یه ک باره ن
مه دیه په ی سیمی و نام نادیاریم
بدیه په ی سایه و (سروه ی بیداری) م
ئاخر چیش خیزیو جه دووره ده سیی ؟

به نامایت پرده و هامکاری به سی

(أوفوا بالعقود) که لامی خواین

واده گا ئارده ی مه که کو پیااین

(۱۲۳)

برا! خه رمانم ئه گه ر هور به ردهن
هه ره مه و پوخل، یاخو سوون وهردهن

تو کارت پاسبی ، یاونه شو ده سم
سه ره که رمی یو ویسم و مه به سم
ئای نی یه ت پاکی ، چیشیت سه ر ئاردا !
ده سبه ردار نه بی یه ی ریشته ت به ر ئاردا
ئاره زووم ئانه ن (فـه ریدوون) ی بی
جه ده سباره نه چون (جه یحوون) ی بی

۲۰۰۳/۹/۹ (هه له بجه ی شه هید)

خولاسه و حالیم

ئر ئاماو ئازیز په رساش هه والم
واجدی نه ره ژوش دلله ی زوخالم
بروآش بو په نه م به که مؤ نه ک زیاد
ئینه ن خولاسه و زینده گیی و حالیم:

روچیارو عـه مریم یاوان ده می که ل
گوشو به ختی که پر، ئه سپو راویم شهل
په ته و مه ینه تی پیچیینه پیـمؤ
ماچو، بی که لکن (بیدار) په له په ل

(۱۲۴)

راویه رو جـــــوانیم لوانا ناماوه
حه ره سو پیریم مـــــدران جه لاه
شکارتیه وره نجیم ژاوهش می سوونی
دلّ به چیش وهش بو چی ویره گاهه ؟

چوار دۆرم شه خه لّ ، ماوام به هار به ند
هه ری و مارینه هـــــه ریو دۆله مه ند
وه ختیّ حالیم بی جه به ختی و تاله ی
ددانو وهشی زینده گـــــی ویم که ند
هام سه فه ر چه تـــــوون ، فیلبازو بی بار
گوفتارش هه نگوین ، کـــــردار ژاری مار
روومه ت پوی پۆشن ، ده روون شه وی تار
به ر به رو چه نیش (بیدار) ی بی دار؟!

ده شتو ئاواتام سه راپاش یه خه ن
به رگو ته وانایم کولّ و بی یه خه ن
هه وارگه و به ختیم کیله کونیوه ن
ئادیچ سه رد و سر، چولّ ، بی رایه خه ن

ماناو (چی) م فاما خه می گرتاره
ویلّ بی یا شوونو سه د جواباره
دلّ دلو گه شتیم هه ریوی شه ل بی
ئادیچ هورش شا ، ئیتر کۆتاره

(۱۲۵)

من هه ر به توولیی خه می خه منائی
زه مانه ی جوابو (چه نی) نه دانئی
به لام پراو (شار) یم هه ر گرتیه وه ر
به ده س و دلّی هالیچ گـــــیلانی

دلّ په ره و ولی ، خه م نوکو دره یا
شوانه وه رگی هار ، گه ل گه له و مه یا
شیعری خه م کیشی ئه ر ئیسه نه یا
بیدار مشیوم که ی ؟ په ی چیشی به یا ؟

۲۰۰۵/۱/۱۸ (هه له بجه ی شه هید)

گیانی توریا

(من) ه که و ئۆسای لوا، نمیوه
مه بو به زه ما ئه ر بیدیچ ویوه
دلّی سافی خوی والا کرد بو تان
دیتان چی لیّ هات به ده سته ئیوه ؟

کزه و سیـــــاو واو پاییزو پیری
بزیـــــکه و گرمه و هۆرو زویری
که سکوندیی تالیی جه فاو ویریتا
چیرو سه رشا که رد گه نجینه و ژیری

(۱۲۶)

تۆزیکم ماوه بگه مه مه نزل
بکه ن به سه رما مه ترو نیوی گل
به کام سیفه تی ئیوه ی دل تۆرین
پرازیئمه وه بوکی شوخ بو دل؟

ژاری دوپشکی ناو نیشتمانم
جه سته می بری، گه یشتوته گیانم
په تاو بی نازی، سووریجو جه فی
لالیشا که ردی، خامه و زوانم
بلیسه ی گری ته نووری ده روون
زوقمی زریانمی زستانی گه ردوون
کاریو شا که رده ن به گیانی خه سه می
فه رقیش نی یه ن په میم : های بوون یانه بوون

سه رشی یه ن جه لام زوقو مامه له ی
گۆش یانه ش په رهن جه ته قه و ته له ی
تا که ی بگه زریم له کونی که وه ؟
تا که ی چاو پوشی له هه له و په له ی ؟

غهریبی ته واو ، خۆم ناسیوه
دنیا یچ قاو که رو ، من و قریووه !
نامه له ئوسا چریکنی په یتا
له م قه فه زه دا نه ما، فریووه

(۱۲۷)

ئیسه ئیسه ن و ئه وسایچ ئوسابی
ئیسه هۆرته م ، ئوسا هه رسابی
ئیس تا که سه دا سه دای سه وه دایه
سه به بو ئوسای ته نیا خودابی

حیسابم چه نی دنیی ته مامیان
ئه رگرسۆ شوتم په ی ئه وی نیان
سه د زمانی لووس دل ناهه ژینن
به یه کجاره کی ته واوه گیانم

لووت و پووته که ت تیری ویله بو
رووه و دل ویت ئه وا گیله بو
دوعاکیم په ی تو پیکو پولای بو
به خته وه شه کو تو یچ به هیله بو

من ئه م گیانه م وارا هینا وه
به ئاوی (عیززه ت) زاخاوم داوه
پاسا وو ماستا و پیروزی خۆتان
ئاشت نابیتته وه ، لیستان تۆراوه

(هه له بجه ی شه هید) ۲۰۰۵/۱/۲۷

(۱۲۸)

توخوا بوريوه

دوس جه تو دوس تهر نه بيه نم و نيام

تو نه گني فريام ، كي گنو فريام ؟

گوش گيره پهری ناله ناله كهيم

بدیه پهی دووه و عرزو حاله كهيم

كوتنه و نه مـ و يانی چه پگهرد

ده ساو دهس كه رو نه بهين سوژ و زهر

مهر دش كهرد نامهر د ، نامه دش كهرد مهر د

مهيدانو ژيو ايش پوشان توز و گهر د

سه ر و تاو گلو ويريم گوم كـهر دهن

بی يه يم و يش جه و يش دهس و دل سه ر دهن

ناره زووم ، كورپه ی نازيش مهر دهن

دووربينو ديده يم دورش و يهر دهن

هؤر و دهروونيم چوار فهـسه لـه ش نمناك

چه خماخه ش خه مناك ، گرمه ش هه م خه مناك

ته كانی مده و خه م كهروون دره وه

پیری پيم به سو و وزوم گره وه

سه ر ابو وه فاو ياره كاو جوانيم

توخه كه رووه خالو نادانيم

(۱۲۹)

هه رو ژيو اينه چه قاو مانينا

ويره گاو عه مرين ، ويل و ته نينا

بورى! بسنه شو گيانه كه ی مانيام

بورى! گه ژيونو دهروونی ژاكيام

ئيراده م ئينه ن به ئينشه لـلاوه

ساتيو بسيه و و چى ويره گاو

ئه وه گيلای تو سه بوورى گيانين

ئاوه خت گرانيچ لامو هه رزانيه

ئه ربى وه فاييم چه نيت ئه رمانان

حازرنا قوربان .. يه ديده ، يه گيان

من ده رده دارنا ، مه له هم تونى

ئای چندم چرى ! كولوای ؟ چ كونى ؟

ويت زانى ئاوه خت من فامم فامان

سوكنايى دلیم هه ر به تو ئامان

خاس زانى دايم من زامم به سون

منيچ ويم زانو ئه وه جم به تون

هه تا توم بينى ويم شا زانينى

بلبلای بينى گـرد ياگ وانينى

توخوا بوريوه ، گه ش كه رو به هره م

شوتيه كوليوه ن به بی تو سه ره م

ئه ر ئيسه نه گنى وه فرياو حاليم

مه رسه باى به ی سه ر كوماو زوخاليم

*** ۲۰۰۶/۳/۹ (هه له بجه ی شه هيد)

(۱۳۰)

﴿په رسام﴾

په رسام ئاسنى : سپرو سه نگیینی
جه کام خه سلّه تو ویتنه وینی ؟
واتش : نه به هاو نه قه شه نگییما
خه سلّه تیو من بوم هه ربی ده نگییما
په رسام ئالتوونی : چیشی که رده نی
نازارو سینه ی ، گوشا و گه رده نی ؟
واتش : بی ژه نگیی ده روونی وجه سه یم
بی یه ن به مایو بلندی و پله یم
نه دؤران تاو و پهنگ و پروم فاو
نه ژه نگی تاو و په و اجم مارو
په رسام بلبللی شه یداو سه رمه سی
چیشی وستیه نه ته نگی قه فه سی ؟
واتش : ده نگی وه شی و زه ریفی شیوه ی
چه نی مه غرووری گرد بیی به وه ی
په رساش شه یتانی : چی نادیاره نی ؟
چی سه رده مه نه چی بی کاره نی ؟
واتش : چاوه ختو ئامان سیاسه ت
په ی ویم کؤته نا وه شی و ئیسراحه ت
*** ۲۰۰۶ / ۴ / ۱۹ (هه له بجه ی شه ید)

(۱۳۱)

﴿په یم مه شییه﴾

ئه ری هو ته پووشی بی باری بی بن !
چندت خه رافتی نه زانی چون من ؟
تا جه وان بیی به ستاتو و به ستات
به دلره قانه به زنایت ، گه ستات
هه تا وازینیت ساتی په یم نه بییه ی
ئیسه چی وازیم ؟ تازه په یم مه شییه ی
مه به ست چیشه ن ویت په یم که رده تو ؟
ئه جؤت چی وه لیم جه ویر به رده تو ؟
ئاخر چه نی کی به ینت به رده ن سه ر ؟
کی مه ن به ناکام نه ده یشه نه وه ر ؟
ساموله مه کیت زه نده ق به رده نا
به زینده ی سه ره ی پیوه مه رده نا
خه جالته بی ، بی به قای ته رپیر
چی ویره گاهه ئیمه ت گنمی ویر ؟
نه من هه رزه یم گی لوه دماوه
نه تو شه رت و شوت مه نه ن جه لاره
نه له نه جه که ره ، نه به بالات پارنؤ
نه یه خو باخو ساوات ترانؤ
نه من دوسوتو ، نه دوسمه توبه
جه دوسایه تیت یه ک هه زار توبه
*** ۲۰۰۶ / ۴ / ۲۶ (هه له بجه ی شه ید)

(۱۳۲)

﴿هُوَ مِيلَلَت مَوژدە﴾

هُوَ مِيلَلَت مَوژدە ..

مَوژدە بو ، مَوژدە

مَوژدە تازە پەس ، مَوژدە بی هام جۆر

دوس مارو خـــــــەندە ، دوژمن کە رو کۆر

مَوژدیو ، تاریخی نەژنیەن ، نەدیەن

تاریخ شاھیدەن وینەش ھەر نەبیەن

مَوژدە ، چ مَوژدیو؟!!

شیرین تەرەن جە شیلە و ھەنگوینی

بە قیمەت تەر جە کاناو زە مینی

روشنای پوجیاری مەیاو و پوشتناش

تریفە و مانگی مەبو گەردە و پایش

مَوژدە بو ، مَوژدیو ..

پیری شــــوروو ، جوانی گیلنووە

شادی بەخشوو ، خەفەت پەمنوو

پەژاری و وورکە جە یاد بەروو

ھومیدی پوویا زیندە کەروو

ئە مِيلَلَت مَوژدە

شەمالش گیان و دەروون سەینوو

حەزو ئارەزوو و تاســــە ھونوو

(۱۳۳)

بەبوەش ویر و خەیاڵ سیری با

بەیادش زەین و دەماخ فیری با

بەنامیش کەلبی زالما مەپیا

دزی و فیلبازی تا ئەبەد زپیا

مَوژدە و ئی جاریە ..

پە ی زیل سوتەکان ، پە ی ھەژارەکان ، پە ی بەش وریایان

پە ی بی نەوایان ، پە ی پە ک کۆتەکان ، پە ی بەرکریایان

تومارو زولمی چیلوای پیچیوو

ئیتەر عــــدالەت بە خیر گیلوو

مَوژدە بو ، مَوژدیو ..

چۆ ساوھن میللەت و ھەرمش پۆ وینو

بەواو خــــەیاڵی ویش پەریش بینو

ئاشتی و ئاسایش و زوو ھەلاتی

ریشە کەن کە رو شەخەلو لاتیی

زەمانی سەختش بەو ھار بوو

گەردو دنییەن دەنگی مدوو

هُوَ مِيلَلَت مَوژدە ..

مَوژدە و یە کسانیی ، مَوژدە و ھەقدوسی

گیروو یاکو باوانــــی و کوسی

جاریو تەر ھەلسی مەشانە چەما

ویر پاش مەگنۆنە گوزەرگە و خەما

(۱۳۴)

موژدهبو، موژده..

چپوهل بيگانن ، چپولای ویمانن

يوگرتهی دیوار، یه کسانى شانن

ده سوور بناغهن، ده سوور متمانن

حوکم پان جه وین ، ده سوور ویمانن

به پاو ده سوور پیروزو ویمان

چپولای جورپوتهر گوشت می دلیمان

موژدهبو، موژده

شیری بی ویچدان ، له م زلی به د فهر

پالنگی ههرزه ی دلرپه قی گوش کهر

گوشت بهش کهردهینه مشیوم بلا بهر

نه یانه کایه و گوشتی جاریو تهر

که متاری وهش خو ، زانای نیک کردار

وهرگی نه فس پاک ، نه مینی وershکار

هوزرا به کارو گوشت به شو کهردهی

که راهه هه قه و ده می ویه ردهی

هه قو هیچ که سی مه دا به پاوه

خاترو خوتوورشا نی یا جه لاهه

موژدهبو، میلله ت

په ی به گا ئارده ی گیانو داد وهری

په ی سه رکوت کهرده ی سه ره و خود سه ری

(۱۳۵)

ره واسه ی ژیره ی پاو پراویژراسه

فیل و ته له که و ساخته نه شناسه

چه نی چه قه لی ده س و ده م پاکی

ئامانته پاریز خاسته ر جه خاکی

ههردویشا پیوه به هه قی یاری

به پاو ده سووری با راویژ کاری

دال مادام چه نی گرد لیوه یارا

به پاو ده سووری سه رپه رشت کارا

موژدهبو ، موژده..

په ری وهش به ختی و زیاده و به شی

ئه رهام وه لاتی کیشه ش ئامارا

به ره و مه حکه مه ی هه همیشه وازا

با ته شریف به رو خزمه تو هه شی

(۲۹/۵/۲۰۰۶) (هه له بجه ی شه هید)

(۱۳۶)

نەسپو ویری

ئاخ پەي زوانى ! ئۆف پەي تەعبىرى !

داخ پەي تومارى ! وەي پەري ژىرى !

من ھورمىجونە و ئادىچ بژنەو

بەش ساتىو دەروون دەردەش بىسرهو

گومە و گلەيا پەنگش واردەبى

شاراوشكاتا شادىش شاردهبى

ئۆسەرو ئاسوى سوزە نەكەرى

تارىكى ئارى ، تارىكى بەرى

مىكوتو قىژا، دى توقەو سەرەو مەژگە مانىاكەيم

ئەلماسو ئاھا، وەربى ئۆتوتو دۆلە تەنىاكەيم

لىسو ھاوارا ، شىلپەش ھورزنا پەردەو گوشەكام

ئاويروناللا گەرش وەردانە دۆرە تەنىاكەيم

نرکى ئىرىنى

ئاير وارنىنى مەزراو حىسىيەرە

دىمەنى فرى سەيرى و خەمىنى

ئىد پەوى واچى ، بورى .. بويەرە

كتە چەم كەوہ بى سىمىلەكىچ

بى مەك ، بەكالى گوشتەكەشا وارد

(۱۳۷)

وہرى بىينە پىشە پەقەكاو كولك و پوسەكەيچ

تير شا نەواردو كەوتى مياوناچ

قازانەو ونىم ئاماوہ جوشى بە چەپوكانى

تاتاوام چرىم، پىسىي زەمىنى .. پاكى ئاسمانى

دمای چند ساتى ئەسىيەكەو وىرى

دەك كارش راس بى بەدەو ياوا لام

(ھەرچى توماچيش بەسەرەو چەمام)

واتم چن سالىن ئەمن عودالنا

عاشقى ناکام ، ھەناسە كالنا

بەرەم بياونەم جوتە لەيلەكەيم

بەش بدا دەواو دلەكەيلەكەيم

پرانى كوليش ..

مازىش ساف و تەخت ، رۆتش تىژ و وەش

يەكسان بى پەرىش ساراو دەرەو كەش

ئاي چند گىلنانش !

يو بەيو گرد و (قەسرە چەرمەكا)

گرد سەيرانگاكى كويسانەكا، ياگە گەرمەكا

ھەرباخ تا باخچە ، مەلھاو كەنىسە ، دەيرو مەيخانە

دانىشگاومەكتەب ، سىنەماو مەسرەح ، مەزراو دەرانە

گردما تەي كەردى ، ھەوالما پەرسى

(۱۳۸)

هه چى ھۆلمادا نەدیمۆ پانە

ئىندە گىلايمى .. ئىندە دىيىمى ، ئىندە ما پەرسا

تا دىدە سومائىش چىنيا بە چىنيا ى

پىچيا پىماو ە ئەژدىھا و مانىاي

جەواب وىش كەركەرد ، يانئىھاى تەرسا

زەنگولئى سىبىرى بىيى بەگولەنگ

خەيال بال مەريا پەرساى زوان لەنگ

دماجار واتش : لەيلىت كامىنى

وجوودىوشا ەن ، يا ھەر نامىنى؟

ئىنى ئاسمانو يان زەمىنەنە ؟

وەرھود ئامىنە ؟ وەر ئىشىنەنە ؟

واتم نامىشا خاس خاس موانوو

داخەم ئانىنە ماوا و مەنزىشا ھىشتاى مەزانوو !

يوەشا نامىش (مىسسى وىژدان)

دوورانووور بادەو ە شىقو وىش دانا

ئەوەشا خاتو (مىسسى دىموكراتى)ن

ماچا ماچىوەش ماى ە و نەجاتىن

پرىكە و قەلەش چەمەشا تەقا و ەھار ئاساىي

واتش : ئەي بىدار ! فرەت ماننانى بەلام خورپايى

ئەر ئەو ەل واتىت و ەخت نەكوشىنمى

(۱۳۹)

تووشو ئەزىھەتى ئىندە نەبىنمى

يەكسەر بەرىنىت ماواو مەسكەنشا

ھەر زوو كەرىنى تىر تىر دىدەنشا

ئادەى سواربە

بەو ەسلو لەيلا ت زوو بەختىاربە

دماى چىند ساتى ياوانانىش پائىنو شارو لەيەكام

ھەر دوورو واتم : سلام بو سلام

پائىنو شارىو مدرا و مدرانى

چالئو ە زلەو زىرابا شارىش نىشانە دانى

تەماشەم كەرد ، دىم

ھەردوى بەمەردەى كۆتىنى سەرو ئاوەو زىرابا

بى گىيان و شعور مەياو ملانى

بەلام (الھىمد...) ھىچ تىك نەشىيانى

واتم : سەد شوكرى پەى خوداى گۆرەى

نەمەردا ، مەنا بەكام ياوانى

پەرسام : ئازىزم ! ئىنە كام شارا ؟

جە دوورو ەش و ئاوا ديارا

واتش : يەتابلون ، بدىەو بووانو

ئەر پەنەت و ەشەن چەنەش بمانو

بەخەتىوى و ەش ، پەرنەزم و تەرتىب

(۱۴۰)

نویسیابی (ولّ کۆم تو تهل ئەبیب)

واتم: زوو گیلۆ ، نه فرین بو وه نه ش

به ههشت چیمنه بو چه شا بو چه نه ش

۲۰۰۶/۷/۲۶ (هه له بجه ی شه هید)

﴿ کۆپله شیعی ﴾

(گی) و (دی) کامیشتا وزمی وه رو (زی) ؟

ئى گرد پادزی كه ی میژوو گزی ؟

یاقازی قه زئ! قه زیی به روزی:

سه لوانی و گزی ، دلی دهم و دزیی

ئه ر پاسه ن یاران خه مو من وه را

مشيوم به میهر گلوه نده م که را

وه شیشا تالیی ئیمه ش ویر شی یه ن

ره فتارو چه رخی هه ر چیمنه بی یه ن

سه رداو سهوله به زیا ، بارش که رد

شه مالش چپی دهره و ساراو هه رد

هه ی هۆر ! هه تاکه ی ؟ واده ت ویه رده ن

(۱۴۱)

ئاسمان گومه زش که وه ی بی گه رده ن

نامو خوی روجیار چنند دره خشانه ن !

زولفی تلاینش چنند وه ش په خشانه ن

ده ی هۆرزۆ هه م دهره ، ئامان سه د ئامان

با بلمی وه ته ن یانسی هه — ئورامان

زیدو هه وارگه و با پیرامانه

بیشکی نه شیوی شاعیرامانه

هه رچاگه به هره دهمه زه رد بووه

مه گه ر هه رچاگه یچ خه م ویر بشووه

تومه و ویراسه ی هه رکه ی ته قاوه

ته رزو ته ربی یه ی مدو وه پاوه

ته ربی یه ت توکل ، ویراسه ت جه وه ره

ویکول به تالیم که ی گرته نش به ر

که ی جه ته رینی دار په یدا بی یه ن ؟

تاریخ شاهیدا و هه یچ که سیچ نه دیه ن

وه یوه یاؤینه یانه ، سه مای تامش نه مه ن

جا تو با هه ر هور به یۆ ، یا نه فامین یاگه مه ن

(۱۴۲)

که سو بی که سا ، ساحیبو گیانی !
ویت به پنهانی ورد ورد مزانی
هرتوم بی یه نی و هرتویچم هه نی
مازی، حال، چیلای ویت شاهیده نی
هرچیم گهره ک بو ، جه توم گهره کن
ئر جه تو نه بو نام و باره کن
دهی به سوزو ویت نه وزیم هیچ که سی
پاسه دهسم دهی نه دیه و پهی دهسی

من هرچییم کرد به هیچ حساب بی
جه لاه به نداوه جه زام عیتاب بی
ئیتر تویه م کرد ، ویم وهش ونارا
سه رپاک حیسابم به خوایم ئه سپارا

ئاواتم په ری ئامایم نه واسه تهن
په ی خیره دنیی کیسه م نه وراسته ن
چه نی ئامانی هر پاسه یچ ملوو
ئر زوو یاخو دیر جه ویرتا مشوو
ئیسسه بی نازو دمایی نازار
هرئاندهش بپرو عه قلی کوله وار

(۱۴۴)

خه یالتان خاوه ن دنیا وهره کا

جه ئیمه مانان چیشتا گهره کا ؟

ئر بازدی و نازدی تا هه نا هه نا

زوه و لاه چه می ته قواو شمه نا

بازدی هه مروو ، نازدی هه مروو

په ی مهرگی هه ریون زه من دیر یا زوو

بانگو ویم ژنیسم ، نام مهنه

نمای بی بانگم چند جار که ردینه

هه ره به جوانی وه سیه تو ویم کرد

ئه فسوس ! نه مه رداو وه سیه تم وای به رد

یه که م نه مامو باخو ته مه نیم

بی به زریسکی ، به چه مامو ویم دیم

بی قه د و بی دار ، بی به رو سسایه

یانی ره نجه که م چه نیش بی زایه !

هر ئه چاوه خه تئو من فامم فامان

به شیعی س وکنای دله که یم ئامان

نیازم ئینه ن تا ناخر نه فهس

دامانو گجیش وهر نه ده و جه دهس

(۱۴۳)

هه والو باخی

خوهم ئیجیبی کهرد

لاش هور کهرد چه نه م ، سیر خوابه نه م

هه لسیم تارنیی

نه ته لاقشا گرت ، نه ساتیو توریی

چی؟ سه رو چیشی!؟

وینوو به وینای ، مه و اچوو ماچا

باخه وانه کی

وله کا برا ، دره ی هور پاچا

وله سان بی یه ن به دره یسانوو

پاوانی په یاو

په پوو لاونازو نازارا برا

کاواتری چه رمی ، بلبلی دهنگ وهش

راشا مه بووه

رازو نیازشانه بارگه پیچاوه

تا ئارو ئارون ، تا چه رمه سیاوا

بلاونه یاو

قالاوه سیاوه (قغ قغ) مژدهش دا

سالهش ته ره نه ، من ویم میراونا

(۱۴۵)

چریش کور کوره ی :

ئا سه ره به ردشا ناراشو دماوه

ماره کول واتش : ئح منیچ هه نا

تانجه ی تلاینه نه که ردی سه ره م

مله وانو درپا نه که ردی ملم

وه یوه و واران

به پی ویش نه یو و ویش نه وزو وهره م

روجیار وهر مه ده و هه ربا شه وه بو

باخه وانه کی

به د مه سی و هه سی

خوه و سه رمه سی ، شوعوورو ئاوه ز جه ده س سانینی

به سه ره ته کنای هه رئینه ی ماچان :

وه شش ئاوردن . وه شما په ی ئامان

۲۰۰۶ / ۸ / ۴ (هه له بجه ی شه هید)

پیخامو مزگی

شه وی مزگی وات : بیدار نیشه ره

شه رم وه سیشه ن ، بوری ویته ره

گوشم په ی شل کهرد وهره به وهره

ئائی پیخامشه دانی مله ره :

(۱۴۶)

ئاغاي لَهۆنى به يينين هامساتهن

هم هام زوان و دوس و ئاشناتهن

واچمه، مزگى وات: ئاغاي لهونى

پى په مه زانه ، كونى؟ چكونى؟

من هامسام ئيدهن ، ئه وهن، ياتونى

گوناحما چيشهن؟ چيما مه دونى؟

من بى لايه ننا ، خانه و خوداينا

پاك تهرين ياگى سه رو دونياينا

تاوانيو جه ويم شكه مه به روو

پوچى گله ييم ئاراسته ت كه روو

تو موسلماننى ، موسلمان زاده

چى جه دهس مدهى ئى وهخت و واده

تو موسلماننى ، شاعيرنى، ژيرنى

دهى سه رو چيشى چنه م زويرنى؟

تو هامسامه نى ، فاماي هـامسايى

قه بوول مه كه رو جه فاو جيايى

ئانه دل سوزو تيكه له لو مزگين

گولانه يش نى يهن به لكو بزرگين

ئهر ويت ئيسه نهى دمايى مارات

پووبه قيبله شل شل وونارات

(۱۴۷)

باوجود تو چه نيم سهخت گيره نى

به لام من گرد وهخت توم جه ويره نى

توخوا شه يتانى شهرمه زاركه ره

ته شريف باوهره چى سوجه به ره

به ينو من و تو پهى چيش بى مه يلى!؟

هيچ نه بو چه ميوبره (سه وهيل) ي

ئيتر له ش ساغ و دايم دل وهش بى

تاكه ي جه خيريم دوور و بى بهش بى؟

۱/۱۰/۲۰۰۶ ز / ۹ يرمه زانى ۱۴۲۷ هـ (ه.ش)

(جوابو ريزدار ماموسا جه مال جه بيبوللا بيدارى ئه پى شانزه ديره يه)

(جه لايه نو ئاغاي لهونيو)

خانه ي خوداوهند جه هه رلا و هه ركو

ئهر ئه قساو كه عبه ، ئه گهر ئه زهر بو

ئه هله شان پيسه ئه هلى به يت فاما

وينه ي شافيعى ته له به پاما

بيدار ئه و پيخام بى گهرد و شيرين

سه رتاپاش ئيزهار ، په رمه عناو نوورين

وانامو خاس خاس موتالعهم كه هرد

(۱۴۸)

ئاوهخت بوازوو ئاواتى مەردەن

بىدار! تو وىت و جەمعى جەخاسان

دوعاى خىر كەردى پەي دل پەريشان

ئىسمى لەھونى باردى وەزوان

بگنو بەر پەحمى قودرەتى يەزدان

(شەوكت لەھونى / ۱۰/۱ / ۲۰۰۶ ز / ھ ش)

﴿جوابو جوابو ئاغاي لەھونى﴾

جاريوتە ر سـلام ، بـراى لەھونى

دوسىي و سلامت كيانوو شونى

جەواب ئاماو ، خزمەتش ياوام

فرە بەتاسۆ دل مەرە ساوام

ھەر فەردىت فەردى ناسكى دارو

گەزو و ھەنگوينش چەنە موارو

فینكايى بەخشو بەدلى و گيانى

شەونم پزگنو مەزراو ئيمانى

كى وات ناقابيل خانە و خوداينى ؟

كى وات شەرمەزار يا پروسىيانى ؟

نا، ئازيز .. چەقاو دوورىي و جياينى

(۱۵۰)

ھوشو زەينەكەم ئينەش پەسەند كەرد

شەرمەندە و پوسيا ، خەجالەت بارم

نا قابلى خانەي پەروەردگارم

ئيندە بى ئەمرىي خالقيم كەردەن

حەلقەي تاوانم كەوتەن نەگەردەن

من حەدم جەكون بەونە خانەي وىش ؟

قابلم كامەن كـارپوم بو پيش ؟

پەريشان حالى رەويەي ويەردەم

شەرمەندەي خانەي خودا ويم كەردەم

دايم جەسوجدەي خالق پەنگ زەردم

روو سوتە و سىا ، ھەناسە سەردم

بىدار ! وەگيانى شاي شە و بىداران

شەوان روكەروو و چەنى ھەساران

بەشكو خوداوەند پەحمى كەروو

لوتفش من چەنى خاسان بەروو

وىش ئاسا پەحمى كەرو وەحالم

سفيد كەرو رووى سوتەي زوخالم

ئاوهخت بەرووى سوور بەونە ئاسانەش

چون تاوانباران ويىم ووزوو يانەش

نەسووح ئاسا بەو ، تيغ بنىە و گەردەن

(۱۴۹)

موبته لاولو دهردهو سهردي ته نيائيني

سهدهديت ههني بهينه ئو خانهش

سهر بهرزيين پهي تو ويت وزي يانهش

يه داواني يهن ، ئهركو سهرشانه يين

وي حازر كهردهي ساتو ديما نه يين

جه ههر ديريويت ئيمان چكوره

شه يتان ئاسشسه نه سهره وزوره

ويه رده ويهرد ، لاولو نميوه

تو ئيسسه شه وان مديره پيوه

جه سو جده گانه سهر بهر زو پروسور

نزيك جه خوداي ، جه گوناها دوور

چه ني هه سارا شه و وه پرو بهري

توبه وويه ردهي حوزوورنه كهر ي

برام ! تو جه من خاسته ر مزاني

پايانش ني يهن ره حمو ره حماني

توبه ته لي سمو تاواني مارو

(سيئات) پهري (حه سهنات) فارو

روش نايي ته وبه ي چلكو تاواني

ته وري تاونو وه شونيش نه زاني

ئاد به ره و ته وبه يش دايم كريانو

(۱۵۱)

ئادهي ، كي ئامان هالي گيلانو

ئانه واتهنت ويش پهي ويش توبه ن

نهك توبه ي ساده ، بهل چله پوپه ن

هه ر ئانهت مه نه ن ته شريف باوهري

شه يتانو شه پري شه ر مه نه كهر ي

ياخوا رووچه ر مه و پرووه و دنياي بي

شاد و سهر فراز حوزوور و خوي بي

۱۰/۳ / ۲۰۰۶ ز — ۱۱ / ر مه زان ۱۴۲۷ ك (هه له بجه ي شه هيد)

په رساي پاييزي

په رساش : ئه ي بيدار !

ماچان سه ودايي سه وديم نوشانت !

وه شله ي من زانيم په ي چيش كه لپوسو عه شقيم پوشانت !

په پووله و روحيت چراوه ي نه بييم چي نمازو جيا !

مه لو خه ياليت

چه ني شيرينييش شي يهن منره ؟

ئينده بي نازنا ، ئه ر ئه دام بي ووزيمنه دهره

واتم : نازيزم !

سه د ئاخ و ئه فسوس ! تو چه ني چه ني مارينه مه يدان ؟

(۱۵۲)

کزه و سهر سوبجی و دهمه و ویره گایت

سهرچه مهش ئاهو دهروونی خه سه و سهر د و سپیمه ن

زه ردیی خه زانیت

ره نگه و روومه تو به ختیم مرمانو

مه رنمه زانی ره نگ سانت چ کو ره نگه مسانو ؟

هه ر په له هوریت

په له هوره کاو سیاویی تاله یم ماوه رو یادم

شریخه و چه خماخه یت

رازی دریزی نالای سینه که یم په یم که رو به یان

دهی چهنی چهنی وزینه نه پرسیار ؟

تاو و دیده کات

ئه گهر بتاوو بیاوو تاوو سووره و چه مه کام

پاوانی که رو پاو په پوله کاو وهیوه و خه مه کام

بووله و هه وارات ، وونه و یه هه ریم

گرد ویره گیوو رواو په نج شه ماما

که روو به خه نی

په ی په یاو دوساو بی موراده کا

شه وی دریزیت په ی شه و بیداری منی بیداری

که ری به دیاری

تا مه لالا بانگدای

(۱۵۳)

هه ساری دونوو به ورد و دشتو

به ش هه ساره که و به خته و ته کیم

شه ویوه گنو و شولئو بدووه

دهی ئیتر چهنی چهنی راش بووه ؟

جه کوماو وه زاو به یاو هه نارات

جه به لوا و بلچات

سوقاتی گیانوو په ی ئه داو مه رگی

به ش بلو هانه و زولمو زوردارا

که رو پادهره

مه تیله پیری که رگه کپرو ویش منیووه چنه ش

واتش پیسه بو

هه تا من هه نا هه تا تو هه نی

(چی) م نی یا چهنیت ، هه رتو دوسمه نی

۲۰۰۶ / ۱۱ / ۸ (هه له بجه ی شه هید)

(۱۵۴)

﴿ ماموسام بيدار ﴾

ماموسام بيدار! خامه پره ننگينم

دهروون فراوان ، زوان شيرينم

مه دره سه و زوانو هورامانه كه يم

ياگي شانازي گل و هوزه كه يم

زوانو هورامي تو كه رده نو ياد

جه خوايم گه ره كا ياي به مراد

(سووره راله) كه ت وه ختيو كه رد م بو

دل و دهروونم گه شياره جه نو

خه يال پرواز كه رد ، نه مه ن لاه وه

مه وله ويش ناورد ساي ديده مه وه

سه رجه نو به رداش پهي هوراماني

خزمه تو سه يدي و هم بيساراني

واتم : مزده بو سه رجه نو ياران

گه ولزارو شمه بيداري داران

سووره راله كه ش گولش كه رده ن سوور

عه ترو عه بيرش يوان شاره زوور

وه ختي كه شيشي سه وقتيش داني

دل و دهروونش ناوي داراني

(۱۵۵)

وله و دل كه يم بوش دا وه شه مال

هه ننگ هه ننگه جالا په يش ناما وه حال

يار ناما وه لاش پيوه كه وتي راز

هه ننگ به گيزه گيز ، گول به له نه جه و ناز

گول به هه ننگيش وات مزده بو ئهي يار

مه وله وي ناروي بيدارهن بيدار

ماموسام بيدار دهروون فراوان

سه ربه رزيت نازيز جه خوايم داوان

په روه ردگار ئه جرت زايه نه كه رو

زاكره و ژي ريت زياتر كه رو

هورامان گردش قه رزار بارو تون

ئهر بيدار نه بو (وه رقول) ش چكون؟

كون ، كين ناكه سه به وينه كه وتو

كلتورو قه وميش زينده كه رده بو؟

په نجا و يه كه هه زار به زمانو ويما

وشي جه م كه رو ، نازو گومي با

ئانه و اچي گول ناميش باوه رو

به زوانو ئه دي سه وقتيش كه رو

هه ر باخه واني باخش كالا بو

هه ر هيتياريوه تومش شاننا بو

(۱۵۶)

هه ڪاره وائيَ بارش بهر رده بو

مشیوم که سـیوه ده سبارش دابو

هه چنڊ خامه و تو بی ده سبار بی یه ن

سوپاس په ی خودای جه وینه ش نی یه ن

بیدار! بیداری هه به ویت گـنو

ره بی جه مه حشره خوا فـریات گنو

عرشو خـوای بونه سایه و سیبه رت

ره سـوولی نازار شه فاعه ت که رت

ابراهیم عبدالکریم / هانه قولی

۲۰۰۶/۱۲/۷ خورمال

﴿ جهوابم ئینه ن ﴾

تازیز په رسابیش :

(بیدار) ی بی دار دیارش نی یه ن

هه لبت شه نسی شیت چی ویره گاهه عاشقش بی یه ن

جهوابم ئینه ن ئه ر بیاو و لاش

تو ته ما دارنی چکو من وینی ؟

بالاخانه که و به خته و هرییه نه هه که مه شناسوم؟

سۆزه گیوالی سه پیرانگا کانه ؟

(۱۵۷)

قه راخو ئاوا و مه یخانه کانه ؟

کوپو ئاهه نگو زه ماوه ندانه ؟

نا تازیز .. نا، نا

ئینانا دلی هه لسه و هه تیملی بی نه وایه نه

ئینانا ئاهو هه ناسه سه ردی بی ده وایانه

لوانانه دلی قرچه و پرووزه و یه هه رسوتیوی

ویم هور ئاویزنان قه فو زه نجیر و ئامه چه کیره

زولم و ناهه قیش پوهه دیاره ن

ماواو شه پولی کلوزه کلوز و

تاتیوی پیری مازی مه پریانه

من تاویاناوه دلی دلوپه و

هاره قو شاننا ئاکریکاریه تکوره زه مین

ویم خزنان دلی دلو هاوارو ئا ئه دا و والا

هه که به ناهه ق کوپی و بریشا مرفانا و موکشا

ئینانا کونجو تازیندانانه

هه که میمانیش تاوانشا ئانه ن بی تاوانینی

تک تک تکونه ناله و دهروونو

ئا پاس وازیه په راویز و زیان

ئینانا دلی شهرمو شعور و ئاهه ژاریه نه

جه که م ده سیه نه برپش به سیان

(۱۵۸)

لوانانه خه مو هیتیارئ هه که ویش ئاسه وانا
 خه رمانش سوورو ته نووره ش گهرمه، ئاورا و بی نانا
 ئەمن هام دەمو هه رانه ندانا
 ئانی ژیوایشا چوار وهرزه و سالی یه خه به ندانا
 ئەجوت خه رمانه و شانسه و به خته کیم دۆره شا دانا!!!
 **** ۲۰۰۷/۱/۱۰ (هه له بجه ی شه هید)

﴿ جوابو یاوهری ﴾

که لی مل به رزو هه وانه و قوله کهیم
 به قی دهنگ وه شو لوتکه و دله کهیم
 مه لالی دهنگ سافو مناره که وهی
 دوسو کارخاسیی، نانا شنا به وهی
 باخه وانه که و باخو ئە ده بی
 چه م ساخی به له د پراگاو مه تله بی
 هام دەمو ولا شهیداو گورالا
 دوسو لاپالا، راپوچی سه ریالا
 کاغزت یاوا، گیانم سه یاوه
 ته مه و مهینه تو سالام په ماوه
 ماشه لالا جه رگو ناحه زیت پپو
 مه لو خه یالیت دائیم به رز پپو

(۱۵۹)

نامو خودای ویرت به رز و گلیرهن
 مه زراکه ش سه رپاک هه رفه پو خیرهن
 واته ت شیرینه ن، شیرینی گه زو
 پاومارو خه مام گرد ساتی گه زو
 یاوا وه فریای ناله ی زه بوونیم
 خاس خاس تا وناشو به یسه و ده روونیم
 لوتفت فه رماوان، ویت قه در دارنی
 جه حه د زیاته ر چه نیما یارنی
 تارینی جه که و و ئازیز من جه کو؟
 هاره قوشه رمی ته ویله م چکو
 خامه ت شه که ر راز، دیوانت وه ش بو
 گولزارو به هره ییت په رداخ و گه ش بو
 هورامان (له یلی)، تو (مه ژنوو ن) شنی
 مه باره کت بو، ویت چه نیش مشنی
 هه ناسه ی کولم تائیگه یاوا
 ئانه یچ دیده و ویش نامه تره ساوا

۲۰۰۶/۱۲/۲۸ (هه له بجه ی شه هید)

(۱۶۰)

وہ لاتہ کہو من

وہ لاتہ کہو من

بہ بردہ وامی ئیلیان مروچہی مانیای نہ شناس بی

ہہ تا ئاوہختہ

لہشکەر سوونا و مہلہ کورہکا ئامینہ دلش

وہ لاتہ کہو من

ہہ میشہ پەہی ویش ہہنگہ ژالہ بی

ہہ تا ئاوہختہ

سوپا و سوور پیازا و ہہشہ بۆرہکا داشا ملشہرہ

وہ لاتہ کہو من

بلبلستانى پەر جہ نہ غمہ بی

ہہ تا ئاوہختہ

دالہ ہہرورہرا و قالوہ سیاوا وست چیر و چنگا

وہ لاتہ کہو من

یاتہختہ تف بی یان ماوہزا بی یان پەلہ میو بی

ہہ تا ئاوہختہ

تہوہر شانہکا ، مشار کیشہکا نہ دیہ بی بہ چہم

وہ لاتہ کہو من

مزگی و مہدرسہ ، خانہقا و تہکیہ و خاسی و عامی بی

(۱۶۱)

ہہ تا ئاوہختہ

ہہ تیما کتہ بی سمیلہکا کەرد بہ مہیخانہ

وہ لاتہ کہو من

یہک دل و یہک ویر ، یہک پرنگ و دہنگ بی

ہہ تا ئاوہختہ

تومی سیاو و سیاسہ تیشا شاننا بوومیہرہ

وہ لاتہ کہو من

چوار و ہرزہ و سالیش و ہاری و ہش بی

ہہ تا ئاوہختہ

زوان شیرینہ دہروون تالہکی

بیی سہبوون و ہورشا پرووزنا

وہ لاتہ کہو من

میرگہ و پەپوولا ، باخچہ و ولا بی

ہہ تا ئاوہختہ

گہلہ خوگ ئاماو بہ شفری تیژی سہرشا کەردو چیر

وہ لاتہ کہو من

لہ لووہ و برایہ تی و بیشکی ئاشتی بی

ہہ تا ئاوہختہ

ئہ ہریمہ نہکی ئوردووشا ئارد و جہنگشا ہور گرنا

وہ لاتہ کہو من

(۱۶۲)

ھەتا ئاۋەختە

شەيتان زورپەتتى ويرانكارىي وىش بەفيللى پەي ئارد

ۋەلاتەكە و من

دوورگە و ئەدالى ئاۋاتەكابى

ھەتا ئاۋەختە

تىلا و كوتەكو قىخايا ئاغەي نەياۋابى لاش

۲۰۰۷/۱/۷ (ھەلەبجەي شەھيد)

بابەت

لاپەرە

۱ كورتەيەك لەژيانى من

۴..... چۆنيەتتى ژيانم

۵..... من و چوونە ناۋ دنيای شيعر و نووسين

۷.... لەشيعرەۋە بەرەو بوارەكانى نووسين

۹..... پيشەكى ئەم ديوانە

۱۴..... باۋەس بو

۱۵..... رويو ديمەنيو

۱۷..... زمسانو ھۆرامانى

۱۹..... زولف تەلاى سوور

۲۱..... حالەكەم تالەن

۲۳..... خامە بنويسە

۲۴..... گلەيى دل

۲۵..... ديدەم دل پەي تو

۲۷..... ھام دەرد نامەكەت

۲۹..... خەجلى و مەجلى

۳۳..... بلبلى ۋەھارەن

۳۷..... شيخى نامە ۋەش

۴۲..... تاسە و دوسى

۴۵..... جەدوسا دووربە

۴۷..... شيوەنو يوسوى

۵۳..... ياران گەردەنم

ناوەرۆك

بابەت	... لاپەرە
ئامانم ئامان	۵۶.....
ئاخو كەي ...؟	۵۹.....
نەشەنە فتم نەدیم	۶۲.....
ئای جەببىعارى	۶۵.....
رو نەفامىيا	۶۸.....
پاييزو ھۆرامانى	۷۰.....
ئىشەو	۷۷.....
ئىشەو كوساران	۸۰.....
پەي جەفا كىشى	۸۴.....
پەي بى ۋەي	۸۷.....
موشتاقى ۋەتەن	۸۸.....
ياد ۋ ھۆرامانى	۹۱.....
تايلى ھەوارا	۹۳.....
پەي ماموسا ئەسەدى	۹۹.....
ۋەھارى تازە	۱۰۳.....
بى ناز ۋ يانەي	۱۰۶.....
ياران گەشتم ھەن	۱۰۷.....
بەمن چىش ؟	۱۱۰.....
من ۋ دونيا	۱۱۲.....
ئەھا ۋەھارەن	۱۱۳.....

ناوەرۆك

بابەت	لاپەرە
ھاوار چا دلئە	۱۱۶.....
بى ۋەفایى	۱۱۸.....
پەي دوكتور فەرەيدونى	۱۲۱.....
خولاسە ۋ حالئیم	۱۲۴.....
گيانى توريا	۱۲۶.....
توخوا بوريوە	۱۲۹.....
پەرسام	۱۳۱.....
پەيم مەشىيەي	۱۳۲.....
ھۆمىللەت مژدە	۱۳۳.....
ئەسپو ويرى	۱۳۷.....
كوپلە شىعەرى	۱۴۱.....
ھەۋالو باخى	۱۴۵.....
پىخامو مزگى	۱۴۶.....
جوابو پىخامى	۱۴۸.....
جوابو جوابو ئاغاي لەھونى	۱۵۰.....
پەرساي پاييزى	۱۵۲.....
ماموسام بىدار	۱۵۵.....
جوبم ئىنەن	۱۵۷.....
جوابو ياۋەرى	۱۵۹.....
ۋەلاتەكە ۋ من	۱۶۱.....

